

Primiți cu entuziaste manifestări de dragoste și recunoștință

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU ȘI TOVARĂȘA ELENA CEAUȘESCU

au început ieri o vizită de lucru în județul Mehedinți
Rodnice întâlniri și dialoguri cu oamenii muncii

Joi dimineață, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului, președintele republicii, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, a început o vizită de lucru în județul Mehedinți. Noua întâlnire cu oamenii muncii din această străveche zonă a țării, întinerită în anii de după Congresul al IX-lea al P.C.R., a debutat sub auspiciile sărbătorești și fertile care caracterizează de fiecare dată dialogul pe care conducătorul partidului și statului îl întreține permanent cu cei ce muncesc de la orașe și sate, cu întregul popor. La sosirea în municipiul Drobeta-Turnu Severin, populația orașului a făcut înalților oaspeți o caldă și entuziastă primire, expresie a sentimentelor de aleasă prețuire și recunoștință pe care întreaga națiune le nutrește față de partid,

față de tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu.

După cum am aflat din relatările corespondenților de la fața locului, la ceremonia sosirii, precum și pe parcursul vizitei la Combinatul chimic Drobeta, primul obiectiv înscris pe agenda vizitei, s-a evidențiat cu pregnanță angajamentul unanim de a înlăunța neabătut politica internă și externă a partidului, de a obține noi și importante realizări în împlinirea marilor evenimente politice ale acestui an, a 45-a aniversare a revoluției de eliberare națională, antifascistă și antiimperialistă și Congresul al XIV-lea al partidului.

Asupra acestui important eveniment al vieții noastre social-politice vom reveni.

flacăra

Săptăminal editat de Frontul Democratiei și Unității Socialiste

anul XXXVIII

19

(1768)
VINERI
12 mai

1989

Eveniment

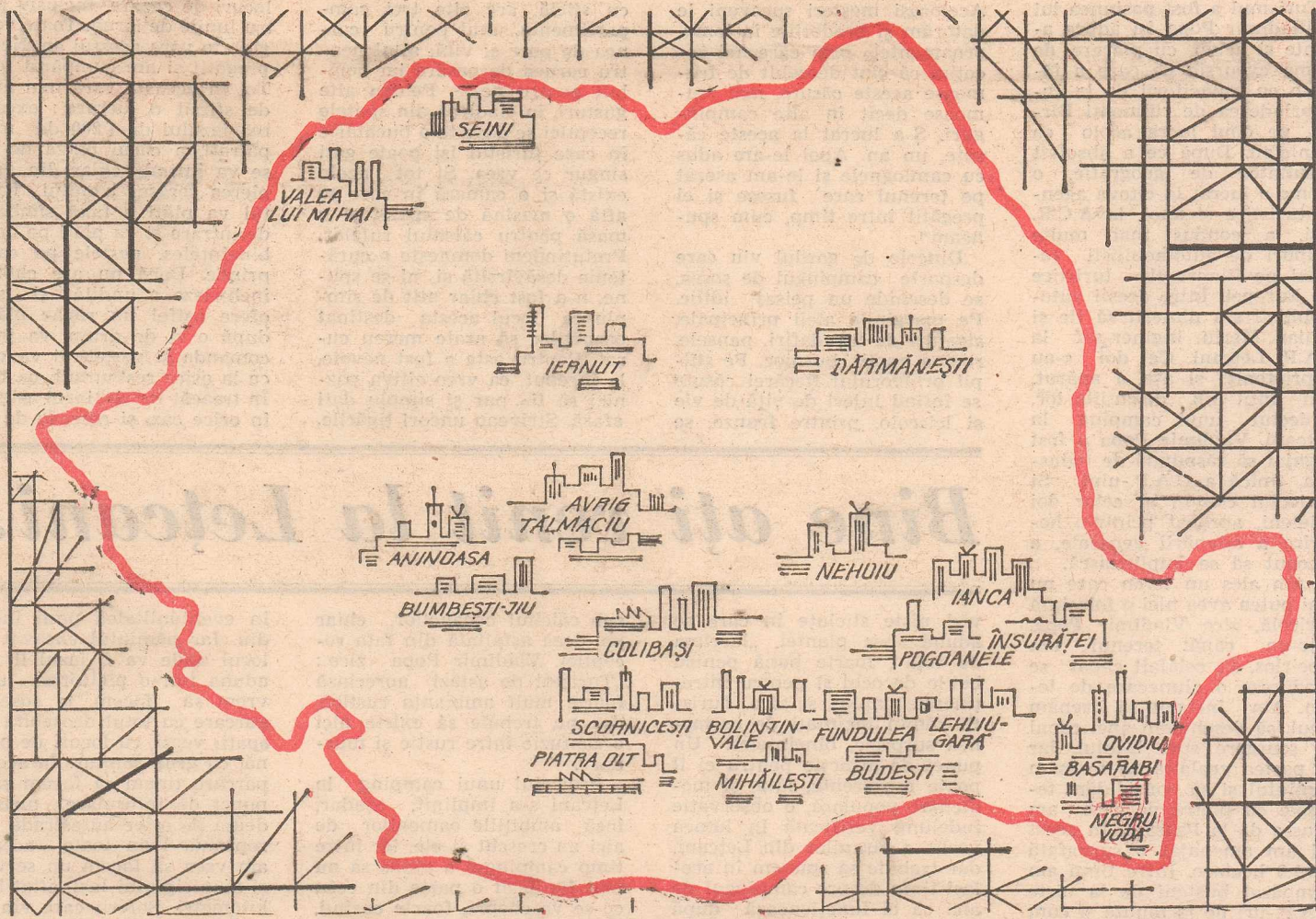
cu bogate semnificații

în drumul României

spre o civilizație superioară

Noi orașe pe harta țării

**VIITORUL
SE NAȘTE
AZI**

Una din cele mai ilustrative, grăitoare și impresionante mărturii ale ultimului sfert de veac românesc, de-a lungul unei istorii încărcate de însemnele creației și transformărilor revoluționare, este fără îndoială amplul proces de remodelare și modernizare a localităților urbane și rurale din țara noastră. Această nouă dimensiune a patriei socialiste a devenit posibilă, cum bine se știe, mulțumită politicii constante, de extremă complexitate și importanță politică și socială, promovate de Partidul Comunist Român, de secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, privind repartizarea armonioasă a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării. Într-un timp istoric extrem de scurt, zeci și zeci de localități au fost scoase din ceața anonimatului, creându-se condiții favorabile pentru realizarea unei egalități economice reale între toți membrii societății, pentru creșterea generală a nivelului de trai al poporului pe întreg teritoriul țării. Strategia repartizării armonioase a obiectivelor economice, îndeosebi a celor industriale, a determinat totodată, implementarea pe întreg teritoriul României, a clasei muncitoare, clasă con-

(Continuare în pag. 5)

LIVIU TIMBUS

Au devenit locuri comune, în dinamica firească a faptelor industriale cotidiene, secvențele de cronică ce anunță că un combinat sau altul a elaborat în decada respectivă, peste sarcinile planificate, câteva sute de tone de oțel, ridicând astfel sporul de producție cu un număr și mai impresionant de tone. Cu totul altceva este, însă, să vezi oțelul cu propriii ochi, să cunoști oțelarii la înfierbântatul lor loc de muncă, acolo unde dictorul conform cărui orice realizare de excepție încorporează

10% inspirație și 99% transpirație e mai real decît în orice altă parte.

Oțelarii Gheorghe Catrina

piele adevărul de mai sus. În preajma creuzetelor înalte de doi metri în care oțelul arcă la temperaturi fantastice pen-

mult sifon. Toate acestea au devenit, însă, lucruri firești în cei 15 ani de cînd Catrina Gheorghe lucrează ca oțelar; mai mult decît atât: soția sa proiectează laminare, astfel încît putem spune, fără nici o exagerare, că oțelul e în familie, un membru al familiei sale, un subiect zilnic de discuție, o dimensiune în afara căreia nu și-ar mai putea concepe propria identitate.

(Continuare în pag. 4)

I. ZUBAȘCU

Înalta temperatură a conștiinței

de la Oțelăria electrică nr. 2 a Combinatului de oțeluri speciale Tirgoviște este unul dintre sutele de muncitori care au verificat pe propria lor

tru limitele umane, în imediată apropiere a șarjei care curge înimă sub umbra bătailor inimii sale, se transpiră mult și în compensație se bea

Părtași la tot ce se înfăptuiește,

Interlocutorul meu afirma că nu vrea să rostească o cugtare meșteșugită despre „împămîntenire” și nici n-a vrut să rețină vreuna dintr-o cuglere de maxime; trăiește, însă, prin proprie experiență, sentimentul de „statornicire”, de legare („cu toate odgoanele nevăzute”) de ținutul în care, azi, viețuiește. Pur și simplu, „s-a lipit” de aceste meleaguri și crede că nu le mai poate părăsi. L-a atras, zice, mai ales Valea Prutului ademenită de miresme și pitoresc aparte. Aici primăvara și toamna au un farmec irezistibil, la timpul cînd trec, rînd pe rînd, stolurile de păsări migratoare. Atunci, înaripatele planează, pe prutețe, ca niște balerine, noaptea devine mai înaltă sub cîntecul cocoșilor.

„Împămîntenirea” în comună a primarului Petru Ioniță mi s-a părut firească și definitivă. El era împiegat la stația de la pod, însă de opt ani dirijează „mișcarea” treburi- lor comunei vasluiene, muncind cu un fel de înversurare la înălțarea localității de adopțiune. Sub ochii cefestului-primar, s-au construit linia ferată în lungime de 6,5 km și gara Fălciu-Nord, așezarea beneficiind, de doi ani, de avantajele trenului. Apariția căii ferate are, de fapt, o motivație economică: ridicarea întreprinderii de industrializare a sfeclei de zahăr, cu o capacitate de o mie de tone pe zi. În jurul gării, s-a creat o adevărată platformă

industrială și agrozootehnică, ba a apărut și un bloc modern cu garsoniere. Celelalte blocuri „ca la oraș” horesc în centrul civic ce se edifică în prezent, transpunînd schița de reconstrucție întocmită de arhitecți. În preajma complexului comercial, o sută de familii trăiesc deja în cele șase blocuri de confort urban. Alături, se aude sunet de macarale. Se finalizează alte blocuri de locuit, cu spații comerciale la parter. În mijlocul satului răsare un veritabil

Ioan Penișoară și directoarea școlii, Elena Zaharia (lucrare de grad didactic), afli cu incintare că „nașterea Fălciului avea loc spre zorii epocii medievale, de vreme ce e menționat încă din veacul al XV-lea într-o serie de documente ale lui Ștefan cel Mare și Sfînt”. Strămășii îl ridicaseră la întretăierea bătutelor drumuri comerciale — afirmă autorii monografiilor. Localitatea s-a dezvoltat ca un tipic tîrg moldovenesc, legat în primul rînd de negoț. A fost

nea numelui așezării — semn că oamenii pămîntului își iubesc istoria și se străduiesc să-i deslusească înțelesurile. Dar, în primul rînd, își iubesc comuna unde trăiesc azi și unde trudesc pentru înălțarea ei materială și spirituală.

Prin munca întregii comunități, așezarea a acumulat o zestre bogată, putere economică. În afara fabricii de zahăr, există mari unități agrozootehnice, IAS, SMA, două cooperative agricole de producție și o asociație pentru

zele pe țară ale Festivalului Național „Cîntarea României”, a fost distinsă cu titlul de laureată. Instructorii celor 26 de femei din Copăceana sînt învățătorul Alexandru Filip și bibliotecara Antoaneta Nica, azi secretar adjunct cu probleme de propagandă al comitetului comunal de partid, foști „elevi”, la rîndu-le, ai „nanei Sanda”. Să mai adăugăm un fapt cu totul relevant: cinematograful comunal, pe 35 mm, cu condiții excelente de vizionare și activitate meritorie în propagarea celei de-a șaptea arte, a ocupat locul întâi pe țară la Concursul republican de difuzare a culturii prin filmul românesc. Proiecționistul Valeriu, Vieru și el „împămîntenit” aici cu dragoste, ne-a însoțit, împreună cu primarul, în cea seară cînd, la cotul Prutului, înținerit parcă de mireasma fragedului colț de iarbă, planau acrobatic, pe prutețe, păsările ademenite de primăvara timpurie.

La marginea crîngului, vechile case, somnoroase, erau vegheate de lumina tremurîndă a stelelor. Imagine aproape bucolică, întreruptă pe liniile zvelte ale orașului ce-și cernea, la rîndu-i, lum-nile ferestrelor de la blocurile în care, locuind, oamenii învață, azi, cu grăbire, să trăiască în miezul unei civilizații noi. O civilizație căreia, ei înșiși făurind-o, îi imprimă ceva din ritmul dintotdeauna al vieții lor.

BORIS CRĂCIUN ■

Mai întîi a fost trenul

orașel. Petru Ioniță visează ca timpul să se comprime și, prin miracol, să-i apară în față contururile isprăvite ale „orașului”. Pînă atunci, însă, e multă muncă — știe asta. Construcțiile ridicate pînă acum seamănă prea mult, totuși, cu cele din cartierele orașelor. La următoarele, e nevoie de mai multă imaginație, trebuie mai pregnant puse în valoare, desigur la scara urbanisticii de azi, elementele specifice tîrgului moldovenesc. Păstrîndu-și farmecul, pitorescul, el accede, aproape cu uimire, la condiția unei așezări cu adevărat moderne. Adică se află, cum spune primarul, într-o adevărată vreme a renașterii. Citind monografiile realizate de învățătorul

chiar capitala județului numit Fălciu; a fost și reședință de plasă în județul care avea capitala la Huși. Apoi, a intrat în anonimatul blînd al unei localități cu trecut, dar fără viitor. Astăzi, istoria reîncepe pentru vechiul tîrg, Fălciul fiind reședință de CUASC. Monografiile sirguincioși trec în revistă și ipotezele toponimice, apelînd la Constantin C. Giurescu. Numele comunei s-ar trage de la „falcie” sau „falcă”, vechi unitate de măsură echivalentă cu trei pogoane, mai probabil decît de la pece-negul „filicoi”, adică „barcagii”. În seara vizitei noastre, cei cu care stăteam de vorbă, sâtenii mai în vîrstă, mecanizatori, dascăli, primarul, au discutat aprins despre origi-

creșterea porcinelor cu 23 000 capete. Din regiunea asta cu relief colinar, larg vălurit, din șesul neînnundabil, protejat de diguri, se scot recolte impresionante. Mica industrie e și ea la înălțime, cu ateliere de tricotaie pentru export, cu o secție de încălțăminte arondată întreprinderii hușene și o mulțime de unități pentru prestare de servicii.

Sanda Ciutu, țărancă din satul Bozia, țese acasă minunate prosoape și costume naționale. Iubitoare de datini și obiceiuri bătrînești, femeia asta înmoasă a „transmis” intelectualilor și citeva piese din melosul strămoșesc. Și nu fără folos, căci așa s-a făcut cunoscută formația de colindători și obiceiuri laice, care, la fa-

Turismul a fost pasiunea lui și Vladimir Popa își aduce aminte și acum, cu plăcere, de prima excursie pe care a făcut-o cu muncitorii de la întreprinderea de rulmenți Bîrlad, pe cînd lucra acolo ca tehnician. După ce a absolvit Facultatea de geografie, o vreme a lucrat la cîteva agenții turistice și apoi, la A.C.R. Iași, a condus mai multe grupuri de automobiliști români pe itinerarele turistice ale Europei. Între acești automobiliști s-a nimerit să fie și Traian Meriu, inginer-șef la C.A.P. Lețcani. Cei doi s-au împrietenit și așa a apărut, mai întîi din discuțiile lor, proiectul unui camping la Lețcani. Vladimir Popa a fost angajat să răspundă de industria mică a C.A.P.-ului. Și proiectul comun al celor doi prieteni, aprobat printr-o hotărîre a adunării generale, a început să se îplinească.

„Am ales un teren care nu mai putea avea nici o folosință agricolă, zice Vladimir Popa. Într-un capăt terenul era mocirlos. În celălalt capăt se produsese o alunecare de teren. Am început să drenăm locul, să deschidem apei canal de scurgere spre Bahlui, iar în partea cealaltă să terasăm pămîntul și să consolidăm terasele cu piatră pe care am adus-o de la Pascani. În acest fel am amenajat o suprafață de 1,3 hectare. Între timp am cumpărat busteni de la niște C.A.P.-uri de la munte și cum noi aveam gater, ne-am făcut singuri scîndurile de care aveam nevoie, costîndu-ne așa de trei ori mai ieftin decît dacă le-am fi cumpărat. Cu cei cîțiva tîmplari ai noștri am început să construim, la sediul C.A.P.-ului, cele 20 de căsute ale campingului. Am mai adus însă și doi meșteri de la Iacobi — Suceava, pe numele lor Dragu Hău și Gheorghe Hău. Aceștia erau specialiști în confecționatul șindrilei. Tot un simplu calcul economic ne-a arătat că dacă am fi cumpărat șindrila gata făcută, ne-ar fi costat de două ori mai scump.

Acelorași meșteri suceveni le datorăm și broderiile în lemn, ornamentele prin care noi socotim că sînt deosebit de frumoase aceste căsute, mai frumoase decît în alte campin-guri. S-a lucrat la aceste căsute, un an. Apoi le-am adus cu camioanele și le-am așezat pe terenul care fusese și el pregătit între timp, cum spunem”.

Dincolo de gardul viu care desparte campingul de șosea, se deschide un peisaj idilic. Pe marginile aleii principale, straturi de trandafiri, pansele, regina nopții, busuioc. Pe stilpii pridvorului fiecărei căsute se întind lujeri de viță de vie și ici-colo, printre frunze, se

cu sticlă, are cîte trei compartimente, unul pentru carnea de porc și vită, altul pentru carnea de pasăre iar celălalt pentru pește. Pentru alte gusturi, în clădirea din spatele recepției se găsește o bucătărie în care turistul își poate găti singur ce vrea. Și tot acolo există și o cameră în care se află o mașină de spălat și o masă pentru călcatul rufelor. Prefutîndeni domnește o curățenie desăvîrșită și, ni se spune, n-a fost chiar atît de simplu ca locul acesta destinat oaspeților să arate mereu curat. Pentru asta a fost nevoie, la început, ca vreo cîțiva paznici să fie pur și simplu dati afară. Striveau uneori țigările,

locuri de cazare inclusiv pentru lunile de iarnă. Toate vor fi gata în vara acestui an. Ne-am pregătit și am cumpărat totul. Tot în această vară mai avem de sfîrșit o lucrare: excavaarea iazului de 1 200 de metri pătrați, a cărui pînză de apă se va întinde chiar din apropierea terasei hanului. Turistul va plăti o taxă simbolică de intrare și va plăti pe urmă, bineînțeles, peștele pe care-l prinde. Dacă nu are chef să închirieze o undiță și să-și ofere astfel un răgaz plăcut, după o zi de drum, va putea comanda și peștele fi va veni, ca la orice restaurant, pe tavă. În treacăt fie zis, iazul asigură, în orice caz, și rezerva de apă

conducerea județului, sperăm că ni se va da — cum e firesc — și autorizația de funcționare a acestui complex în forma lui actuală: camping și han-restaurant. Încă de pe acum avem aprobarea de la U.J.C.A.P. Iași iar între timp am făcut demersurile necesare la Uniunea Națională a C.A.P.-urilor pentru a deschide aici prima agenție turistică sătească”.

Pe drumul Iași — Tîrgu Frumos — Pașcani, 8 panouri de reclamă îi invită pe turiștii automobiliști să se oprească și la Lețcani. Pe fiecare sens de mers se află cîte 4 panouri, la 10 kilometri, la 1 kilometru, la 500 și la 100 de metri. Se are în vedere ca mangalul pentru grătarele din incinta campingului să fie vîndut în pungi de hîrtie sau plastic purtînd inscripția „C.A.P. Lețcani”, iar asta tot reclamă se cheamă. Dar campingul de aici, a cărui existență a fost semnalată în publicații de specialitate din Polonia sau R.F.G., unii mai de prin partea locului au ținut să-i facă și un gen de reclamă sub care nu era greu de văzut gîndul rău că tot ceea ce s-a construit aici ar fi mai bine să dispară peste noapte ori să se deterioreze și să cadă în ruină în urma unei sesizări care pretindea că prin aceste amenajări turistice s-a scos din funcțiune pămînt agricol, cei veniți să cerceteze care-i adevărul au fost oameni cu judecată și n-au putut decît să-l felicite pe Vladimir Popa. Și acesta a zis atunci, cum zice și acum: felicitările se cuvin în primul rînd tîranilor din Lețcani, și anume celor care nu văd nimic rău în faptul că el nu umblă beat, că umblă treaz tot timpul și că vede totul. Fără acești oameni, proiectele născute din pasiunea lui pentru turism, din profesia lui de organizator de turism, ar fi rămas doar atît, simple proiecte, visuri, gînd neîmplinit.

D. CONSTANTINESCU ■

Bine ați venit la Lețcani!

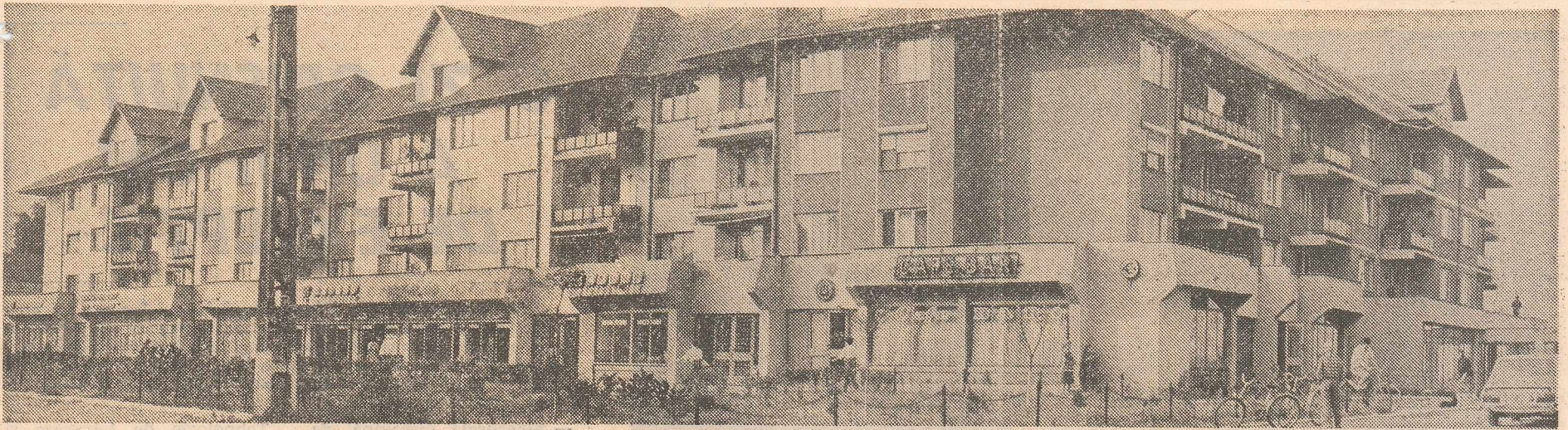
văd niște sticlute în care se adună seva plantei, „lacrime de viță”, foarte bună pentru bolile de ochi și pentru întărirea tenului, se zice. Furiștii rămîn incintați de asemenea surprize, bineînțeles. Un punct de atracție pentru ei îl poate reprezenta, iată, și medicina populară, o observație îndelung verificată în lumea veche a țărănilor din Lețcani, dar trebuie să spunem în același timp despre campingul de aici că el funcționează după toate standardele internaționale ale unui asemenea așeză-mînt de turism. Cum Vladimir Popa a călătorit prin toată Europa, în afară de Anglia și Islanda, atîngînd în nord Cercul Polar, la Rovaniemi, iar în sud latitudinea Siciliei și a Turciei, se înțelege că el a ținut să învețe cîte ceva de pe unde a umblat și poate de aceea e mîndru să poată spune că, de exemplu, la Lețcani, se află unicul camping din țară cu parcare individuală pentru mașini în dreptul fiecărei căsute, sau că fiecare dintre cele două grătare mari, acoperite

sub călcîiul bocancilor, chiar pe aleea asfaltată din fața recepției. Vladimir Popa zice: „Turistul de astăzi apreciază foarte mult ambianța rustică, dar nu trebuie să existe nici o confuzie între rustic și murdar”.

Proiectul unui camping la Lețcani s-a împlinit, așadar, însă ambițiile oamenilor de așeză au crescut și ele, iar între timp campingul a ajuns să nu mai fie decît o parte din ceea ce se va chema, foarte curînd, Popasul turistic Lețcani. Vladimir Popa: „Acum, în apropierea campingului, construim un han. Se vede că de fapt l-am și construit și că mai avem doar de finisat clădirea. La subsol vor fi magazii, o cameră pentru depozitarea vinurilor și o cameră-restaurant. La primul etaj vor funcționa un bar și un restaurant cu 120 de locuri. Punînd la socoteală și terasa pe care o facem la primul nivel, și care arată ca un pridvor foarte mare, numărul locurilor acestui restaurant poate ajunge la 200. La ultimul etaj vom avea 20 de

în eventualitatea unui incendiu. Iar pămîntul excavat din locul unde va fi iazul îl vom aduna într-o platformă unde vrem să facem, la șosea, o parcare cu totul deosebită: cu spații verzi, cu locuri de odihnă, cu grup sanitar. În aceeași parcare ținem să facem și un punct de informare turistică demn de orice autostradă europeană. Prin toate acestea, am vrea să facem un serviciu și municipiului Iași, aflat la 15 kilometri. Șoferii care vin să ia ori să aducă marfă în oraș vor putea găsi aici un loc unde să-și lase mașinile în siguranță iar ei vor avea unde să doarmă și unde să mînce. Căci pînă acum, la camping, noi n-am putut oferi turiștilor decît sucuri și apă minerală, e adevărat că întotdeauna reci. Dar ținînd cont că există precedente în țară, că în 7 județe există popasuri turistice care aparțin unor C.A.P.-uri, de exemplu în Vrancea, în Bihor, în Timiș, în Vaslui, ținînd cont și de faptul că avem autorizația de construcție a acestui complex turistic, emisă de

bucurîndu-ne de tot rodul muncii noastre

Blocurile ridicate sub pavăza pădurilor au înlocuit vechile case de cîmpie

VALEA LUI MIHAI:

Temelii durabile

La cîmpie este foarte firesc să te aștepți la rafalele vîntului, după cum într-o depresiune înconjurată de briuri protectoare de munți aștepți vîntul degeaba.

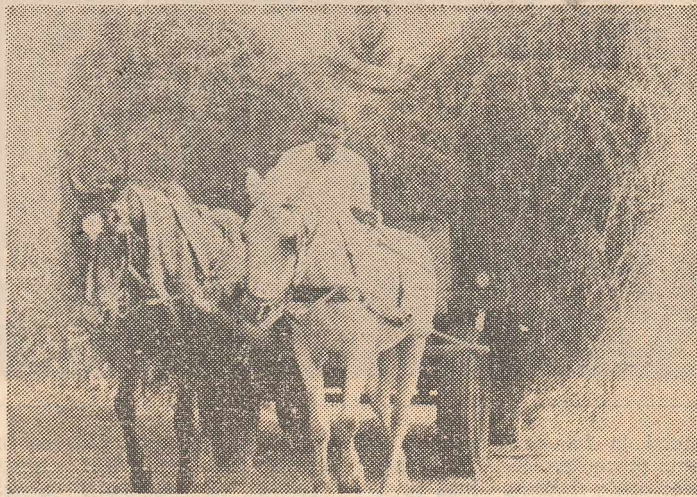
Odinioară, niciodată nu mi-a fost dat să înfrunt un vînt mai amarnic, sfîchit și afurisit decît într-o comună din nordul Bihorului, Valea lui Mihai, care, prin poziția ei împarte aproape exact în două drumul între două „capitale” de județ, Oradea și Satu Mare. Vîntul, bineînțeles, nu are furia și cerbicia unui taifun dar, trecînd peste niște dune de nisip vîlurite mai ales în partea de apus, smulge dinții mărunți și necruțători de siliciu și cu ei mușcă din trupul semănăturilor fragede.

Acum mai bine de două decenii oamenii de pe aceste pămînturi mînoase s-au ridicat, cu mic cu mare, ca la sunetul unei trompete prin care sufla însăși dihonă vîntului, împotriva mișcătoarelor dune de nisip care le amenințau, printr-o înecată dar sigură invazie, recolte. Acele dune de nisip blestemate prindeau imediat viață, ca și cum vîntul le-ar fi oxigenat sîngele și le-ar fi îndrăvenit ca să le trimită la pradă.

Oamenii au ridicat însă în calea lor un adevărat „zid chinezesc” de salcîmi, iar rădăcinile au împuns ca niște lănci ce cresc în întuneric burdihanenele dunelor care s-au dezumflat, contopindu-se, făcîndu-se una cu pămîntul. An după an, salcîmii s-au întărit, au crescut, frunzele au căzut și au putrezit, îndesîndu-se unele în altele și formînd un humus hrănitor și apoi iarba, atotbuitoare, a acoperit ca o plătoasă verde și vie nisipul uci-gaș. În spatele acestei neobișnuite și uriașe baricade de clofofilă mirositoare unde astăzi nu mai luptă decît albinele cu mierea de salcîm, cea mai mare comună a Bihorului s-a putut dezvolta în liniște, obținînd producții record la grîu și porumb.

Pădurile de salcîm și spațiile verzi au crescut în toți acești ani ca și cum ar fi vrut să împodobească acum această veche așezare (atestată documentar în anul 1270) și declarată, în zilele acestea, oraș, prin Legea privind îmbunătățirea organizării administrative a teritoriului în efortul continuu de dezvoltare și modernizare a tuturor localităților patriei.

Așadar, între Oradea și Satu Mare — un nou oraș apare pe harta fecundă în împliniri a României, un oraș cuprînzînd deja peste unsprezece mii

Rodul de fin al pămîntului rămîne mereu actual

Sătenii de ieri într-o ambianță mult dorită

de locuitori. Fosta comună a beneficiat de importante fonduri pentru dezvoltarea micii industrii, a agriculturii, de dotări social-culturale și tehnico-edilitare și de un însemnat volum de construcții de locuințe.

Denumirea de oraș agro-industrial este cît se poate de potrivită noului oraș pentru că aici agricultura și industria se echilibrează una pe alta fiecare realizează pentru localitate cite un volum de 350 milioane de lei pe an.

Un puternic sector de mecanizare a agriculturii sporește rodnicia acestor pămînturi, tot acestea hrănesc și dăruiesc prețioasa materie primă a fructelor și legumelor întreprinderii „Arovit”, pe teritoriul proaspetei urbe ființează deja secții de producție ale unor întreprinderi de interes republican, ateliere de mică industrie și prestări servicii care asigură locuri de muncă și răspunde comenzilor cetățenilor, unități economice care, luate împreună, realizează un impresionant volum de activitate economică de aproape un miliard de lei. Desigur, noul statut de oraș agro-industrial al localității Valea lui Mihai va contribui chiar la atingerea cifrei de un miliard lei ca volum de activitate agricolă, industrială și meșteșugărească,

efort generos la care își vor aduce contribuția toți cetățenii.

În urbea care produce și prestează în valoare de aproape un miliard există deja de pe acum un spital ocrotit într-o oază binefăcătoare de verdețură, liceu, grădiniță și creșă, dispensar policlinic, blocuri de locuințe moderne (care se pot vedea și în fotografia alăturată) cu 350 de apartamente și spații comerciale și de prestări servicii la parter în zona centrală.

Statutul de oraș va aduce cu sine, neîndoios, îmbunătățirea prin efortul edililor a rețelei de apă și canalizare, sporirea gradului de confort și civilizație al populației. Se prevede construirea, pînă în anul 2000, a 2400 metri pătrați spații comerciale și 400 metri pătrați spații pentru prestări servicii, creșă și grădiniță noi, bibliotecă orașenească, extinderea spitalului cu 100 de paturi, realizarea unui complex de creație și cultură „Cîntarea României”.

I.A.S. Valea lui Mihai este unul dintre cele mai puternice unități de acest fel din județ și din țară. În 1965 se realiza aici o producție de 73 milioane lei, ca în 1988 producția să crească la 147 milioane lei, valoarea fondurilor fixe mărî-

du-se pe această perioadă de aproape patru ori, după cum arată Ioan Ionoiu, secretarul comitetului de partid al I.A.S. Entuziasmat de vestea declarării comunei Valea lui Mihai ca oraș agro-industrial, președintele Cooperației de producție, achiziție și desfacere a mărfurilor, Csüri Zoltan, a arătat că unitatea pe care o conduce exportă o bună parte din produsele sale și colaborează din plin cu multe unități din industria republicană. Gîndul statornic al conducerii de la C.P.A.D.M. este acela al construirii unui complex comercial în centrul localității și amenajarea unui atragător popas turistic într-o zonă împădurită cu salcîmi la marginea orașului pentru călătorii aflați în drum spre Oradea, Carei ori Satu Mare.

În plenara comitetului orașenesc de partid și sesiunea consiliului popular special consacrată acestui mare eveniment din viața localității și-au arătat adevărată depunere la politica partidului și la faptul declarării ca oraș agro-industrial al acestei vecni așezări Ioan Pop, directorul întreprinderii „Arovit”, Nicolae Puie, directorul I.A.S., Gavril Damian, Augustin Borz, directorul S.M.A. și Emeric Szabo, directorul trustului I.A.S., luîndu-și angajamentul ferm al mobilizării totale a colectivelor de muncă și a alegătorilor din circumscripțiile electorale pentru declanșarea unor mari și generoase acțiuni de muncă patriotică pentru înflorirea și modernizarea noului oraș, tot așa cum a fost, altădată, cu plantarea salcîmilor protectori.

Primarul noului oraș, Alexandru Szabo, după ce și-a dat și el obolul alături de ceilalți primari de dinaintea lui la răpunerea vîntului care dijmăia nepedepsit recolte, are acum în față treburi mari și importante. Nu-l puțin lucru să fie primar într-un oraș atît de tînăr. Confortul, gradul de cultură și civilizație al concetădenilor (de-acum!) trebuie să sporească pe săptămînă sau lună ce trece.

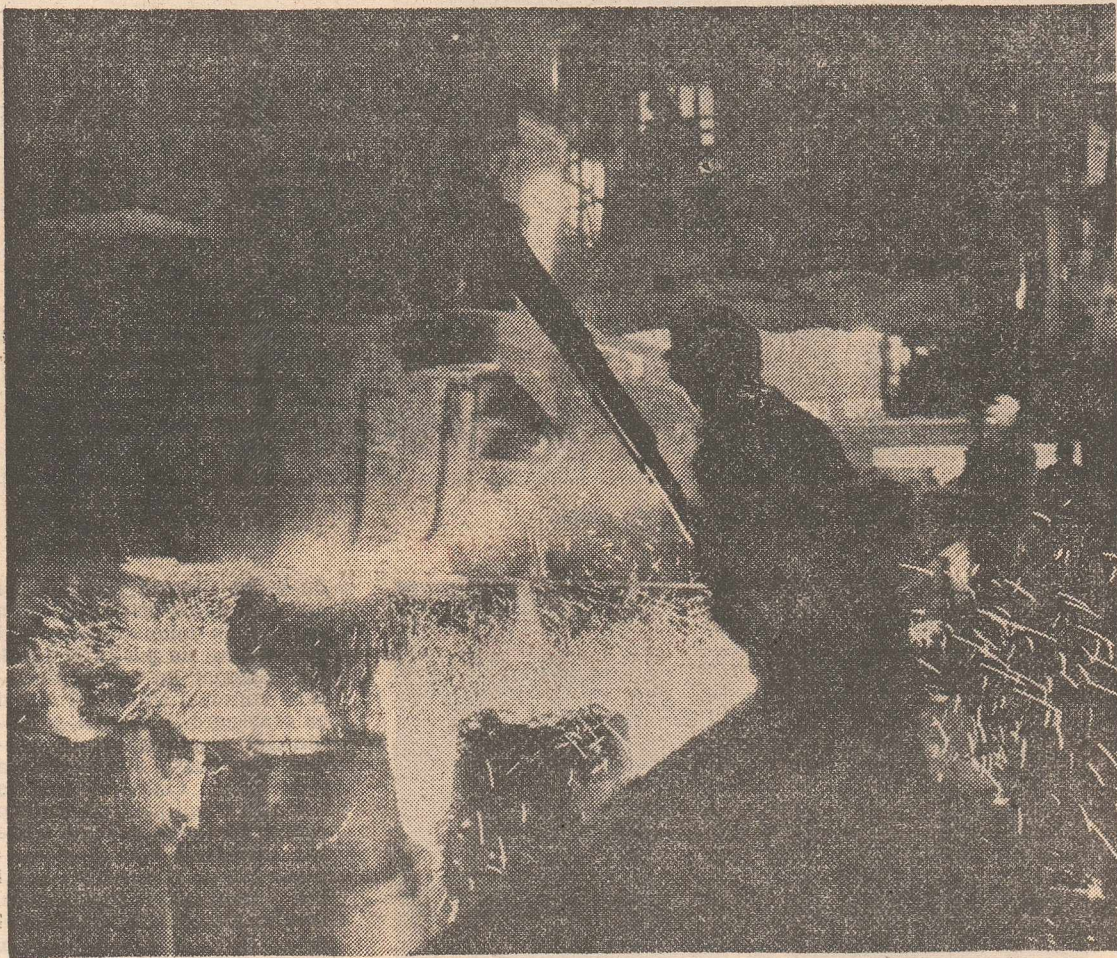
Ciorchini mari, albi și parfumați de flori de salcîm te întîmpină la intrarea în noul oraș ca niște ghirlande de laur puse pe fruntea unui învingător sau ca niște struguri de lumină năpădiți de albinele care fură soarele și îl ascund în stupi. „Apartamentele” albinelor de la liziera pădurii sînt avangarda celor deja construite ale cetățenilor noului oraș și proiecția viitoare a celor care se vor mai construi lîngă marele zid verde, acum cotropit de albul de nea al florilor care exaltă spre cer a sărbătoare.

PAȘCU BALACI ■
Fotografii de
ELENA GHERA ■

Mica industrie din Valea lui Mihai face concurență agriculturii

Pulsul fierbinte al oțelului

(Urmare din pag. 1)

Sarcina zilnică a oțelărilor. Catrina Gheorghe, ca maistru, e să coordoneze activitatea primelor trei cuptoare (din nouă), să stabilească sarcinile și atribuțiile fiecăruia dintre cei 25 de oameni din subordine, împărțiți — firește — pe echipe, în funcție de meseriile fiecăruia. În preajma cuptoarelor nu lucrează doar oțelari. Un cuptor mai are nevoie de manevranți, macaragii, mașiniști pe mașina de șarjare, mecanici de întreținere. În funcție de faza în care se află fiecare cuptor când preia schimbul, maistrul oțelărilor ia măsuri și decizii care să le asigure continuitatea optimă în funcționare. Și poate că privindu-și o clipă chipul în oglinda incandescentă a focului, sau dându-și căldura propriei inimi acelei incandescente fantastice, Gheorghe Catrina își amintește, măcar din când în când, clipa la fel de fierbinte din biografia sa când s-a hotărât să devină oțelar.

Ca mulți alții din oțelărie a luat totul de la capăt, ucenicind la locul de muncă. A învățat cu răbdare că elaborarea unei șarje e o operație complexă și cere nu numai îndemnare ci și o exactitate care, nerespectată, se traduce în riscuri la temperaturi înalte. A învățat că elaborarea, oricărui șarje începe, de fapt, cu ajustarea cuptoarelor, reșarjarea zonelor uzate care pot duce în cele din urmă la perforare, a văzut de nenumărate ori cuptoarele mari de 10 sau 50 tone încălzindu-se cu ajutorul benelor, burdușite cu fier vechi, șutaje de la laminare, resturi care rămân la turnare, a stat ore și zile în șir ca muncitor calificat și ucenic în preajma lor până când electrozii de grafit se încălzesc la temperaturi de peste 1500 grade (în zona arcului ajunge la 2000!) și a învățat, mai târziu, la școala de mașiniști, să conducă regimul termic al acestei teribile băi lichide, care nu poate fi totuși încălzită la infinit, astfel încât oțelul topit să aibă para-

metri la fel de exacti ca al unei piese lucrate la un strung electronic. Înainte însă ca această masă magmatică să se numească oțel special, începe afinarea ei prin oxidare. La

Înalta temperatură a conștiinței

bula de oxid de carbon formată din combinarea oxigenului cu carbonul, pe asperitățile vetrei cuptorului, aderă incluziunile nemetalice și gazele care în ascensiunea spre suprafață părăsesc baia metalică incandescentă separându-se astfel în zgură. Oxigenul nu poate însă fi tolerat prea mult la aceste temperaturi întrucât diverse feroalaje au afinitate mare pentru el combinându-se foarte ușor, motiv pentru care, după ce și-a îndeplinit sarcina de sanitar al cuptorului, trebuie eliminat. Abia acum poate începe procesul de aliere, în funcție de marca oțelului și ordinea inversă a afinității față de oxigen: aliajele cu afinitate mai mare se lasă, evident, la urmă. Prin înclinarea cuptorului, se basculează până la gradul care permite oțelului să curgă în jgheabul de evacuare și de acolo să la drumul spre turnare.

Toate aceste operații, simplificate în redarea lor liniară, didactică, le-a trăit

maistrul Gheorghe Catrina în lunile când a învățat taina oțelului, de nepătruns altfel decât simțindu-i respirația incandescentă cu propria respirație, propria lui viață s-a imbibat acum atât de mult de forța lui magmatică încât alături de celelalte aliaje de oțeluri speciale care fac faima combinatului țirgoviștean, trebuie neapărat adăugat și aliajul acesta indestructibil dintre om și oțel în afara căruia n-ar putea fi concepută nici o performanță, nici tehnică, nici umană.

Începe o nouă zi de muncă a maistrului Gheorghe Catrina, un om de o blindețe incompatibilă, am zice, cu duritatea și temperaturile la care se lucrează în combinat dacă n-am ști că munca într-o astfel de întreprindere beneficiază de tehnologiile de ultimă oră și toate achizițiile pe care inteligența tehnică le-a făcut și în acest domeniu. Cuptoarele sunt într-o fază foarte bună, la primul va trebui să-i asigure în timp util încălzirea metalică și să verifice dacă au fost respectate dozele corespunzătoare, la al doilea va verifica mașina de șarjare. Important e să elimine toți timpii morți, neproductivi, respectând parametrii stricți ai tehnologiei, în condiții optime de siguranță. Nu s-a gândit niciodată să numere câte șarje i-au trecut prin mână, în cei 15 ani de când lucrează, dar e ceva ce i-a rămas neschimbat în toți acești ani: o bătaie a inimii în plus când vede oțelul curgând incandescent, mulțumirea aceea indefinibilă în cuvinte pe care numai un oțelar o poate trăi cu adevărat că a participat — ca un performer — la realizarea a ceva foarte greu.

Maistrul oțelar Gheorghe Catrina are trei copii, doi băieți și o fată. Într-o zi și-a adus băiatul cel mare la oțelărie. Cu siguranță, nu numai viitorul oțelului românesc se călește în conștiința celor care îl prepară ci și viitorii oțelari ai combinatelor noastre de mine se călește lângă pulsul fierbinte și fascinant al oțelului.

O ZI OBIȘNUITĂ A UNUI OM DE EXCEPȚIE

Siderurgist? Cercetător? Inventator? Autor? Profesor? E greu să te decizi, după ce l-ai cunoscut pe dr. ing. Arnold Urseanu, cum să-l prezinti mai întâi. După lungi ezitări în fața coalei albe, m-am hotărât să transcriu discuția — așa cum a fost ea — cu acest minunat om al Reșiței, lăsându-vă pe dumneavoastră, stimați cititori, să hotărâți.

— Siderurgia înseamnă, de fapt, ce?

— Siderurgia? E chimie, mecanică, fizică, matematică și, să știți, am ajuns la concluzia că, la un moment dat, și meteorologie. De ce? Dacă viteza vântului depășește o anumită limită, nu merg funicularele; dacă temperatura scade sub minus 15 grade Celsius, n-ai voie să pornești macaralele portale și dacă nu le pornești, n-ai minereuri pentru fabrica de aglomerare. În final, este, deci și meteorologie. Unificarea acestor meserii înseamnă oțel bun. Ca să știți bine treburile astea, trebuie să ai ceva experiență.

— Și câtă experiență aveți dumneavoastră?

— Peste 30 de ani de siderurgie, din care 26 aici, în Combinatul Siderurgic Reșița. Am terminat Facultatea de chimie a Institutului „Traian Vuia” din Timișoara. Având o medie foarte mare am fost repartizat în învățământul superior. Am refuzat și m-am dus în producție. Simțeam nevoia să mă desprind o vreme de litera cărții și să dau piept cu realitatea. Cit am fost student am învățat enorm, am studiat și multe cursuri colaterale. Uneori mă simțeam intoxicat și-mi ziceam: „După ce termin facultatea nu vreau să mai citesc un an de zile nimic”. Ei, sigur că n-a fost așa! În orice caz, voiam să aplic în producție ceea ce învățasem din cărți.

— Și a mers?

— Perfect. Sigur, m-am lovit și de greutăți, dar am avut norocul unor colective bune. De pildă, când am venit la Reșița, era un inginer-șef extraordinar. Noi habar n-aveam de „8 ore de muncă”. Așa ceva nu se pomenea! Veneam luni la lucru și mai plecam miercuri. Dormeam niște ore și veneam iarăși la lucru. Dacă ar fi fost să-mi iau recuperări pe un an de zile, ar fi trebuit să stau vreo șase luni acasă.

— Vă cruțați astăzi mai mult?

— Aș zice că nu. Doar paleta preocupărilor este mai variată.

— Printre altele, ați ajuns, până la urmă, și în învățământul la care renunțaserăți în tinerețe.

— Era necesar. Se înființase Institutul superior de subingineri în Reșița, a fost nevoie de cadre, iar eu îmi revizuisem atitudinea.

— S-au adunat anii și experiența, poate v-ați gândit că acum aveți de transmis ceva?

— Predau un curs complicat: Chimia metalurgică. Deci, trebuie să știți foarte bine chimie și foarte bine metalurgie. Altfel, nu poți stăpâni o asemenea materie.

— Ați scris, din câte am aflat, și un curs de Chimie metalurgică...

— ...și peste 170 de articole în reviste de specialitate. Recent am mai predat un volum la Editura Tehnică:

„Tehnologie de fabricare și laminare a țevilor”.

— Una din mai noile dumneavoastră pasiuni, mi s-a spus, a devenit inventica.

— Trebuia salvată onoarea județului! Caraș-Severinul era pe unul din ultimele locuri din țară la capitolul invenției. În 1987 se înregistraseră doar 16 brevete. Atunci, i-am antrenat și pe alții și după doar vreo șase luni, am ajuns la 50 de invenții.

— Chiar așa simplu se realizează o invenție?

— Nu-i prea simplu. Cere umplerea a numeroase pagini de hirtie.

— Numai despre asta să fie vorba?

— Glumeam! Totuși, dacă un om are foarte multă experiență, nu-i complicat. Un inventator trebuie să fie un fin observator și mai trebuie să aibă o bază teoretică perfectă. Asta-i părerea mea. Degeaba vezi un lucru dacă nu cunoști în profunzime fenomenul; nu știi dacă se mai poate îmbunătăți ceva. O observație atentă, în condițiile cunoașterii perfecte a procesului, nu se poate să nu te ducă la o modalitate de perfecționare a activității. Bineînțeles, dacă ai și interes pentru treaba respectivă.

— Câte invenții brevetați aveți?

— Uite că nici nu le-am numărat: 12—13. Mai sînt câteva înaintate la Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci — vreo 6 — una e terminată, și încă 4 sînt în proiect.

— Să nu-mi spuneți că sintetizați un inventator solitar.

— Cum ar putea un vicepreședinte al Comisiei Inginerilor și Tehnicienilor pe județ să fie solitar? Și apoi, cele mai valoroase invenții la ora actuală se fac de oameni cu meserii diferite. E imposibil să cunoști totul! Mai e încă ceva, în ceea ce mă privește. Lucrez de niște ani buni și în cercetare, orl, noi avem un laborator uzinal, în care „enrubeta” este furnalul sau cuptorul „Siemens-Martin”. Eu n-am cum să fac un kilogram de fontă pentru experimentare — și încă de unul singur. Sîntem un colectiv care utilizează matematica statistică, tehnica de calcul. Pe baza calculelor se introduce o șarjă, se face o rețetă și se verifică dacă justetea gândirii este așa, sau altcumva. În metalurgie nu s-a spus nici pe departe ultimul cuvânt în special în ceea ce privește calitatea oțelurilor, laminatelor. Mai e mult de descoperit, noi mai avem multe de făcut. Acum, spre exemplu, ne ocupăm de experimentarea unui minereu mai sărac, pentru a evita importul. Noi aducem încă minereu de pe meleaguri foarte îndepărtate. Când vom avea un minereu indigen cu proprietăți apropiate, vom putea elimina importul. Într-adevăr, minereurile noastre sînt ceva mai sărace, dar trebuie utilizate. N-are

sens să lucrăm pe minereuri care costă valută, dacă ne putem pune capul la contribuție. Geologii găsesc astfel de minereuri și sintem repede înștiințați. Noi efectuăm cercetarea în condiții pilot — respectiv industriale — și constatăm dacă se compoartă asemănător celor din import, sau se produc perturbații. Sint lucrări ce trebuie interpretate foarte profund. Să vă mai dau un exemplu: șină de cale ferată facem de-o viață. Dar rezistența acestei șine la uzură, la rupere, nu este încă prea mare — 650 Newtoni pe metrul pătrat, motiv pentru care trenurile nu pot circula cu viteze de peste 150 km/h. Am început experimentările și, cu anumite elemente de aliere, nu foarte scumpe, ca și prin tratamente termice, am atins cifra de 900 Newtoni pe metrul pătrat. În viitor va trebui să circulăm cu viteze mari, timpul costă bani.

— **Și la dumneavoastră pare scump, mai scump, decât la alții.**

— Nu, la oricine timpul e scump. De aceea trebuie împărțit foarte riguros.

— **Reușiți întotdeauna?**

— Afară de duminică.

— **Cum arată, de fapt, o zi obișnuită din viața dumneavoastră?**

— La 5 mă scol, la 6 mă

lul un secret. Ia înmulțiți 50 de sesiuni cu 30 de comunicări. Asta înseamnă 1500 de lucrări. Pe toate le știu. Îți îmbogățește enorm cunoștințele. Fiecare specialist vine cu altceva, fiecare gindește diferit, fiecare se exprimă altfel. Conducând lucrările, îi întrebi pe toți de ce au gândit așa și nu altcum. Asta este o experiență care nu se poate șterge cu nimic. Să consulți 1500 de lucrări științifice și să te întâlnești cu 1500 de oameni e o treabă grea, dar, este, totodată, o șansă mare în viață.

— **Zile de excepție în existența unui specialist.**

— Adevărat, foarte adevărat.

— **Dar ziua aceea obișnuită a siderurgistului, inginerului, cercetătorului, inventatorului, profesorului...**

— ...și a bunicului!

— **Iată o „activitate” despre care n-am știut!**

— Este cea mai nouă, dar și cea mai apropiată inimii mele. Nepoțica mea, Ioana, abia a împlinit un an. În fiecare zi are rezervată o oră numai pentru ea.

— **În acest an a trebuit să mai învățați, probabil, câte ceva.**

— Foarte multe lucruri. În special cele legate de regimul alimentar, de îmbrăcăminte, de mediu ambiant. Sint pro-

și la întreprinderea de tractoare și mașini agricole Craiova s-a pornit în anul 1951, data înființării ei, de la produse pe care astăzi le considerăm modeste și care atunci, la apariția lor, au fost considerate victorii care nu se vor uita ușor: grape, tăvălugi, inelari, remorci, greble pentru furaje și paie, pluguri. Apoi, în 1974, aici a fost asimilat primul tractor de 45 CP cu încărcător hidraulic care lucrează cu 14 echipamente. A urmat tractorul agricol A1800A de 180 CP pentru arături și întreținerea culturilor, din care au derivat apoi tractoarele industriale cu încărcător frontal și cu lamă tip bulldozer, folosite în construcții, îmbunătățiri funciare și terasări. Urmare a modernizărilor succesive a produselor din fabricația curentă au apărut în actualul cincinal produse cu performanțe tehnice ridicate: gama de pluguri cu lățime variabilă, mașinile de împărștit gunoi de 6 și 10 tone și mașina de împărștit amendamente de 6 tone. Toate acestea țin de istoria întreprinderii, dar o istorie din cele mai revente.

Gheorghe Taloi, inginer șef al întreprinderii și secretarul comitetului de partid ne vorbește despre marea mobilizare de forțe pe care a declanșat-o acțiunea de modernizare a producției inițiată de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu în anul 1986.

— În anul 1985, **Intercontrolul**, care făcea și face periodic controlul calității produselor exportate, a făcut în întreprindere una din vizitele sale. A mai venit în anul 1987, la un an după declanșarea acțiunii de modernizare. Într-un an, hala de fabricație, prin reorganizarea fluxurilor de producție, prin dotările cu utilaje din cele mai moderne devenise de nerecunoscut. Ați progresat în doi ani cu 30 de ani, au spus ei. Putem spune că s-a schimbat într-un timp extrem de scurt optica tuturor oamenilor muncii din întreprindere care au înțeles că poți trăi în industrie prin idei, că acestea, înglobate în produsele respective, îi cresc cu adevărat valoarea. Până nu de mult, brațul transportor al mașinii de împărștit amendamente se realiza din tablă de oțel inoxidabil care se importa. S-a

pus problema înlocuirii acesteia cu un produs care să ocolească importul. La Craiova s-a găsit soluția: înlocuirea inoxului cu tablă de capată, careia i s-a aplicat un tratament chimic. Noul material a redus importul și prețul de cost și s-a dovedit a avea o durabilitate în funcționare mai mare.

— Asta noi o știam foarte bine, continuă tovarășul Taloi, însă se punea problema să convingem cumpărătorii de acest adevăr. Atunci ne-am gândit că cea mai bună soluție de convingere este să facem lanțul transportor din verigi diferite. Una din inox, una din tablă tratată

**„Mereu
ceva nou!
Așa trebuie
să gândim”**

după metoda noastră și să demonstrăm astfel că noul material este mai rezistent decât cel folosit până atunci, că dacă o verigă cedează, aceea este din inox. Nimeni nu mai poate obiecta ceva în fața acestei demonstrații.

În unitate s-a asimilat o nouă cutie de viteze pentru tractorul de 180 CP care include și cutia de distribuție. Cutia nouă este produsă integral aici, pe baza unei tehnologii proprii. Rezultatul: economii de metal, fiabilitate ridicată, reducerea zgomotului, asigurarea unei game mai mari de viteze pentru executarea lucrărilor agricole. Eficiența economică — 13 milioane lei pe an, rezultate din reducerea transporturilor și a cheltuielilor suplimentare, la care se adaugă și sporul de calitate.

Modernizarea Mașinii de împărștit amendamente MA 6 a dus la creșterea capacității de lucru cu 14 la sută, creșterea uniformității de distribuție cu 28 la sută, economii anuale de exploatare la beneficiar de 41 250 lei,

economii de motorină de 2250 litri pe an.

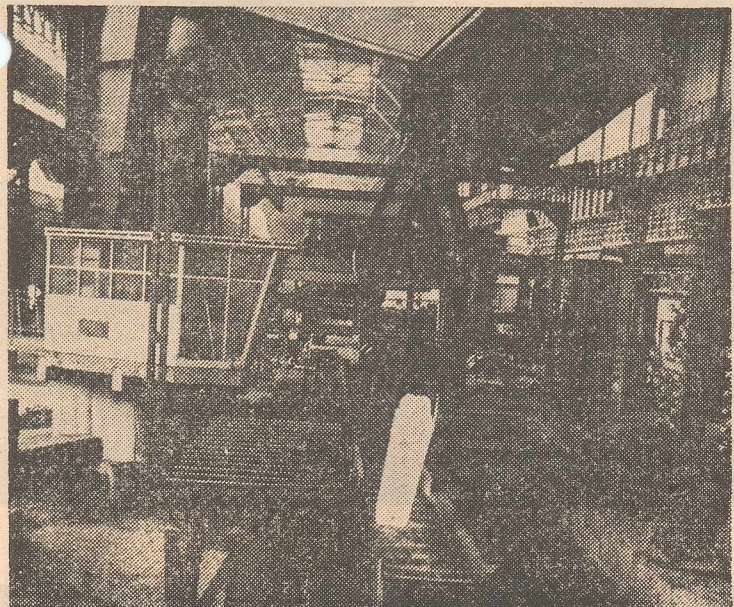
Tractorul industrial A 1803 IF, față de predecesorul lui, are o sarcină de ridicare mai mare cu 500 kilograme, un consum de metal mai mic cu 600 kilograme și productivitatea mai bună cu 34 metri cubi pe o oră.

Noile pluguri rabatabile cu 2, 3 și 5 trupite sint la cel mai înalt nivel mondial. Creșterea capacității de lucru a crescut în medie cu 22 la sută, în același timp cu realizarea unor lucrări de arături de calitate superioară: putere de acoperire a resturilor vegetale mult mărită, fărâmițarea solului mult îmbunătățită.

— Pentru susținerea modernizării, ne spune în continuare interlocutorul nostru, am organizat o linie de fabricație pluguri în totalitate integrată, am reorganizat secția de prelucrări mecanice pe linii specifice fabricației de tractoare și mașini agricole, am realizat agregate și mașini specializate, ceea ce a dus la creșterea productivității muncii, reducerea consumului de energie și a forței de muncă. Mereu ceva nou, așa trebuie să gândim. Tot ce gândim are în vedere creșterea rentabilității activității, reducerea de costuri, calitatea și competitivitatea. ICSITT Brașov are o filială în întreprindere. La ea se mai adaugă atelierul nostru de proiectare. Aproape 200 de specialiști, și nu numai ei, au ca sarcină permanentă ridicarea produselor noastre la un nivel cât mai înalt. Spuneam că acțiunea de modernizare declanșată de conducerea superioară de partid și de stat a constituit o adevărată revoluție în modul de abordare a problemelor întreprinderii noastre. Ea a mai arătat că dispunem de rezerve practic inepuizabile de a ne îmbunătăți activitatea și a demonstrat că prin forțe proprii se pot realiza nebanuit de multe lucruri.

Am completa că și la I.T.M.A. Craiova, ca și în multe alte locuri de muncă, s-a produs acel salt calitativ, care nu s-a oprit aici și care nu este altceva decât cuvântul de ordine lansat de Congresul al XIII-lea al partidului pentru întreaga noastră activitate economică: calitatea și eficiența.

OPREA GEORGESCU ■

arunc în mașină și fug la uzină. Acolo orele se împart între cercetare și probleme de producție. Cite ceva despre activitatea de cercetare v-am spus, deși este infim față de ceea ce facem. Colaborăm cu institute de cercetare, cu institute de învățământ superior — aproape cu toate din țară pentru că, mă repet dar asta e, colaborarea este extrem de necesară, atât între instituții cât și direct între oameni. Pornind de la credința aceasta, care nu-i doar a mea, am încercat chiar să-mi fac, hai ză zicem, niște „discipoli”, de fapt niște urmași, cu care-mi „pierd” cel puțin un ceas-două pe zi. I-am tot adunat, i-am mai muștruluit, dar acum treaba merge perfect. La început tinerii știu mai multă teorie și mai puțină practică, dar au apărut lucrări foarte interesante și, vă mărturisesc cinstiți, uneori aproape că nici nu mă așteptam. Invențiile lor se aplică și înseamnă în bună parte renunțarea la valută. Avem băieți buni tomai de aceea i-am antrenat și în organizarea sesiunilor de comunicări științifice.

— **Cite asemenea sesiuni ați organizat?**

— Am depășit 50. La nivel de combinat, cu participarea institutelor politehnice, a altor combinate siderurgice, la nivel național. Pentru că vorbeam de agenda unei zile — și, iată, mi se pare că m-am cam îndepărtat de la subiect — organizarea unei asemenea sesiuni îți ia, nu numai zile, ci și nopți, dar merită! Și știți de ce? Acum vă dezvă-

bleme serioase.

— **Doar nu le-ați luat și pe acestea din cărți?**

— Păi, de unde? Am un prieten doctor. Când s-a născut fetița mi-a dat două volume de pediatrie — vreo trei mii și ceva de pagini — foarte bune. Le-am învățat și le aplic la a' mică. Mama ei, fata mea, e încă studentă, așa că avem noi grijă, bunicii — și fetița crește normal, are ore de plimbare, ore de somn. Noaptea doarme numai cincizeci la sută și asta-i partea mai grea. Dar, nu-i nimic, oricum eu sint obișnuit, de ani de zile, numai cu cincizeci ore de somn. În rest, lucrez. După uzină mă întinesc cu colegii cu care pregătesc articolele, sau cărțile, sint orele dedicate invenției, cursurile la Institutul de subingineri, apoi controlul prin laboratoare. Seara, când mă adun pe acasă, citesc până târziu.

— **Zile pline de dimineața până noaptea. Iar astăzi, mi-ați oferit și mie, cu generozitate, cel puțin una din drămuțele dumneavoastră ore. Nu cumva am răpit-o pe cea dedicată Ioanei?**

— Ce-i al ei, e pus deoparte.

— **Simt că ar fi mai multe de spus.**

— Multe!

— **Dacă timpul v-o mai permite, vă rog.**

— Nu! Fiecare om trebuie să mai țină o vreme câteva lucruri doar pentru el. Și doar când are certitudinea că mai poate dăruir ceva cu adevărat util semenilor săi, nu mai atunci poate s-o facă.

LIANA MOLNAR ■

Viitorul se naște azi

(Urmare din pag. 1)

ducătoare în societatea noastră, în jurul căreia își polarizează activitatea toate categoriile sociale.

În același timp, prin măsurile de înzestrare tehnico-edilitară și social-culturală a tuturor județelor, precum și prin dezvoltarea așezărilor urbane ca puternice centre de gravitație și polarizare pentru zonele rurale inconjurătoare, coroborate cu înfăptuirea celorlalte obiective cuprinse în Programul național de sistematizare a teritoriului și localităților urbane și rurale, s-a deschis o cale sigură de ridicare a nivelului de civilizație, a condițiilor generale de viață în comune și satele patriei. Astfel, recent, cum bine se știe, un număr de douăzeci și trei de localități au devenit în baza Legii privind îmbunătățirea organizării administrative a teritoriului Republicii Socialiste România, a-

doptată de curind de Marea Adunare Națională, orașe agroindustriale. Acest statut urmează să fie atribuit în continuare și altor localități din țară. Urbanizarea localităților care beneficiază de această lege, ca și cele menționate, constituie practic o consacrare a situației de fapt printruna, de drept, reflectând profunde transformări petrecute în viața tuturor așezărilor patriei, îndeosebi în perioada inaugurată de cel de-al IX-lea Congres al partidului.

Aceste momente memorabile au făcut obiectul unor plenare ale comitetelor orașenești de partid și unor sesiuni ale consiliilor populare orașenești, cei prezenți exprimându-și marea satisfacție pentru noul statut dobândit de localitățile respective atât pe parcursul dezbaterilor ce au avut loc, cât și în cuprinsul unor telegrame adresate tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, pre-

ședintele Republicii Socialiste România. Cu acest prilej, au fost exprimate profunde sentimente de stimă și gratitudine față de iubitul conducător al partidului și statului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, ctitor de țară și istorie, personalitate proeminentă a lumii contemporane, sub numele și prin activitatea cărui a avut și are loc amplul proces de edificare a României moderne.

În același timp, în cuprinsul telegramelor, a fost adresat un cald omagiu tovarășei Elena Ceaușescu, eminent om politic și de știință, pentru contribuția deosebită la elaborarea și înfăptuirea politicii interne și externe a partidului nostru, a programelor și planurilor de dezvoltare generală a țării.

Baza economică creată, în special ca urmare a amplasării în aceste localități a unor obiective industriale, succesele dobândite în agricultură și zootehnie, înfăptuirile de ordin edilitar și socio-cultural — se arată de asemenea în telegramele amintite — sint tot atâtea premise pentru ca, în aceste localități, ridicate la rangul de orașe agroindustriale, progresul și prosperitatea să constituie și în continuare argumente și dovezi ale unității de voință și acțiune.

La iarbă și soare, și organizare!

- Bunii gospodari au mutat cirezile din grajduri în taberele de vară pentru pășunat, unde sînt intrunite condițiile unei furajări abundente și, deci, ale unor producții sporite și eficiente.
- Grijă pentru sănătatea animalelor trebuie să fie, însă, cu atît mai mare cu cît pe alocuri se fac puternic simțite capriciile vremii.
- Cei care se gîndesc nu doar la ziua de azi, ci și la ziua de mîine sînt preocupați de creșterea efectivelor de animale și, încă de pe acum, de umplerea cămărilor pentru iarna viitoare.
- La fertilizarea suprafețelor destinate cultivării de furaje — cît mai multe îngrășăminte naturale, cît mai puține îngrășăminte chimice care pun în pericol sănătatea și chiar viața animalelor.

Vaci de elită și pășuni de elită

Spuneau bătrînii că ochiul st pinului îngrașă vita. Zi-cala a rămas perfect valabilă și pentru zilele noastre, doar că îngrijitorul de animale, stăpinul contemporan, are aceiași doi ochi și cam 20 de vite de care răspunde. Are bineînteles și doza de dragoste pentru animale cu care se naște fiecare copil de țaran, dar lucrul de căpetenie în această competiție este o reală organizare științifică a muncii în zootehnie. Singure rezultatele pot, la r ndul lor, să reînnoiască nesecata dragoste din ochiul st pinului.

Am poposit zilele trecute în lunca Oltului, la poalele munților Baraolt, la crescătorii de animale ai unei ferme zootehnice care abia se instalaseră cu cirezile pe pășunile taberei de vară. O fermă etalon a Cooperativei agricole de producție din Chilieni, județul Covasna, un model de bună organizare a muncii și a vieții. De-alungul șoselei, pe pășuni parcelate și îngrădite cu st lpi proaspăt v ru-iți, vaci de lapte sau vițeile au la discreție iarbă suculentă demnă de lunca Oltului. Prin rotație se fertilizează, aici c te 70—80 de hectare, astfel că hrană pentru vite este tot timpul anului pe săturate, iar în 88 au v ndut furaje de 600 000 lei.  n ultimii trei ani producția de lapte a crescut vizibil de la 4 200 hl. la fondul de stat în 85, la 11 567 hl.  n 1988. De asemenea, c știgul mediu al îngrijitorilor s-a ridicat și el, în aceeași perioadă, de la 1 700 lei lunar la 3 080 lei în 1988. Iată c t pot fi de convingătoare rezultatele. Plec nd de la aceste două serii de cifre se poate spune că însăși viața oamenilor se desfășoară, acum, pe alte co-

ordonate, au loc niște mutații. Mulg torul de odinioară apoi îngrijitorul de ieri a devenit acum un autentic crescător de animale, care poate să-și permită să-și dorească mai mult în materie de rase de animale, de nutrețuri  mbo-g țite și chiar în ceea ce privește confortul personal al omului.

 n această direcție trebuie amintit rolul conducerii cooperativei, în special al  nimosului vicepreședinte de la Chilieni, Moise Otvos, un ambițios care a fructificat multe inițiative. Așa se face că de doi ani de zile se s rb to-rește aici la Chilieni, Ziua Zootehnistului într-un cadru festiv. Și tot pentru c  se muncește bine, trimestrial se împart premii fiecărui crescător de animale. Cu ajutorul Consiliului popular al comunei s-a amenajat aici, la tabără o construcție cu 20 de locuințe compuse dintr-o cameră, bucătărie și hol.

Ce-și doresc în continuare ? Să ridice cont nuu producția medie de lapte pe cap de vacă furaj t , pentru rasa b lțat  românească, să se creeze condiții pentru scoaterea din efectiv a animalelor sub potențial. S-a inițiat un adevărat cult pentru vițel. Așa se face că anul trecut din 260 de vițeii născuți au murit doar trei. Indicele de natalitate nu scade sub 94%. Într-un cuv nt acești oameni marcați de dragostea pentru ceea ce fac și de răspunderea pentru datoria lor față de binele semenilor, au scos din dicționar cuv ntul nu se poate !

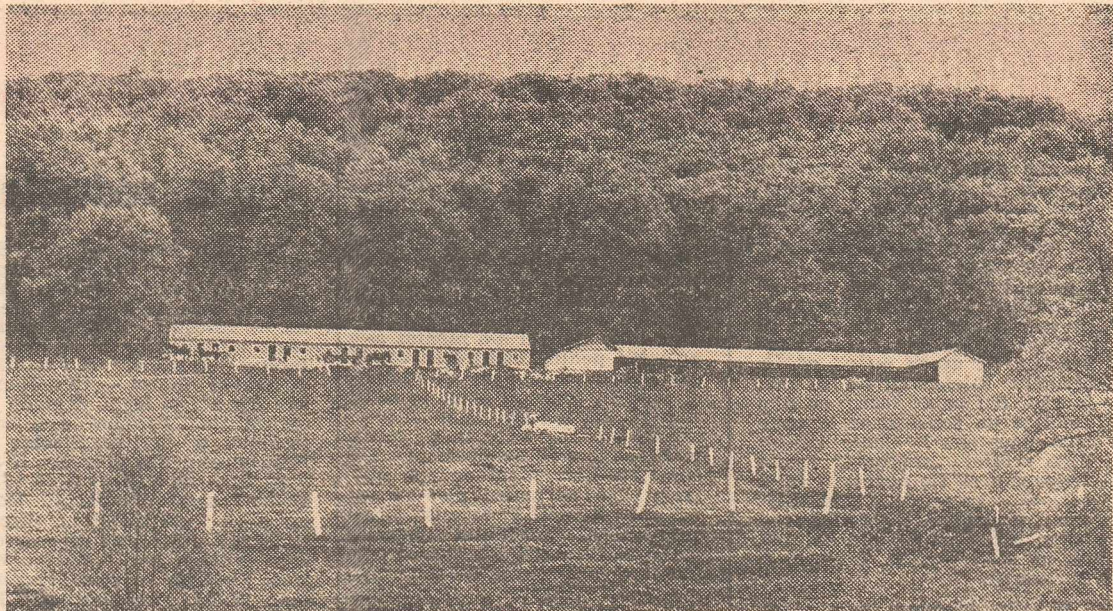
Fotoreportaj de
ELENA GHERA ■

Omul care a  mpus scoaterea din dicționar a lui „nu se poate”, vicepreședintele Moise Otvos.

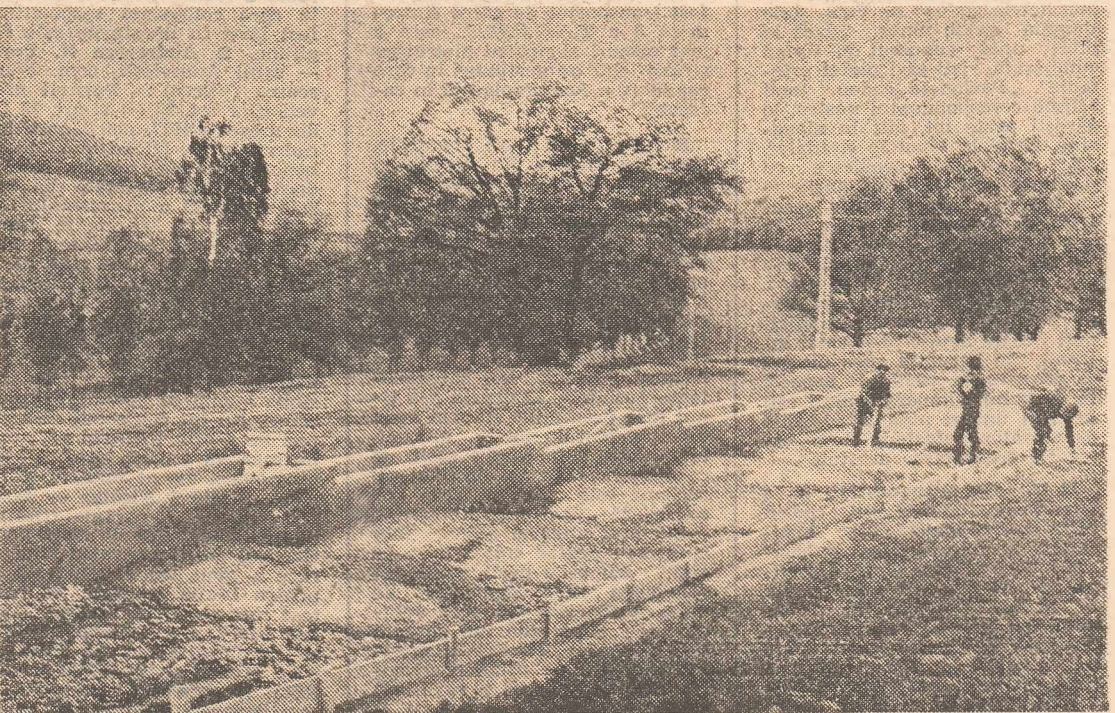
Cei crescători de animale ai fermei, într-o clipă de răgaz

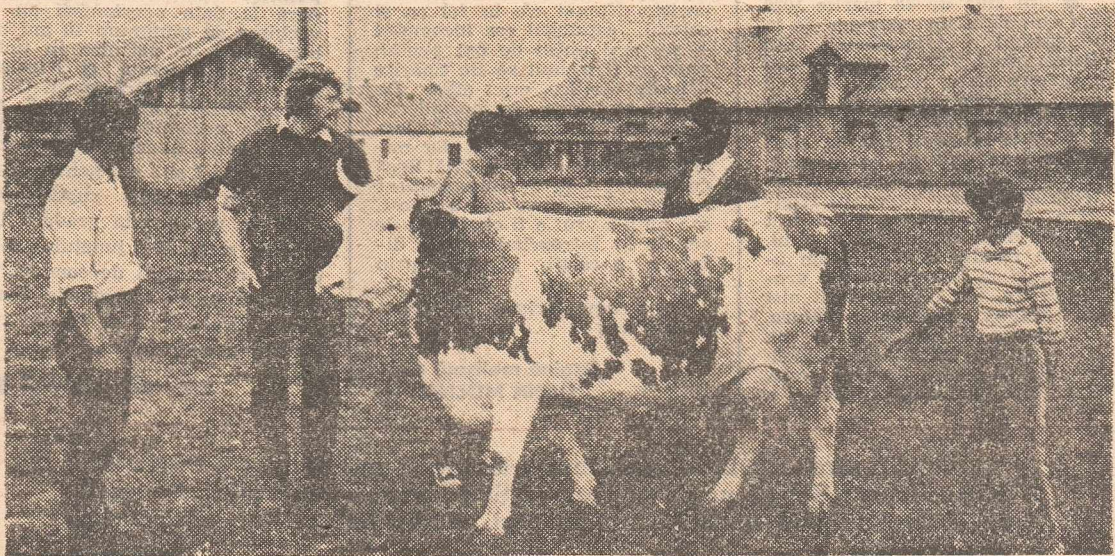
Case noi și sănătoase în bătaia soarelui pentru perioada cît durează tabăra

Cele mai cunoscute familii de zootehniști, Dudy Mihály și Ion Ardelean. Împreună, cei doi, au muls 160 000 l lapte în 1988, cam cît ar consuma 800 de oameni într-un an de zile.

Adăpatul pe pășune nu mai este o problemă : apa coboară din piralele de munte prin cădere liberă

Tărcata, care are aproape 600 kilograme, dă zilnic 30 l lapte

Idolul cu lina de aur

Prima imagine care te izbește la intrarea în ferma nr. 2 de lângă Beiuș aparținând de I.A.S. Oradea este o statuie de piatră reprezentând, nici mai mult nici mai puțin, decît un berbec falnic, atît de încărcat de lina încît, din senin, te încearcă o senzație de căldură. Încotoșmănat în cojocul îmbumbat în „nasturi” de mici ghemotoace de lina, pe sub burtă, berbecul de granit parcă ar fi un idol din vechime, adorat și venerat, și stînd de strajă lîngă un templu ca un ciudat cerber rumegător. Dacă balaurii din povești păzeau comorile mult-rîvnite, patrupedul de aici păzește drumul care duce la un tezaur al acestor locuri : lina de aur.

„Minunea” aclimatizării acestor oi sosite din altă lume s-a produs în zona etno-folclorică unde se cunosc mai multe variante locale ale „Mioriței”. Dar să nu fim sentimentali și să credem că oilor australiene li s-a arondat acest loc din pricina pur etnografice, ci din cauza asemănării zonei beiușene cu cea de unde au sosit pe drumul fără pulbere mioarele în ceea ce privește bogatul regim pluvial în stare să alimenteze mereu vegetația.

Rasa de oi „Polwarth”, poposită pe meleagurile noastre și care a prins puteri și a renăscut în chip miraculos și pe meleagurile Beiușului ca și în alte locuri din țară, este produsul încrucișării altor două rase de oi : Merinos australian și Lincoln englezesc, luînd de la prima lungimea șuviței de lina, culoarea albă imaculată, uscul uleios alb, randamentul ridicat după spălare (60—70 la sută), uniformitatea, elasticitatea, rezistența la întindere și de la a doua rasă a moștenit precocitatea, ritmul mare de creștere, rusticitatea și rezistența la condiții climatice grele.

Dacă statuia berbecului de la intrarea în fermă seamănă cu a unui idol ciudat, atunci închinătorul din tot sufletul la acest idol este medicul veterinar Mihai Sirb, șeful fermei.

Tocmai în 1989 se împlinesc zece ani de cînd a preluat conducerea acestei unități. Cînd l-am întrebat cum a fost atunci mi-a arătat o poză sub care scria „Aspecte... nedorite” și în care un tufiș de scai, cît o caracatiță, cu ghimpi, răsărise din pajiștea oilor. Unde nu se înălțau buruienile, se întindeau terenurile mlăștinoase, adevărate locuri „antioaie”. Medicul veterinar cu oamenii lui au plivit scaietii și au desecat locurile unde băltea apa. Acum, pășunile de la fermă sînt adevărate pășuni model, pe-un picior de plai, pe-o gură de rai.

În fiecare an, înainte de marele tuns al lîinii se face examenul purtătoarelor ei, adică bonitatea, de către un personal calificat de la Oficiul județean de reproducție și selecție Bihor, care acordă note ca la școală : de la unu la zece. Majoritatea mioarelor și berbecilor de aici iau note de nouă și zece. Dar sînt și exemplare care depășesc performanțele animalelor de origine. De pildă, berbecul cu nr. matricol 85192 a dat 11,1 kg lina fizic tunsă, pe cînd la rasa de origine media este de 5,6 kg lina fizic tunsă. Cu alte cuvinte, astfel de exemplare devin adevărate bio-fabrici de produs lina ! Performanța este uimitoare dacă luăm în considerare și condițiile mai grele de mediu de aici : temperaturi scăzute, ierni lungi etc., ce necesită 6—7 luni de furajare pe an.

Din acest motiv, într-o „bucătărie” specială se prepară meniul mioarelor. Mecanicul bucătăriei furajere este Vasile Olea, ajutat de mecanicul agricol Terente Frenț, Ionel

Ungur, Călin Vlădica, Alexandru Sirb. Ceilalți, cum ar fi Ioan Bolha, Dumitru Morar și Nicolae Petran desfac baloții de fin și aruncă palele cu furcile în mașina de tocat și măcinat unde finul mărunțit bine se amestecă cu melasă și un jet puternic de aer îl aruncă în siloz unde doi oameni îl împrăstie. Amestecul de fin cu melasă stă 48—72 ore pentru a fermenta ușor ca să fie mai bine consumat de oile îngrijite cu multă pricepere de Petre Boiț, Dorel Dereș, Mircea Matiu, Ecaterina Matiu, Zamfira Todoca, Teodor Faca, Constantin Frunțelată, Ioan Florea și Avram Muț.

Tunsul oilor se bucură în ferma zootehnică de aceeași prețuire de care se bucură secerișul grîului în agricultură. Cu ajutorul unui agregat cu 12 aparate de tuns mecanic cojocul oilor și berbecilor este aruncat pe banda transportoare care îl duce la cîntar și la masa de sortare unde muncitoarele Firoanda Laza și Dorina Fiț împreună cu colegile de muncă aleg lina pe categorii de calitate și o depozitează pe standuri speciale. Altfel spus, se „seceră” recolta de aur a lîinii de pe cele 5 000 de oi și berbeci și cantitatea nu este deloc mică din moment ce de pe un berbec se obțin în medie 9,5—10 kg lina fizic tunsă, finețe medie 22—24 microni, grad de alb nota zece, lungimea șuviței la 12 luni de 14 cm, greutatea corporală 80—90 kg, dar sînt și multe exemplare de categorie super-grea.

Mihai Sirb este un gospodar desăvîrșit și are mania sublimă a curățeniei și a igienei. M-am așteptat să văd la fermă de oi obișnuita groapă cu apă și soluție dezinfectantă unde sînt aruncate oile în vederea stîrpirii scabiei. Șeful fermei m-a dus printr-o iarbă pînă la genunchi să văd modernă instalație de îmbaiere a mioarelor. De sus, de jos și lateral, într-o incintă rotundă țîșnește cu putere apa cu soluție și care spală la o tură cite 50 de oi, soluția cu dezinfectant fiind recuperată, îmbunătățită și refolosită.

Și ca să-mi demonstreze mai bine ce înseamnă ameliorarea rasei românești, autohtone, Merinos de Transilvania cu rasa Polwarth, îl văd pe agiul și amabilul Mihai Sirb sîrînd „pirleazul”, încălecind un berbec care se trăgea din ambele rase și smulgînd un smoc de lina din bogatul cojoc al acestuia. O lina cu vreo 4 centimetri mai lungă decît a unui merinos simplu și cu un grad de alb foarte bun, o materie primă pe care toate fabricile de postav sau țesături din lina o visează.

Ca să te laude beneficiarul care, de multe ori, îți caută nod în papură din te miri ce, nu-i deloc puțin lucru !

Am plecat din fermă cu imaginea întipărită viu pe retină a lui Mihai Sirb încălecat pe unul din berbecii săi uriași și căruia îl mîngie cu dragoste greabănul inundat de lina aurie, tot așa cum un poet ar mîngia cu podul palmei coama Pegasului său de visuri împlinite.

PAȘCU BALACI ■

■ Rîndurile profesoarei Silvana Drăghiescu, de la Școala generală nr. 38 din București, merită, considerăm noi, toată atenția: „Sînt bine cunoscute eforturile tuturor pentru reducerea consumurilor materiale și de combustibil, precum și posibilitățile cetățenilor de a repune în circuitul economic orice material refolosibil. Conștienți de însemnătatea economică și educativă a acțiunilor de recuperare și predare a deșeurilor, noi, cadrele didactice, ne străduim să formăm la elevii noștri deprinderi de buni gospodari, să le dezvoltăm spiritul de economie. Fiecare detașament de pionieri și-a asumat un angajament economic, iar îndeplinirea lui constituie un mic efort la efortul general al țării, pentru binele nostru, al tuturor”. Sistemul impus însă de **Întreprinderea de Recuperare și Valorificare a Materialelor Refolosibile** li se pare, ne scrie corespondenta noastră, destul de greoi, motiv pentru care cadrele didactice se gîndesc la cîteva posibilități de perfecționare, enumerate în scrisoare. „Toate tonetele și punctele de colectare a materialelor refolosibile aflate pe raza școlilor să primească aceste materiale; pentru maximă operativitate a acțiunii, să se stabilească, de comun acord cu delegații acestor puncte de colectare, o planificare precisă a zilelor și orelor cînd se primesc materialele; pe bază delegațiilor alcătuite pe colective de clase, să se emită foi de vîrsămînt în contul organizației pionierilor sau al organizațiilor U.T.C. din care fac parte colectivele respective”.

■ Cei 3 R se află și în atenția **Întreprinderii comerciale de stat mărfuri alimentare — Tirgoviste**. Dovadă, răspunsul la scrisoarea semnată de **Gheorghe A. Gheorghe** (str. 1 Decembrie 1918, bl. 69, ap. 37, Tirgoviste), în numele mai multor cetățeni. „Aspectele sesizate privind modul defectuos în care este organizată activitatea de recuperare de la populație a sticlelor și borcanelor la unitățile alimentare 4, 7 și 10, toate amplasate în micro-raionul VI, au fost analizate de organul colectiv de conducere, prelucrate în consiliul șefilor de magazine, precum și în cele trei colective de muncă, luîndu-se măsurile disciplinare impuse de situație. Vom manifesta maximă întransigență față de lipsurile semnalate în activitatea unor lucrători în ceea ce privește achiziționarea sticlelor și borcanelor de la populație sub cele trei forme (la schimb, contra marfă și numerar), în general, a tuturor materialelor refolosibile, astfel ca această activitate să se desfășoare la înălțimea cerințelor și exigențelor actuale”.

■ Un mecanic de locomotivă, ajuns acasă după ore de încordare, simte nevoia odihnei și a relaxării. Pentru **Milică Negoită** din Buzău (cartier Dorobanți II, bl. H-6, ap. 4) acest lucru devine, în ultima vreme, aproape imposibil. „Locuim în acest bloc din mai 1988 și nu am avut pînă în prezent motive de nemulțumire. La sfîrșitul lunii ianuarie însă, la parterul blocului s-a deschis o unitate de umplut sifoane, aparținînd de I.J.P.P.S. Buzău. Zgomotul produs de instalație este atât de mare, încît se resimte în tot blocul”. Iată însă, sîntem înștiințați de **Consiliul popular al municipiului Buzău**, că nu doar mecanicul de locomotivă, ci și vecinii săi se vor putea odihni de acum în liniște. „S-a luat legătura cu conducerea I.J.P.P.S. Buzău, care, începînd cu data de 16.03.1989, a dispus oprirea funcționării unității mai sus menționate și adoptarea unor soluții de montaj a utilajelor existente, care să îndepărteze în totalitate zgomotele și trepidările”.

■ „Ca urmare a intervenției făcute de conducerea **Consiliului popular al județului Timiș** la **Direcția județeană de drumuri și Întreprinderea de transport auto Timiș**, în urma scrisorii unui grup de locuitori din comuna Cricova, situația a fost soluționată favorabil, repunîndu-se în circulație autobuzele I.T.A. pe ruta Lugoj — Cîrșeu — Jidoara, curse solicitate de petenți”.

■ Nici **Constantinescu George** (str. Zboina Neagră nr. 71, bl. 69, sc. 2, ap. 57, sector 6), nici **Miu Relu** (str. Răcari nr. 12, bl. 45, sc. 2, ap. 77, Sector 3), ambii din

București, n-au avut mai mult noroc atunci cînd s-au hotărît să facă niște fotografii color, chiar dacă s-au adresat unor unități diferite ale Cooperativei „Fotografia”. **Constantinescu George** este așezat de meserie la unități nr. 58 de mai bine de șase luni, în timp ce **Miu Relu** are, deja, o „vechime” de opt luni. Motivul? „Ne lipsește pentru moment hirtia necesară”. „Alte unități — ne scrie **Miu Relu** — îmi refuzaseră comanda tocmai din această pricină. Dinșii nu au pomenit însă nimic de hirtie, la vremea respectivă, cum ar fi fost cîntit și corect și cum au procedat colegii lor”. **George Constantinescu** ne întreabă: „Credeți că mai există vreo șansă de a intra în posesia fotografiilor?” Să sperăm că da! Conducerea cooperativei cu pricina nu poate să nu țină seama, așa, la infinit, de comenzile nenorocate.

■ Ca ecou al sesizării apărute în paginile revistei la data de 21 aprilie a.c., primim de la **Direcția județeană de poștă și telecomunicații Bacău** următoarele rînduri: „În conformitate cu instrucțiunile de serviciu, colectele poștale se predau destinatarilor numai la sediul oficiilor P.T.T.R. Referitor la cele relatate de dumneavoastră, tovară **Elena Spătaru** din Constanța, vă comunicăm că vom urmări respectarea reglementărilor privind distribuția obiectelor de mesagerii de către personalul de la oficiul P.T.T.R. Horgești și vom lua măsuri în consecință”.

■ **Binișescu Mircea** din Galați, str. Oțelarii nr. 22, bl. D-3, sc. 1, ap. 9, ne scria la jumătatea lunii martie că mama sa, schimbîndu-și domiciliul, nu mai primise pensia, deși fiul se îngrijise să ceară transferul dosarului dintr-un județ în altul. Iată răspunsul trimis de **DEMOS Gorj**, căreia i-am trimis scrisoarea spre rezolvare. „Cu borderoul 32 din 23 martie 1989, s-a expediat la domiciliul mamei, din comuna Borăscu, pensia pe perioada 1.12.1988 — 31.03.1989”.

Vești bune și pentru alți citivi corespondenți:

■ **Razalla Elena**, domiciliată în Alba Iulia, a fost invitată la DPMOS-Alba spre a i se întocmi dispoziția de repartizare în muncă la Unitatea județeană a cooperativei de producție, achiziții și desfășurare a mărfurilor și credit Alba.

■ **Manoliu Doru**, absolvent al Școlii profesionale, profil agricol, nr. 7 din Suceava, este repartizat la Întreprinderea de stat pentru creșterea și îngrijirea porcilor Veresti, în meseria de muncitor zootehnist.

■ **Bordeianu Elisabeta** din Brăila s-a încadrat în muncă la Combinatul pentru fibre, celuloză și hirtie Brăila, ca operator chimist.

■ **Tirlea Paulina** a fost repartizată la Întreprinderea „Carbochim” din orașul în care locuiește — Cluj-Napoca.

■ **Badea Mariana** din București (str. Frumușani nr. 2, Sector 4) a primit, prin intermediul Oficiului forțelor de muncă a municipiului București, postul de bobinar electric la Întreprinderea de mașini grele București.

■ **Consiliul popular al orașului Cimpia Turzii**: „Din verificările făcute rezultă că **Talos Florin** a deținut un apartament proprietate de stat pe str. Oțelarii nr. 2, iar la data de 12 noiembrie 1988 i s-a repartizat un alt apartament din cota unității unde este încadrat. Cu toate că a predat la S.G.C.L. primul apartament, totuși nu s-a procedat la rezilierea contractului, percepuindu-se chirie pentru ambele locuințe pe o perioadă de două luni. S-a stabilit vinovăția persoanei încadrate la SGCL care nu a dat curs cererii petiționarului, fiind sancționată cu diminuarea retribuiției cu 10 la sută pe luna aprilie. Suma reținută nejustificat va fi restituită petentului, sau considerată în contul chiriei pentru locuința pe care o deține în prezent”.

■ „După cum se știe, în capitala țării noastre — ca de altfel, în întreaga țară — s-au construit sute de mii de locuințe. La fiecare apartament, de pildă la cele cu două camere și dependințe, există 7—8 uși la care sînt montate broaște „FANEM”. Una din

piesele componente ale acestor broaște o constituie arcuțelul care menține zăvorul în poziția închis. Aceste arcuțele cedează cu timpul și trebuie înlocuite. De aici încep „micile mari necazuri”, fiindcă nu ai de unde să le procuri. La toate magazinele de specialitate și se răspunde că broaște „FANEM” nu se mai fabrică și de aceea nu se găsesc arcuțele. Înțeleg că nu se mai fabrică, dar ce ne facem cu cele montate de constructor la ușile apartamentelor? Oare, pentru lipsa acestor „mărunte” piese cetățeanul să fie nevoit să înlocuiască broaștele „FANEM” cumpărînd altele? (**Marin Cristescu**, str. Cuza Vodă nr. 106, bl. 46, sc. 1, ap. 11, Sectorul 4, București).

■ **Filip Eleonora**, semnată, în numele Organizației de femei din cartierul în care locuiește (str. Gh. Doja nr. 23, Timișoara), vine cu o propunere. „S-a ridicat o problemă din partea femeilor mai în vîrstă, care ar dori să găsească în comerț un ceas de bucătărie cu minutar și sonerie. Luate cu alte treburi, pot să mai uite că au pus în cuptor o prăjitură ce ar trebui să stea un anumit timp și să aibă o surpriză neplăcută. În speranța că veți înțelege dorința noastră, vă rugăm să publicați un apel către întreprinderile producătoare de ceasuri, pentru că sîntem sigure că un astfel de produs ar avea mare căutare în comerț”.

■ Pentru **Maria Iorgulescu** din București, str. Drumul Taberei 91, bl. R-2, ap. 57, un răspuns din partea **Direcției de telecomunicații a municipiului București**: „Vă facem cunoscut că, datorită unei erori în prelucrarea automată a datelor, în perioada 21.06—20.08.1988, s-a facturat dublu taxa de abonament. Reglementînd contul dumneavoastră, vă cerem scuze pentru neplăcerile produse”.

■ **Stanciu Tatian** din Galați (str. Brăilei, bl. BR 1 C, ap. 40) ne semnalează apariția unui fenomen curios în orașul său — „pachetele cadou” pe care, scrie domnia sa cu umor, „dacă le oferi unui cunoscut în forma cumpărată, riști să-i pierzi prietenia”. „Pachetele cadou, mai afirmă corespondentul nostru, le găsești peste tot, atît în magazine, cit și la tonetele stradale”. Are vinzătorul probleme cu unele articole de prost gust sau cu termenul de garanție prescris, gata, pachetul-cadou. În general, pachetul-cadou conține un obiect util, asortat cu ceva care nu se vinde de mult timp”. Semnatarul se întreabă dacă factorii de răspundere din municipiul Galați cunosc problema, intrucit, „în cazul în care dorești să consemnezi asemenea aspecte în jurnalul cumpărătorului, ești ironizat uneori pînă la insultă de vinzător, refuzîndu-ți-se categoric prezentarea acestuia”.

■ **Direcția farmaceutică și aparatului medical** din cadrul **Ministerului Sănătății** ne înștiințează: „În legătură cu scrisoarea tovarășei **Drăganu Ecaterina** din Brașov, str. Hărmanului nr. 13, bl. 33 bis, ap. 76, vă comunicăm faptul că Oficiul Farmaceutic Brașov, cu care am luat legătura, a dispus efectuarea preparatului magistral solicitat, la Farmacia nr. 2 din municipiul Brașov”.

■ „În ziua de 28 martie 1989 am cumpărat un frigider de la Magazinul „Lucașăru” din Bacău, produs de Întreprinderea mecanică Sadu, județul Gorj, cu seria 903034907, avînd certificatul de calitate și garanție nr. 34907/21.03.1989. Imediat ce l-am adus acasă, l-am pus să funcționeze, dar nu răcește. M-am adresat atelierului pentru reparații frigider în garanție, însă am fost trimisă de la un meșter la altul, fără a rezolva nimic. M-am adresat și la întreprinderea producătoare, dar n-am primit nici un răspuns”. (**Apetroaie Raluca**, str. Banca Națională nr. 3, bl. 3 D, ap. 11, Bacău). Principala calitate a unui frigider este, după cite știm noi, aceea de a

răci. Să fi uitat cei de la C.T.C. acest lucru și să fi dat drumul frigiderului pe poarta fabricii în chip de mobilă?

■ **Asociația locatarilor** din str. Porumbacu nr. 13, bl. 86, Sectorul 6, București, ni se plîngea de necazurile sale: „În luna iulie 1984 ni s-a montat apometru pentru măsurarea consumului de apă, dar de atunci și pînă în prezent, acest aparat zace în apă. Ne întrebăm și întrebăm organele I.C.A.B., pe care le-am sesizat de nenumărate ori, cum trece consumul de apă pe facturi dacă apometrul nu s-a putut citi niciodată?” Trimisă spre soluționare **Consiliului popular al sectorului 6**, scrisoarea se întoarce la redacție însoțită de următorul răspuns: „I.C.A.B. ne comunică faptul că apometrul a fost înlocuit și că în viitor plata consumului de apă se va efectua conform înregistrărilor contorului respectiv”. Ceea ce tot n-am înțeles: Cum s-a efectuat plata consumului de apă în acești ultimi patru ani?

■ Din Timișoara, economistul **Dumitrescu Angelius**, domiciliat în str. Islaz nr. 51, ne povestește și el despre necazurile întîmpinate în legătură cu apa, dar cauzate de alte motive. „În luna iulie 1988 s-a introdus pe strada noastră o conductă de alimentare cu apă a blocurilor, ce se construiesc în noul cartier Steaua. La săparea șanțului au fost rupte mai multe legături de țevi de plumb, care alimentează cu apă potabilă imobilele existente pe partea opusă a șanțului. După fiecare ploaie, malurile șanțului se surpă continuu, strada devenind impracticabilă circulației”. Trimisă spre soluționare **Consiliului popular al municipiului Timișoara**, ni se transmit măsurile ce au fost luate: „Toate bransamentele de apă deteriorate și soluționate provizoriu în prima fază au fost refăcute în soluție definitivă de către Exploatarea de gospodărire comunală Timișoara. Conducta de apă a fost acoperită, pămîntul nivelat, iar excesul, strîns în grămezi, a fost transportat de către Antrepriza 3 a T.A.G.C.M.T., care a luat măsuri și pentru pietruirea străzii Islaz pe porțiunea în care conducta a fost amplasată în carosabil”.

■ La sfîrșitul lunii ianuarie, **Almazhe Tiberiu** din municipiul Constanța (aleea Murelor nr. 2, bl. R-1, sc. A, ap. 15) trimetea o scrisoare **Întreprinderii de difuzare a cărții**, „Cartea prin poștă” din București, Calea Moșilor nr. 62—68, Sectorul 1, rugînd să i se expedieze un catalog cu cărțile existente”. Catalogul era foarte cuprinzător, cu cărți din toate domeniile, ceea ce m-a bucurat, intrucit îmi satisfăcea toate dorințele. „Bucuria n-a ținut însă prea mult, ne mai scrie corespondentul nostru, intrucit, în momentul în care a sosit și comanda, a avut de constatat că reclama este una și ceea ce expediază „Cartea prin poștă” e cu totul altceva. „Deci, iată surpriza: desfac coletul și, ce văd? Nu erau decît patru din cele nouă cărți comandate de mine. Unde sînt celelalte volume care, după cum îmi garanta Întreprinderea, existau în rafturile sale la data primirii scrisorii mele? Dar, mai e ceva. Un gest frumos la prima vedere. O dată cu cărțile am primit și un catalog cu cărțile în curs de apariție. Numai că, la fel ca și coletul, catalogul era incomplet — nu mai puțin de opt pagini, unde ar fi trebuit să fie tipărite titlurile cărților, erau albe. De ce a mai trimis Întreprinderea acest catalog, de nefolosit? Gestul repet, pare frumos, dar numai la prima vedere. Cîtă lînsă de respect față de corespondent ascunde el, se pare că nu a fost, sau nu s-a vrut a fi observată de cei de la Întreprinderea de difuzare a cărții „Cartea prin poștă”.

Orice comentariu ni se pare a fi de prisos!

Pagină realizată de
LIANA MOLNAR ■

Poșta redacției

Toboșaru Florin — com. Suțești (Vilcea): Dacă ați depășit 18 ani, numai printr-un curs de calificare. ■ **Turlea Ecaterina** — Pitești: Puteți obține toate informațiile de la Inspectoratul județean al miliției. ■ **Krausz Andrei** — Cluj-Napoca: Nu a fost legal. Trebuia să sesizați în „Jurnalul cumpărătorului”. ■ **Serban Nicolae** — Becicherecul-Mic (Timiș): N-ați avea decît de cîștigat dacă v-ați abona la ambele publicații. Doar nu o să pretindeți că, licean fiind, nu citiți decît despre fotbal! ■ **Bran Ion** — Buzău. **Mitrani Victorita** — com. Pantelimon (S.A.I.): Adresați-vă Inspectoratului școlar al județului. ■ **Imbrea Verona** — satul Nicorești, com. Pîrgărești (Bacău): Nu. ■ **Nimără Aurelia** — Craiova: Nu avem cum să vă mijlocim concesionarea dorită. Adresați-vă direct E.G.O. ■ **Rădulescu Ramona** — Constanța: Circul „București”, Alea Circului 15. ■ **Seicărescu Maria** — Filipești de Pădure: Ați dovedit că sînteți o femeie tare. Fiți și în continuare. Dacă doriți, reveniți cu date concrete. ■ **Verbin Florentina** — Pitești: Numai instanța de judecată poate hotărî. Nu renunțați. Solicitați asistența unui avocat. ■ **Crișan Călin** — Cluj-Napoca. **Baciu Matei** — Alba Iulia: În conformitate cu prevederile Statutului cooperativei meșteșugărești aprobat prin Decretul 251/1986, art. 13, la înscrierea în cooperativă meșteșugărească se achită o taxă care se trece în fondul de dezvoltare economică a unității, nerestituibilă, prevedere legală care se aduce la cunoștință fiecărui solicitant. ■ **Gurău Gheorghe** — com. Căscioarele (Călărași): Dreptul la petiție este garantat pentru fiecare om al muncii din țara noastră, cu condiția ca sesizările să conțină numai aspecte reale, pentru a se putea interveni cu operativitate în aplicarea fermă și corectă a legilor noastre, în cazul în care cetățeanul respectiv a fost lovit în drepturile sale legitime. ■ **Andrescu N. Petre** — satul Andreiești, com. Mureșas (Vilcea): Potrivit prevederilor art. 23 (4) și art. 25 (5) din Legea 3/1977, pensionarii încadrați în gr. III de invaliditate beneficiază de pensie numai dacă lucrează jumătate din durata normală a programului de lucru. Pot fi trecute în grade superioare de invaliditate numai persoanele care sînt încadrate în muncă. ■ **Simionov Dumitru** — Tulcea: Conform prevederilor art. 66 al. 3 din Codul Muncii, detașarea este limitată la maximum 2 ani. Depășirea acestui termen este posibilă numai cu acordul celui în cauză. Nu ați contestat, deci ați fost de acord. În acest an, conducerea va analiza posibilitatea promovării dv. ca maestru principal. ■ **Pană Nicolae** — satul Booveni, com. Drănic (Dolj): Sumele neîncasate de către pensionarul decedat, pentru luna în care a avut loc decesul, cit și pentru lunile restante, se plătesc membrilor de familie (Legea 4/1977, art. 43, Legea 3/1977, art. 59 (2) și dispoziția Ministerului Muncii nr. 241868/30 martie 1988). ■ **Iordache Dumitru** — com. Basarabi (Constanța): Pensionarii C.F.R. beneficiază de permise de călătorie gratuite, dacă la data pensionării au o vechime de minimum 10 ani ca beneficiari de permise în unități de cale ferată. ■ **Nicolae Florentina** — Drăgănești-Olt: Legea 57/1974, art. 33 (2, 3, 4) prevede vechimea minimă de 2 ani pentru trecerea de la baza la gradația I și 3 ani pentru trecerea în gradații superioare. Cînd se vor acorda gradații în rețeaua sanitară a județului, s-a dispus ca organul de conducere a spitalului să recomande grupei sindicale să vi se acorde cu prioritate o gradație.

REGHINA VÂRVICI ■

● „Flacăra” nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cit mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

Doi pomi (Galeria Orizont) — Doru Rotaru

Doi dintre cei mai de seamă poeți ai veacului nostru, francezul Paul Claudel și englezul T.S. Eliot — ca să-i numesc doar pe ei — îl socot pe Dante cel mai mare poet al lumii din toate timpurile. Asemenea spusă incită la cercetare pe oricare dintre cei ce viețuiesc mai ales aici în Europa, implicați fie ca poeți, fie ca filologi, în fapta Logosului.

Rindurile de față sînt culese din prelegerile unui curs asupra lui Dante ținut studenților în acest an.

Pentru noi cei ce la Roma ajunși, ne simțim acasă lângă Columna lui Traian în luptele sale cu Decebal. Cîntul al 20-lea al Paradisului are o profundă semnificație: împăratul roman Traian, părinte al istoriei noastre, se află alături de alte cinci suflete de împărați drepti și înțelepți ai istoriei lumii, împreună cu David și Constantin cel Mare, în starea paradisiacă în Divina operă dantescă. Noi îl deschidem pe Dante în fața studenților plecînd de la acest copilul cu precădere și în virtutea acestei ce-

lebrări luăm drumul peste Dunăre spre Adamclisi, unde și-a ridicat trofeul celebru și apoi deschidem istoria propriu-zisă a poporului nostru.

Mai mult decît Homer și Vergiliu, Dante este poetul istoriei, al istoriei umilei sale pa-

Iubirea de frumos Transfigurare

trii Italia, al Florenței sale natale din care a fost izgonit cu cei doi copii ai săi, murind pribeag și sărac în exil, pentru că Dante începe să valorifice istoria reală, faptele istorice în spirit, în puterea Logosului intrupat în istorie, privilegiu pe care nu-l vor avea poeții antichității.

Europa de două milenii face istorie și această fascinantă istorie este obiectul Divinei Comedii, cu precădere o istorie ce-si caută și găsește transfigurarea și izbăvirea, datoria în virtutea Logosului.

Dacă Hölderlin plănuia să scrie o operă ca să cuprindă în cînturile ei istoria patriei sale, dacă Eminescu vroia să lase un Dodecameron asupra istoriei românilor, o făcea plecînd și el de la Dante într-un fel, o facem toți cei care căutăm a rămîne pe drumul datoriei față de cîvînt și istoria națională și universală.

Imi amintesc dezbaterile a-prinse asupra poeziei la un colocviu internațional din Sicilia, tocmai plecînd de la Dante, colocviu unde se afla și poetul spaniol Justo Padron, din generația mea, care a scris o carte de poeme, tradusă deja în cîteva limbi. Cercurile infernului, plecînd tot de la marele florentin.

Implicat în istoria acestui popor prin cele șapte cărți de IMNE tipărite pînă acum, dorez și eu primos de recunoștință prin ceea ce este valoare în opera mea aceluiași Logos devenit istorie în Divina Comedie, aceluia ce poartă cununa de laur pe fruntea sa evlavioasă.

IOAN ALEXANDRU ■

POEM PENTRU PATRIE

Casa poetului

Sînt sigur că ești acolo, cu fruntea
Lipită de geamul pe care-l privesc
Ziua și noaptea gustînd din potirul iubirii.
Pătrund în casa inimii tale și-ți rînduiesc
Visele, manuscrisele, întocmai rîndunicilor
Care-și rostuiesc cuibar rotit de desprimăvărare.
Sînt sigur că ești acolo unde timpul nu colindă.
Ether de liniști de lumină caldă în care intri
Singular ca un inotător sîrînd în puritate.
Țara este mindră rămurită în mai, din munți
Coboară liniștea-n izvoare,
Poporul meu de-o vîrstă cu istoria
Din marea de lumină și amar tării a adunat
Pentru țaria crinului călăuzit de-un foc lăuntric.
Sînt sigur că ești acolo în sanctuarul în care
Nimenea n-a intrat, doar natura naște nemurirea.
Sînt sigur că ești acolo cu zimbetul proaspăt
Înflorind pe obraz, așezat la masa de scris,
Cu mantia rece trențuită de purpura eternității.
Sînt sigur că ești acolo — și dacă n-ai fi fost —
Din bocceluța de doine și legende, din nesecat
Izvor de dragoste de țară te-am fi plămădit
Și te-am fi numit mai marele nostru
Voievodul peste limbă și grai.

MIHAIL UNTARU ■

Eminescu și istoria

În pagina 11

Cîntarea României

Primăvară arădeană

În cunoscuta Istorie a literaturii române de la origini pînă în prezent, G. Călinescu abordează problema „specificului național” dintr-un unghi cit se poate de pertinent, corect, spunînd că este firesc ca un „popor atît de unitar și de vechi să aibă trăsătura lui diferențială, care se intuiește în latura ei inefabilă”. Vom admite deci, din capul locului, că atît sufletește cit și culturalicește „trebuie să ne deosebim de alții”. Din aceeași perspectivă credem că trebuie privită și unitatea culturii noastre naționale, care coexistă printr-o unitate în diversitatea de forme, mijloace, manifestări, reprezentări. „Unitatea” și „specificul” aparte a mai multor vetre de cultură și spiritualitate românească, prezența lor distinctă nu fac decît să ne întărească judecățile de valoare cu privire la faptul dovedit că ele se integrează armonios și definitiv în trecutul, prezentul și viitorul cultural al țării.

Aradul este o astfel de vatră de spiritualitate. Cea mai valoroasă punte între prezent și trecut se poate „detecta” cel mai ușor prin arta și cultura populară. Pornind tocmai de la valoroasa și statornică tradiție, cultura populară și arta în general au dobîndit carate prețioase, în diversitate, mai exact spus, au cunoscut tocmai cea unitate în diversitate locală, zonală, de care aminteam. Despre fericita îmbinare între tradiție și contemporaneitate ne vorbea Liviu

(Continuare în pag. 15)

DORIN SĂLĂJAN ■

— Sînt încă nestînse ecourile romanului „Un anotîmp pentru fiecare” și nu numai aici, în Cetate. Fac parte și eu din grupul celor interesați să-l studieze, dar și „proiectul” ce stă la baza elaborării...

— Mi-am propus să zugrăvesc, printr-o privire panoramică, viața politică și socială a acestei părți de țară, a Munților Apuseni, în anii de după război, mai exact din 1944 (cu rememorări anterioare în biografia eroilor) și pînă în 1964. Două decenii în care istoria țării se împletește dramatic și totuși armonios cu istoria devenirii umane pe coordonate noi a indivizilor. Mi-am propus să urmăresc felul în care oamenii simpli, oamenii care aparent nu făceau nici un fel de politică, trăitori în ținuturi îndepărtate, marginale, ca să nu spun provinciale, au început să se trezească la o conștiință politică a propriei lor angajări în zămislirea unei societăți și a unei țări noi. Am căutat să mă feresc de clișeele arhicunoscute din proza anilor '50-'60, vorbind despre oameni pe care l-am cunoscut îndeaproape — părinții mei au fost învățători într-un sat de la poalele Vlădeșei — în copilărie, alături de care am crescut și m-am format ca om, povestindu-le, dacă-mi îngăduiți acest cuvînt, viața.

— Informațiile acestea mă îndeamnă să vă rog să citiți cîteva din gîndurile ce nu vor lipsi din următoarele volume ale acestui roman-fluviu, din cite inteleg...

— Este o tetralogie — cite un volum pentru fiecare... anotîmp al primei noastre împliniri de azi. Volumul al doilea se in-

cheie cu momentul funerariilor, cum se zicea în epocă, ale celui mai mare dascăl al omenirii! Cel de-al patrulea, ar trebui să se încheie în preajma anului 1965. Se încheia astfel o etapă a istoriei noastre de azi și începea alta. Apusenii au fost

și, cit autorul? O întrebare, de fapt, valabilă și pentru „Un anotîmp pentru fiecare”...

— Constructorii din veacurile trecute ridicau cetăți, temple de toată frumusețea, catedrale și palate ce au rămas, multe din ele, ca mărturie trînică despre

Scriitorul — conștiință a epocii sale

Constantin Cubleșan:

„Urme pe răbojul veacului...”

un teatru viu al istoriei acelor ani iar Cluiul, un oras care a polarizat în jurul său atenția multor oameni de bine din epocă. Acestia sînt în fond eroii romanului meu. Și mulți dintre ei își află corespondență în persoane și personalități reale. Ceea ce nu înseamnă că romanul trebuie inteles ca o fotografie de epocă.

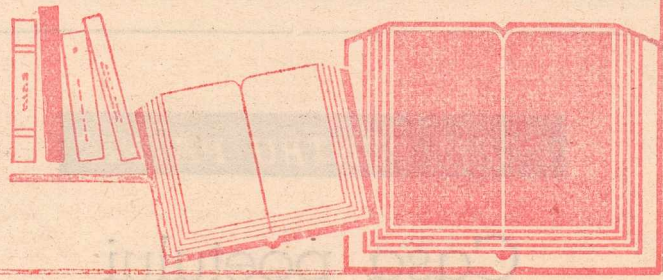
— Să zăbovim, totuși, și asupra ultimei apariții: „Baladă neterminată”. Cit a inventat via-

idealurile lor de viață, implicit despre gustul și rafinamentul lor artistic. Astăzi, constructorul contemporan este chemat să conceapă, ca ilustrare a maximei sale potențialități, mari complexe industriale, stadioane, case de cultură etc. Acestea sînt, dacă vreți, templele zilelor noastre. Și ele nu se realizează fără eforturi, fără sacrificii. Jertfa necesară zidirii Mănăstirii Argeșului s-a repetat mereu în timp, pînă la noi, și va con-

(Continuare în pag. 15)

CONSTANTIN MUSTĂȚĂ ■

VITRINA CARTILOR

Convorbiri fără adiționale Povestea unei capodopere

— Se implinesc mai bine de 500 de ani, stimat dr. Radu Cărpinișanu, de la apariția primului incunabul și a premiului absolut în istoriografia „Turci- ca” — este vorba de TRACTATUM DE MORIBUS CONDIC- TIONIBUS ET NEQUICIA TURCORUM, de George din Romos, scris de un fiu al spa- tiului carpato-danubiano-pon- tic...

— Cartea despre credința, o- biceirile și viciile (sau rău- tatea) turcilor a fost tipărită într-adevăr în anul 1481 de Konrad Fyner din Urach (Wür- ttemberg, Germania) și a apă- rut, se pare, întâi la Roma. Dar asupra autorului ei nu se știa mare lucru. Prin cercetările din ultimele decenii anonima- tul său a fost luminat parțial cu câteva date concrete. George din Romos este una dintre cele mai extraordinare personalități, originară de pe meleagurile străvechii „Terra Sebus” (este vorba despre Sebesul nostru).

— Cine era, totuși, acest bă- rat care semna „Anonymus Se- besensis” ?

— Perioada aventuroasei sale vieți a debutat prin anii 1420—1422, când s-a născut într-o lo- calitate din apropierea orașu- lui Sebes (unul dintre cele 7 orase-cetăți ale Transilvaniei). A urmat aici școala gimnazia- lă confesională (probabil do- minicană) și se afla ca elev (student) al ei în anul 1438, an în care a avut loc asedie- rea Sebesului de către oastea o- tomană condusă de Murat II. Ofi- cialitățile orașului, sfătuite de Vlad Dracul, domnul Țării Ro- mânești, care-l însoțea pe sul- tan, au hotărât predarea cetă- ții, ca să evite pierderile de vieți omenești. Dar un grup de patrioți s-a opus invadatori- lor și au început lupta barica- dati în Turnul croitorilor, din colțul de sud-est al zidului de apărare. Rezistența lor n-a pu- tut fi înfrântă decât cu ajutorul focului. Putini supraviețuitori, printre care și „studentul ano-

nim”, au fost duși în captivita- te în inima imperiului otoman. În amintirea acestei lupte și a vitejiei tinărului patriot, gene- rațiile următoare au cinstit acest bastion cu denumirea „Turnul studentului”. Și astăzi este păstrat în stare foarte bună, pe strada Traian, în ve- cinătatea parcului.

— Se știe cumva, ce a făcut eroul nostru în captivitate ?

— A încercat să scape în ci- teva rânduri, dar de fiecare dată a fost prins și revădat altui stăpîn. În cele din urmă a ajuns în slujba unor oameni cu tra- gere de inimă care, apreciindu- i cunoștințele și dorința arzîn- dă de a învăța, i-au facilitat obținerea aprobării de a ple- ca la studiu în Italia. După 20 de ani, de captivitate, tinărul, de-acum bărbat în toată firea, a ajuns la Roma, într-o mănă- știre dominicană. Probabil stu- diase și prin alte părți, dar aco- lo și-a scris Tratatul, care cu- prinde observațiile sale din anii petrecuți printre turci.

— Ce se știe că a făcut în Cetatea eternă ?

— A trăit pînă la adinci bă- trînete (1502), nu însă, fără folos. În orice caz, a fost cunos- cut și apreciat pentru înțelep- ciunea și cunoștințele vaste nu numai în sinul confreriei sale. Savanții și cercetătorii l-au ci- tat sub diferite pseudonime: Ardeleanul anonim, Sebesanul fără nume, Captivus septem- castrensis (prizonierul din Tran- silvania Siebenbürgen — șapte cetăți, sau de la Edikule — șapte turnuri). Fratele sebesan. Studentul din Romos etc. Acest ultim apelativ are la bază o în- semnare din secolul al XVII-lea pe un exemplar al operei sale cunoscută și sub denumirea TRACTATUS DE RITU, MORI- BUS ET NEQUICIA TURCO- RUM (de Romos), însemnare potrivit căreia autorul ar fi fost originar din Romos (sat între Sebes și Orăștie).

DORIN SĂLĂJAN

Cronica literară

de Romul Munteanu

Ipostaze ale poeziei (III)

Sînt poeți sortiți să tinjească întreaga viață pentru „Cîntețul încă nespus”. Lumina pare să cadă peste ei la inserat ca o adevărată povară. Timpul îi macină fără milă în cursa aventu- roasă pe căile poeziei. Radu Pătrășcanu (n.1922) face parte din această categorie a scriitorilor care n-au putut să-și cunoască la modul public identitatea lor artistică, văzută ca un reflex al reacției cititorilor. Debutează în 1943. Valeriu Anania notează „o pauză de trei decenii și jumă- tate pînă la următorul volum (cel de față fiind de-abia al patrulea)...”

Tunelul albastru (Ed. Cartea Românească, 1988) pune în evidență timbrul nostalgic al unei poezii reflexive, generată din întîlnirile perso- nale ale scriitorului cu situațiile-limită din existență. Volumul acesta ar putea sta sub semnul emblematic al versului: „Ispite sînt metaforele toate”. Într-adevăr, versurile sale sînt austere, gîndirea trăiește ca o puternică pulsa- ție lirică încorporată în text. Influxul blagian se face simțit de la început, dar potențialul artistic al autorului este mult mai moderat. „Din cuvinte vom lua / numai tăcerile, / pen- tru porțile marilor treceri, / ca strălucirea să-și sporească somnul, / cînd vom grăbi ultima fugă”. (Din cuvinte vom lua.)

Pentru Radu Pătrășcanu poetul este un ins excepțional, o făptură titanică domolită, un spirit menit să aducă echilibrul în existență. Versurile sînt de apoteoză, portretul poetului descinde dintr-o ipostază romantică, iar litera- tura creată de acesta devine o putere cu sonori- tăți gravate în veșnicie. / „El urcă biruitor mun- ții / de pe orice planetă / și nopțile dispar în întuneric, / iar lumina revine la rosturile ei / și glasul lui trezește veșnicia / hotărîndu-și alte hotare / și toate trecătoarele trufii / îi dau su- pusă ascultare.” (Poetul).

Limbaajul literar cultivat de Radu Pătrășcanu selecționează cuvintele cu o evidentă încărcă- tură romantică printr-o nouă manieră de filtrare ce pare să provină din expresionism. Cuvintele capătă astfel un fel de greutate de ceremonial, imaginația țese noi relații lexicale. Enunțuri de genul „trufia somnului”, „neastîmpărul cuvinte- lor”, „neastîmpărul tăcerii” sînt relevante. De fapt limbaajul din Tunelul albastru este marcat de tăcere, rostire, ascultare. Proiecția acestora în timp este socotită prin oră, unitate de măsură modulată în cele mai diverse conotații. Peste conștiința scriitorului se rostogolesc astfel ora cu întrebări, ora cu răspuns, orele de dor, ora de argint, ora grea, de aur, orele de ceață pen- tru ca în cele din urmă să se facă simțită ora care nu-i.

De fapt, între Prag de sfîrșit și prag de in- ceput scriitorul situează anumite zone liminare preferate. Acestea sînt scara, toamna și uneori noaptea. În felul său Radu Pătrășcanu construiește mici cicluri existențiale în care trebuie să se fi petrecut ceva. „Toate lucrurile se întorc / către seară; / Oamenii, / speranțele, lacrimile / și biruințele de o singură zi / acoperite de ne- liniște / oricît te grăbești sau întîrzi. / Către seară revin oboșite amiezile / și uneori / mai stînsse stelele evadate în zori.” (Hotar).

Reverii poetului trec și ele printr-un timp spațializat. Toamna aduce în acest context un spor de farmec. Pămîntul rodește și respiră mirosuri vegetale. Tihna patriarhală amintește unele ecouri îndepărtate din poezia lui Ion Pillat. / „Miroase casa a gutui și mere, / a toamnă plină odihnă pe grindă / și furișată vin să mă cuprindă / portrete, gesturi, zimbete-n tăcere” / Dar din privirea stînsă aburindă / a cadrei aburite de mistere / un lung fior revine și mă cere / și temeri noi mă-ntîmpină în tindă.” (Domestică).

Radu Pătrășcanu și-a scris poeziile sub semnul existenței văzute mai ales ca un sfîrșit. Un fel de monodie melancolică trece prin toate versu- rile sale. Poetul n-are un relief artistic specific.

El este o mică, foarte mică monadă literară, așezată într-un spațiu al tăcerii. Calmă, poezia sa nu clamează, nu incită la trăiri intense. Pînă și moartea pare să stea în universul său literar sub calmul apolinic. Ecoul acestei poezii se va stinge repede în timp.

Poezia lui Vasile Tarța din Desene pe umbră (Ed. Dacia, 1988) este scrisă într-un alt registru literar. Autorul provine dintr-o altă generație mult mai tinără care se complăce în continuare să cultive gestul verbalizat ca paradox, ca și situațiile inedite, menite să demonstreze ieșirea ființei umane din măruntăile stereotipiei coti- diene. Emblema cărții sale ar putea fi acest vers: / „să ne facem ce nu ne-am făcut pînă în prezent”.

În poezia lui Vasile Tarța se vede o puternică aspirație spre puritate, spre trăirea în spații imaculate. Așezat sub eros, spațiul se eufori- zează, elementele fiind acelea ce întrețin sta- rea de incitare, apelul spre celălalt. / „Iarba miresmă de greieri / prezența licuriciilor orbire luminoasă / nu vîd fără tine iubito! / o răcoare mă amortește / sîntem la distanță unul de altul / cîmpurile dimprejur tremură.” (Rouă).

Există pentru scriitorii mai tineri unii poeți puternic atașați de natură, privită mereu ca o intruchipare a elementelor fundamentale, gata să se alieze sau să se separe, așa cum cer în- seși legile vieții. De aceea ni se pare firesc ca și erosul să fie integrat în acest mare flux al existenței. / „Iubirea începe să doară / precum galbenul în frunze / stare imperfectă — inima / galopează.” / Femeia iubită este astfel proiec- tată în peisaj, amestecată în decorurile regnu- lui vegetal, transformată în cele din urmă în miresmă pură. Vasile Tarța se repliază prin reveriile sale într-o poezie a spațiului netulbu- rat. Mișcarea este domoală, vietățile se retrag pe ape, oile se așază în timp, iar pămîntul pare să plece el însuși la culcare. / „luna se-nlănțuie-n nori / sufletul trece-n amurg / fluturii zboară prin fluvii / apele-n ele se scurg / turmele dăn- țuie-n clipă / aripa flutură-n soare / încet cîm- pia coboară / înspre unde pare ?” (Bucolică). Între eufoniile lui Coșbuc și cele eminesciene, vocea lui Vasile Tarța nu se stinge.

Registru figurativ al poetului tinde spre ori- ginalitate. Personalizarea unor enunțuri literare este evidentă și la bine și la rău. În nuanțele discursului său literar se înregistrează asociații lexicale notabile. Menționăm doar câteva dintre acestea: „Rămîne o mizgă de maci pe ochii îndrăgostiților” sau „Vîd în marmură un zob de erete aprins” sau „Urli cu lupi de ziuă / se face luntre în cer”.

Cînd solemnitatea îngheață limbaajul într-un registru desuet, poetul coboară fații spre zonele de jos ale liricii sale cu prea multe miresme: / „Iubirea ta o primesc ca / pe o mireasmă în- tînsă de / capcana misterioasă a inimii”. / Se cuvine de pe acum să spunem că lupta autoru- lui cu magma cuvintelor aduse în starea de op- țiune nu este întotdeauna ușoară. Uneori am impresia unei adevărate trepidății de vorbe în stare asociativă născîndă, care nu ajung să se marieze cu un sens global cit de cit limpede. Nu degeaba, poetul se jălește: „doar cîntețul meu a înghețat în vid”. Demonstrația acestei stări de fapt este evidentă. „unui ceas petrecut cu o femeie / unui greier din coarda vîntului / unui fluier solitar printre ei / unui mil adunat în soare / unei benzi în cel mai recent magne- tofon...” (Cîntețul).

Este limpede că Vasile Tarța se retrage în poezia de incantație verbală, în limbaajul crea- tor de atmosferă ușor sentimentală sau în textele de descripție a naturii, văzută mereu printr-o stare de suflet.

Textele sale nu pot fi „acrosate” prin idei, fiindcă acestea par să se fi fixat doar într-un început de gestație mascat de cuvinte.

• Cartea de știință • Cartea de filosofie • Cartea de istorie • Cartea de reportaj •

„Leul din Sișești”

Să scrii despre viața și opera celui care a fost dr. Vasile Lucaciu nu este o misiune difi- tre cele mai ușoare. O privire retrospectivă, fie și fugară, obli- gă la surprinderea cel puțin a acelor elemente care au concu- rat la transformarea tinărului intelectual transilvănean, în- flăcărat de ideile dezrobirii na- ționale a neamului său încătu- sat vreme de veacuri de monar- hia habsburgică și apoi austro- ungară, în omul de cultură, pa- triot, militant devotat al Partidului Național Român din Tran- silvania, în conducătorul politic care s-a ridicat la nivelul în- felegerii obiective a dezvoltării sociale la sfîrșitul secolului al XIX-lea și începutul celui ur- mător, aducînd o contribuție dintre cele mai pretioase la în- făptuirea statului național uni- tar român și, prin aceasta, la progresul general al societății românești. Și totuși, cunoscu-

ții cercetători Ion Iacov și Va- leriu Achim, prin studiul intro- ductiv, dar cu deosebire prin notele și comentariile exhaus- tive — cuprinse în volumul „Dr. Vasile Lucaciu, luptător activ pentru unirea românilor” una din cele mai valoroase lucrări apărute în ultimii ani — con- turează cald și convingător per- sonalitatea progresistă proemi- nentă a epocii sale, intrată în legendă, prin vestita „Doină a lui Lucaciu”, dar și în istorie prin simbolica sintagmă „Leul de la Sișești”. Dr. Vasile Luca- ciu s-a situat în prim planul marilor evenimente sociale, po- litice și naționale de la cumpă- na dintre secolul nostru și seco- lul trecut, reușind să descifre- ze cu mult discernămint evolu- ția și prăbușirea inevitabilă a monarhiei dualiste austro-un- gare, să condamne politica sov- ină, de deznăționalizare a ro- mânilor și a altor națiuni asu- prite, promovată cu duritate de către autoritățile guvernamen- tale și, în același timp, să mo- bilizeze masele la lupta de eli- berare și unitate națională, la pregătirea și înfăptuirea Marii Uniri.

Din cei 70 de ani de viață ai lui Vasile Lucaciu, autorii vo- lumului se opresc asupra mo- mentelor și perioadelor mai

semnificative, între care prodi- gioasa activitate desfășurată de tribunul transilvan în mișcarea memorandistă, în organizarea deplasării la Viena în 1892 a ce- lor 300 de delegați români, cit și în desfășurarea procesului de la Cluj din 1894, prin dirigen- cia cu care a înfruntat autoritățile statului austro-ungar. („Cauza noastră națională nu se cîștigă decît prin luptă și solidarizarea noastră dirză și neînfricată”, afirma Vasile Lucaciu).

Măzboiul de reîntregire na- țională a marcat o nouă etapă în viața și activitatea lui Va- sile Lucaciu. Pentru a scăpa de persecuțiile și urmărirea poliției austro-ungare, se stabilește la București, unde este ales pre- sedinte al Ligii culturale pentru unitatea tuturor românilor, ple- dind pentru intrarea țării în război alături de Antantă care garanta unirea Transilvaniei și Bucovinei cu România. El va întreprinde în anii 1917—1919 ample acțiuni de propagandă orală și scrisă în Rusia revolu- ționară, Franța, Italia, Elvetia, dar mai ales în Statele Unite ale Americii. În întîlnirile cu șefi de state și guverne, cu re- prezentanți politici și personali- tăți ale vieții științifice, Vasile Lucaciu a înfățișat realist în fața popoarelor lumii situația

dramatică a națiunilor subjuga- te din Imperiul austro-ungar, aducînd reale servicii cauzei li- bertății naționale pentru toate popoarele.

În vederea realizării obiecti- vului național fundamental, po- poporul român a avut de înfrun- tat numeroase greutăți și obsta- cole din partea marilor imperii vecine, a trebuit să desfășoare o luptă tenace pe toate planu- rile și în toate locurile unde trăiau români. Din acest punct de vedere, românii din Tran- silvania au ocupat un loc de mare importanță în lupta pentru uni- tatea națională, căci constituirea dualismului austro-ungar la 1867 a afectat în cel mai înalt grad interesele lor economice, politice, sociale și culturale, în- săși existența lor națională. Acest context al epocii istorice respective a contribuit la afir- marea dr. Vasile Lucaciu ca luptător tenace, prezent în toate acțiunile, ca reprezentant de în- credere al transilvănenilor în lupta lor dezlătoare și unifi- catoare. În fruntea unor orga- nisme constituite în afara gră- nițelor, Vasile Lucaciu a consti- tuit, de asemenea, un factor mobilizator și un liant al forte- lor naționale, pledînd pentru ac- tivizarea românilor aflați în străinătate, pentru formarea

unor legiuni române, pentru ca în strînsă legătură cu întregul popor să se realizeze visul de veacuri — unirea românilor în- tr-un singur stat național și in- dependent.

În puținii ani pe care i-a mai trăit după înfăptuirea Unirii, Vasile Lucaciu și-a continuat activitatea neobosită ca mem- bru al parlamentului, în calita- te de presedinte de vîrstă, pen- tru întărirea statului român re- întregit, pentru înfăptuirea re- formei agrare, pentru propăși- rea generală a țării.

Prin textele alese — articole, cuvîntări, scrisori, manifeste, interviuri etc. — autorii defi- nesc personalitatea lui Vasile Lucaciu ca un patriot inflăcă- rat, temperament pasionant, plămădit din sănătatea robustă, a tărînului român, optimist și senin, cu darul omului politic și oratorului mobilizator de mase. În ultima lui cuvîntare, din iulie 1920, la deschiderea Parlamentului României întregi- te spunea: „...scumpa noas- tră Românie, reclamă toată vir- tutea, tot devotamentul fiilor săi, să poată răspunde chemării sale înalte, de a fi santinela ci- vilizației latine în Orientul Eu- ropei, la gurile Dunării”.

ILIE PUJA

Trimiterile la trecut aveau pentru Eminescu un rost fundamental în desfășurarea vieții prezente. Astfel, zice el, „în temeiul pe vorbete bătrânului Matei Basarab, e că țara este, în linia întâi, elementul național și că e scris în cartea veacurilor că acest element să determine soarta și caracterul acestui stat”. Pentru a nu lăsa deoparte pe adversarul lui Matei Basarab, ale cărui merite nu le neglijează, poetul reamintește că atunci când Vasile Vodă Lupul pomeneste că „cel ce-și viclenește moșia și neamul mai rău decât ucigașii de părinți să se certe, el stabilește prin această solidaritatea între români, făcând din fiecare un ostaș deștept al naționalității sale”.

Pentru Eminescu nimic din ceea ce a fost important în istoria națională nu a rămas în afara preocupărilor sale, începând cu simbioza daco-romană și până în zilele vieții sale. Între acestea un loc aparte au revenit problemelor unității, continuității și independenței românilor. De fiecare dată, scriind despre aceste chestiuni vitale, Eminescu nu a pierdut ocazia să aducă un impresionant omagiu înaintașilor, voievozi sau cărturari, omului simplu care semnifică poporul, pentru izbăvirea și sacrificiile lor. „Ar fi un act de adîncă ingrăditudine către strămoșii noștri — scrie el — dacă ne-am închipuit că cu noi se începe lumea în genere și România îndoeșebî, că numai noi am fost capabili a avea instinctul neatîrnării, cînd, la drept vorbind, n-am făcut decît a menține cu mult mai mult ori mai puțin succes ceea ce ei au cîștigat fie prin singeroase lupte, fie prin dezvoltarea unei isteții extraordinare, puse amîndouă adeseori în serviciul acestei unice preocupări, a păstrării neamului și a țării”.

Intervențiile lui Eminescu în problemele grave ale istoriei naționale au fost determinate, între altele, de starea precară a românilor din teritoriile aflate, în acel timp, sub ocupații străine cu precădere a românilor din Austro-Ungaria. El pornește, însă, de la începuturi. „Nu s-ar crede și cu toate acestea există pînă azi istoriografi cărora li se pare nimica toată a excamota un popor întreg de zece milioane de suflete din Dacia, a-l pune în Pînd și a-l face să vie de acolo îndărăt, prin suta a douăsprezecea, de peste Dunăre”. Această teorie, arată Eminescu, „sustinută înții de Rösler, se bucură și de favoarea maghiarilor și astfel, cu vorbe, cu deducțiuni hazardate, cu combinațiuni asupra unor timpurii egal de fabuloase pentru toate elementele din țară, ei ar vrea să tăgăduiască drepturile și existența unui popor de trei milioane, a unui element a ceea ce trăiește, vorbește limba lui proprie, are cultura și istoria lui proprie”. Încă din al XIII-lea secol, arată poetul, românii aveau ținuturile lor proprii, legea lor proprie, principii proprii, autorități electice proprii, fără nici un amestec din partea Croașiei ungurești, Poporul ro-

mân „era un neam de ostași, oameni de arme, un popor aliat maghiarilor, nu supus lor”.

Pînă la sfîrșitul secolului al XV-lea, scrie Eminescu, românii reprezentau în Ardeal și în Țara Ungurească „unul din elementele cele mai considerabile în viața politică. Trînd sub voievozi proprii și sub legile lor proprii, fără amestec din partea Ungariei, ziditori și apărători de cetăți, pururea buni ostași, epoca de aur din țările noastre, începută cu Mircea și încheind cu Ștefan cel Mare, e o epocă de aur și dincolo”.

Vorbind de energia „cu totul elementară” a poporului român, poetul amintește că, la optzeci de ani după crearea statului independent Moldova, frontierele ei se aflau pe Nistru și la Cetea Albă, iar Muntenia cuprîndea Dobrogea și întreg malul drept al Dunării. „E o epocă a-

au putut să-și păstreze „întreaga lor suveranitate înăuntrul și-n afară”, au încheiat tratate care interziceau mahomedanilor să se așeze pe pămîntul românilor.

Eminescu își pune întrebarea dacă cei doi domnitori procedaseră înțelept preferînd o supremație nominală turcească unei supremații reale creștine și afirmă că „realitatea a dovedit că era tot ce puteau face mai bine”. Pentru că trebuie luate în calcul toate elementele, cadrul general politic, militar, diplomatic, „Toate, dar absolut toate statele dădăre au devenit pașalicuri, marele regat al Ungariei au fost asemenea pașalic o sută de ani. Polonia a fost împărțită și mai este astăzi, pe cînd vechile noastre tratate iscălite cu litere mari și bătoase pe piele de vițel, au fost pînă ieri izvorul

dinastiei române” (Basarabii, Mușatinii și Corvinii), era „gîntul trecutului”, „marele Domn”, „scutul creștinătății”, omul care de patruzeci de ori, în patruzeci de bătălii, „s-a aruncat în rîndul înții al oștirii, căutînd martiriul pentru țară”. Invocîndu-l, poetul scrie: „Tu, ale cărui raze ajung pînă la noi ca și acelea ale unui soare ce demult s-a stins, dar a cărui lumină călătorește încă mii de ani prin univers după stingerea lui, tu, care, însuși nemuritor, ai crezut în nemurire”. Nu este aici sîmțina ideii care a dat roade în capodopera lui Delavrancea *Apus de Soare*?

În regatul ungar, după stingerea timpurie a dinastiei arpadiene, tronul a fost ocupat multă vreme de monarhi străini, pînă cînd a revenit singurei dinastii naționale cu care un-

tate”. Or, măsura lui Mihai era „de o mare bună credință”, deoarece, în mai puțin de patru decenii după dispariția eroului de la Călugăreni, populația Țării Românești a ajuns la două milioane locuitori, iar veniturile statului la 200 000 galbeni. Matei Basarab este cel „care cu legea fructele semănate de marele și nefericitul său predecesor”.

Poate că cele mai dese referiri în publicistica istorică eminesciană s-au făcut la Matei Basarab și epoca sa, deci inclusiv domnia lui Vodă Lupu.

Slăbiciunea lui Eminescu pentru „bătrînul” și „înțeleptul” voievoz este ușor de înțeles, cunoscînd iubirea poetului pentru datini, tradiții, obiceiuri, limbă.

Lătmotivul domniei lui Matei Basarab îl subliniază Eminescu chiar din cuvintele acestuia: „Voim să punem la loc bunetele și bătrînele datini ale țării”.

Pentru poet, tocmai acest domnitor a redat poporului român unitatea de limbă și credință, ceea ce a făcut că, de atunci, „deznăționalizarea chiar individuală e aproape cu neputință”.

Pentru că, repetă Eminescu, „cărțile de sub Matei Basarab sînt pentru românii ceea ce Biblia lui Luther a fost pentru popoarele Germaniei: un reagent puternic ce-a făcut din poporul românesc un popor deosebit, incapabil de-a se confunda cu altele și care, cu toată împrăștierea sa politică, rămîne unul și același”.

Sub Matei Basarab, limba română a dobîndit „valoarea de cultură”, „claritatea analitică” și avem toate motivele să credem în judecățile celui mai mare creator de limbă română! Eminescu merge mai departe și afirmă că „pînă în sută a șaptesprezecea sub Matei Basarab românii erau relativ unul din popoarele cele mai culte din Europa și incomparabil mai cult decît germanii sau ungurii”.

Alte elemente de laudă pentru epoca lui Matei Basarab: bugetul Țării Românești era de șapte milioane galbeni, deci la o dată cînd „aurul american nu înundase Europa”; armata Munteniei putea ajunge la 150 000 oameni, deși populația țării nu era mai mare de două milioane locuitori.

„Ei bine — conchide Eminescu — în acel timp, Imperiul germanic întreg n-ar fi putut ridica o oaste mai numeroasă; abia marea armie a Spaniei era egală prin număr”.

Apărător al patrimoniului național, Matei Basarab a răscumpărat cu bani din visterie pămînturile încăpute pe mîini străine, act de impresionantă responsabilitate și patriotism pentru poet.

Prețuind pe cei doi domnitori — Matei Basarab și Vasile Lupu — pentru înfăptuirile lor economice și culturale, Mihai Eminescu deningea neînțelegerile și conflictele care i-au opus, „fatala dezbinare” care, dacă n-ar fi existat, România „ar fi azi la înălțimea Franței sau Germaniei”.

CONSTANTIN BUȘE ■

EMINESCU ȘI ISTORIA

„Neatîrnarea noastră — drept pururea în vigoare”

ceasta care în Ardeal produce pe voievozii lăncu, cum îi zic baladele române și slave, pe Ioan Huniad Corvin”.

Nu era cu putință să se vorbească de neatîrnarea statului român „fără a sufla praful așezat pe tratatele noastre vechi și pe cronicile noastre”. Aceste documente și dovezi fundamentale arată cit de „strălucite într-adevăr, ce neasemănate de mari sînt reprezentanții din trecut ai neatîrnării statelor romine față de epoca noastră”. Modelele erau Mircea cel Mare și Ștefan cel Mare care, decenii la rînd, nu au avut o altă preocupare decît neatîrnarea țării. „Mircea I — arată Eminescu acest prototip luminos și al artei războinice și al celei diplomatice la români — n-a gîndit toată viața lui decît la mîntuirea neatîrnării”, dovadă marile victorii dobîndite împotriva lui Baiazid Ilderim și autoritatea cu care mai bine de un deceniu s-a amestecat în orînduirea la tronul Imperiului Osmanliilor a celor care se angajau să respecte independența țării la Dunăre.

O politică asemănătoare, „a contrapunerii iscusite a puterilor creștine, a luptei directe cu turcii”, a desfășurat cu succes Ștefan cel Mare.

Datorită acestor mari eroi, cele două state românești, recunoscînd suzeranitatea Porții,

neatîrnării reale, izvorul din care au decurs actele succesive de emancipare de sub dominația turcească. Tudor se baza pe ele cînd cere de la Poartă reintroducerea domniei naționale și Divanurile, ad-hoc n-au găsit alte arme mai puternice înaintea Areopagului Europei decît tot pe acestea”.

Independența, scrie poetul nu era „un copil găsit, fără căpății și fără antecedente, ci un prinț care dormea cu sceptorul și coroana alături”. Alterată prin „necumpănitele acte” ale unui Cantemir sau Toma Cantacuzino, socoteste Eminescu, „neatîrnarea noastră a fost pururea reală, ca drept pururea în vigoare, ca fapt stîrbît din cînd în cînd, nu prin alt drept, ci prin excесе și abuzuri de putere ale turcilor și, dacă ea a fost întinsecă curs de o sută de ani prin postomania fanarioară, tradiția ei și încercările de a o restitui n-au încetat nicicînd”.

Tradiția și continuitatea ei au dat-o, pe lîngă Mircea, Alexandru cel Bun și Ștefan, Iancu și Mihai, Matei Basarab și Vasile Lupu, Șincai și Tudor, Bălcescu și Cuza. Aceștia, frecvent, în articole dedicate realităților contemporane lui, Eminescu le-a creat efigii de eroi ai neamului cu care viața și lupta lor s-au identificat.

Pentru Eminescu, Ștefan reprezenta „o culminație a trei

gurii se laudă — „familia arhiromânească a Iancului, voievozului Ardealului, a Corvinilor... boieri români de neam”.

Mihai Viteazul a fost un „om fenomenal prin vitejie și prin minte”, o „jertfă tragică a unui mercenar de rînd ca Basta”. Eminescu răspundînd unor atacuri la adresa Viteazului în legătură cu măsura legării de gîle găsea argumente în condițiile epocii, în necesitățile economice și militare ale luptei pentru neatîrnare. Deci, „cauze curat temporare și de oportunitate”. Documentele emise de domnitor vorbeau de faptul că el avea o țară dar nu avea popor! Depopularea satelor, a țării, din cauza vitregiilor vremii, a impus deci, lui Mihai, ca și lui Ioan Vodă, legiferarea fixării oamenilor. „Un domn avizat a se lupta cu toată lumea, deci a avea oaste, trebuia să fixeze în loc poporul pe care-și întemeia și bugetul și armata”.

Discuția acestei măsuri, alit de des incriminată încă în scrierile istorice, îi prilejulește poetului odată în plus elogiul teaurului documentar al trecutului la care face apel pentru a găsi dreptatea de partea lui Mihai. El spune: „Ceea ce-i uimitor în documentele noastre vechi, și-ți umele inima de durioșie și iubire, este profunda naivitate (sinceritate, C.B.) și buna-credință de cari sînt dic-

• Cartea de știință • Cartea de filosofie • Cartea de istorie • Cartea de reportaj •

Itinerar etnologic

Cum era și firesc, printre contemporanii săi, profesorul Romulus Vulcănescu figurează între personalitățile de excepție ale culturii române care a analizat capacitatea de creație a miturilor sau mitopoeismul poporului român, inserînd mitogeneza ca o componentă a etnogenezei noastre, astfel că documentul mitologic a devenit deopotrivă argument de istorie culturală și de unitate națională. A despicat cognitiv materialul mitic al celorlalte ramuri ale poporului român (macedoromânii, meglenoromânii, și istroromânii) în contextul ramurii dacoromâne, acoperînd goluri de informare și contradicție, sesizînd îngemănările îndepărtate, puterea contaminărilor și a influențelor într-un vast proces culturo-genezic. De la Lucian Blaga și Mircea Eliade încocoare nu s-a mai lucrat atît de asiduă și la asemenea dimensiuni în sistemul de mituri etnice sau naționale.

Si iată că după lucrări fundamentale ca: *Fenomenul horal* (1944), *Etnologie juridică* (1970), *Coloana cerului* (1972), *Mitologie română* (1987), neobositul

cărturar român ne oferă o lucrare aparte prin temă și prin inspirație, în care descoperă contemporanilor ce înseamnă cunoașterea etnologică, făcînd o radiografie de structură în două mari culturi ale umanității: cultura japoneză și cultura indiană. Încercarea pare temerară pentru orice om de cultură, și nimeni nu s-a îndoit vreodată de acest lucru. Elaborarea la care a ajuns Romulus Vulcănescu, intitulată sugestiv: *Izvoare de cultură. Secvențe dintr-un itinerar etnologic*, apărută la Editura Sport-Turism, devine de-acum și ea temerară, dar pentru cititor. Căci ceea ce se părea abia sesizabil într-o spiritualitate sau alta din cele amintite mai sus, devine în paginile acestei cărți un capitol de cunoaștere a unei culturi, restructurat pe o cercetare de filosofie a culturii și pe o redimensionare a mentalităților dominante și subdominante, fixate în transpoziții etnologice de durată, avansînd în adîncime ori pe redescoperirea variabilelor de substrat spiritual, singurele care lasă loc și imprevizibilului într-o revelanță înedită.

De la asemenea premise pornește cartea lui Romulus Vulcănescu oferindu-ne un adevărat itinerar etnologic în „lumi” mai

puțin cunoscute nouă. În realitățile poporului japonez, poate cel mai tradițional popor, dar paradoxal, și cel mai modern, ne sînt înfățișate ritmurile de viață ale unei „megalopole bizare”, cum numeste autorul orașul Tokyo ca „un amestec de blocuri și de locuințe mici, medievale, de tip japonez, în care ici și colo se zăresc implantări zgîrîie-nori, inconjurați de case japoneze de lemn cu minuscule grădini exotice”, apoi incinte sacre, cu implicații etnoculturale, cu riturile de consacrare specifice, cu simboluri care descind din viziunea shintoismului japonez, o viziune atotcuprinzătoare, și în marile orașe, și pe virfurile de munte, avînd rosturi inițiatice către o desăvîrșire spirituală a omului. În aceeași ordine lăuntrică a vieții nipone intră ritualurile adaptate la toate situațiile posibile cerute de o lume ultramodernă, dar care nu se desprind de modelul originar, fie că e vorba de politeea de ordin social, de cultul florilor ducînd, de pildă, la o mitologie a crizantemei sau la tradiționala artă decorativă: ikebana, la sentimentul stenic al curajului samurailor, care combat „riscul vieții fără sens, pentru a cunoaște, cînd și cum, și cit

să viețuiești”, depășind efemerul, cită vreme putem înțelege că viața însăși e o transfigurare a „eternei permanente”.

De cealaltă parte, o civilizație multimilenară, cea a Indiei, urmărită de către reputatul etnolog Romulus Vulcănescu, în alcătuirile ei cele mai intime care uimesc încă exegezele ce încearcă să le pătrundă. Detecțînd substratul indoeuropean al valorilor de cultură sau emblemele metafizice ale vedismului, brahmanismului și, mai ales, ale budismului, autorul ne introduce în spațiul ideatic cu răsfîrîngeri continui în concret și în cotidian. În această continuă interferență dintre înțelesurile de durată continuă și ipostazele realității diurne ni se poate destăinui lumea fabuloasă, dar tot atît de puternic atașată de real, a Indiei. Așa înțelegem imaginile străzii moderne străjuite de imensele bidonvilluri și temple pe lîngă care vacile considerate sacre „se plimbă în voie, în timp ce claxoanele sfîșie văzduhul”. Credințele și datinile magico-mitice nu distonează în căutarea încă a Nirvanei, nu intră în conflict și nu distonează cu fluxul trepidant și agonizant al vieții de fiecare zi. Solarismul mitologiei indiene, o adevărată filosofie popu-

lară, viu încă în popor, își găsește corespondență în solarismul mitic din sud-estul Europei, alături de semnificația „punctului mitic”, considerat un semn unificator, folosit în toate împrejurările, imprimat pe obiecte, pe fapături umane, pe animale, pe scoarta arborilor etc., desemnînd un echilibru între macrocosmos și microcosmos, între vizibil și invizibil, între relativ și absolut.

Nu e ușor să prezîntă cartea lui Romulus Vulcănescu, avînd în vedere multitudinea datelor, a întâmplărilor, a faptelor ce nu se uită, dezvăluite în ineditul lor, și mai puțin interpretate și teoretizate, pentru a nu li se pierde farmecul și autenticitatea. Începi să citești cartea și ai vrea să nu se mai termine, căci nu e vorba de o carte tributară ideii de turism obisnuit, ci una în care ni se descoperă modalități de viață, mentalități și înțelesuri de profunzime despre această viață, adevînd spusa lui Iorga, că: „dintr-o călătorie înveți mai mult decît din zece biblioteci”, cu condiția, am îndrăzni să adăugăm noi, să înțelegem orice călătorie nu doar ca o deconectare, ci ca o întîlnire cu propriile noastre căutări.

VASILE VETIȘANU ■

SLOBOZIA,

ctitorie solară

Poate nici o altă localitate a țării nu-și etalează cu atita insistență vocația pentru nou precum Slobozia, orașul din inima Bărăganului în care multiplele valențe ale modernizării se regăsesc în fiecare detaliu al vieții și muncii oamenilor săi.

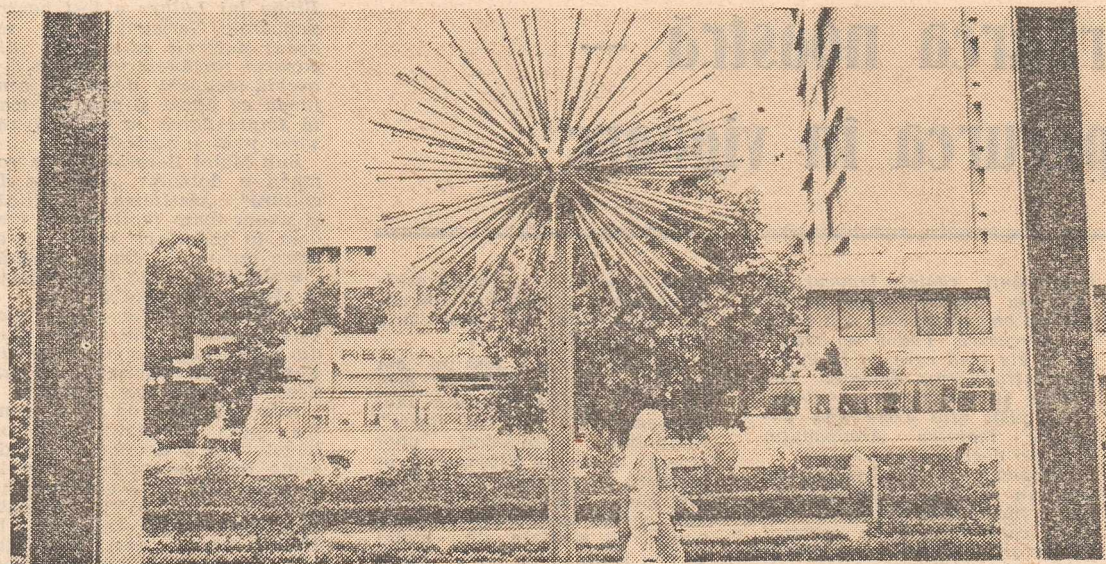
Până acum două decenii, Slobozia nici nu exista. Era doar o comună mai întinsă, cu câteva sute de case ce-și ascundeau existența modest în spațiile gardurilor dărăpănate, cu câteva fierării în care se băteau potcoave pentru cei cițiva cai costelivi pripășiți prin curțile oamenilor și mai multe circumi cu umbră deasă și

băătură leșioasă. Era locul în care pînă și speranțele oamenilor muriseră arse de dogoarea neputinței.

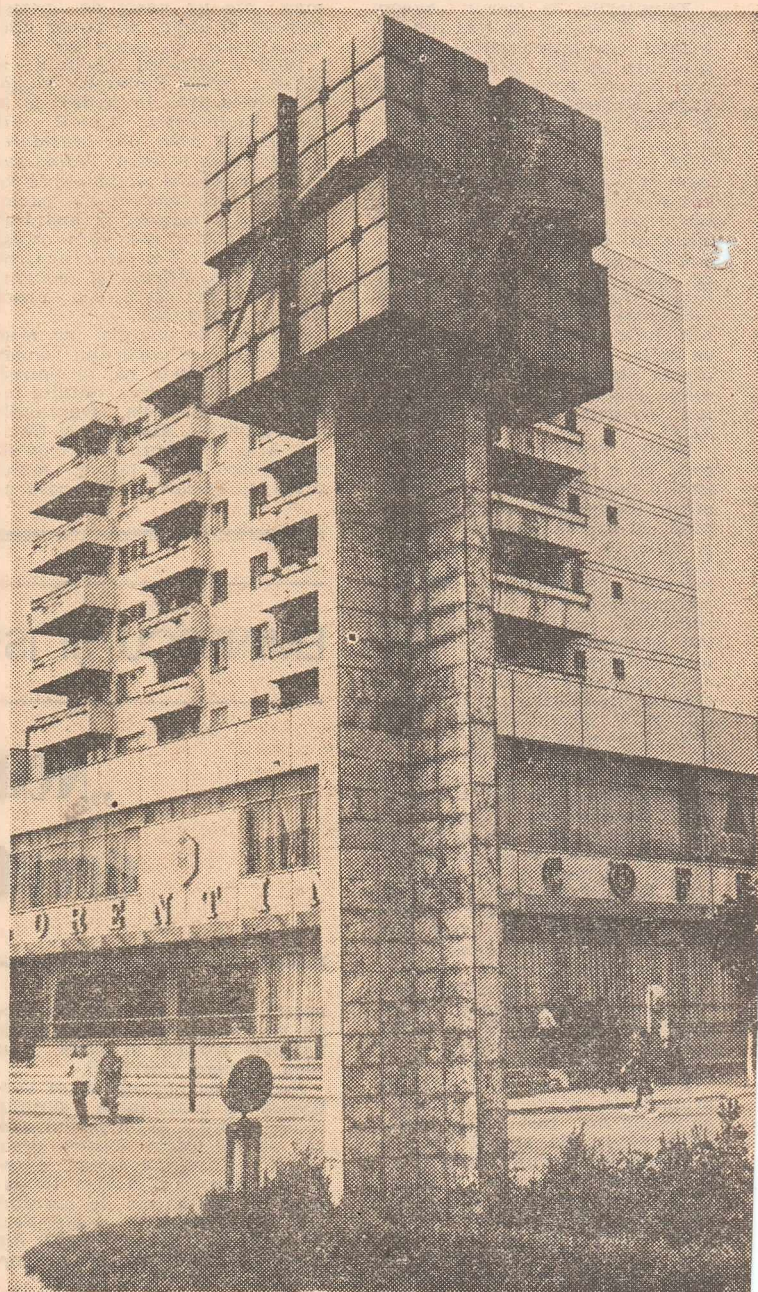
Desemnarea Sloboziei drept municipiu reședință de județ a stîrnit pentru început mirarea locuitorilor. Cine mai pomenise așa ceva? Un sat în fruntea unui județ? Nu se poate! Dar dacă... Nici unul din cei aproape 10 mii de oameni nu avea însă curajul să-și ducă gîndul pînă la capăt. Treptat neîncrederea a fost înlocuită de ambiție, înertă de frenezia înălțării primelor blocuri, iar imediat după aceea s-a cristalizat conștiința puterii de sine. Noul se

materializa nu numai în verticalitatea construcțiilor și lățimea bulevardelor proaspăt tăiate ci mai ales în mentalitatea oamenilor, în propriile pretenții puse în fața calității muncii lor și implicat a bunăstării lor.

Pînă în 1983 piinea era făcută din făina adusă din alte județe (pare, incredibil, nu-i așa?) și pentru că nimeni nu trimitea ce avea mai bun, calitatea piinii era așa cum era. Astăzi, pe poarta Întreprinderii de morărit și panificație Ialomîța ies zilnic 25 de tone de piine albă și pufoasă, frămîntată din făina griului de Bărăgan. Dezvoltarea întreprinderii

Simbolul orașului

Verticala gîndului nemurită în piatră

Multă istorie și multă lume vine prin timp într-o simplă boabă de strugure. Galbenă, Chasselas D'oré, Băbească, Muscat Hamburg, Plăvaie, Cagnan, Cinsolt, Fetească neagră, Merlot, Portan, Grenache, Riesling italian, Traminer roz, Veltliner alb, Saint Laurentius, Katta Kurgan, Pink Chupka, Muller-Thurgau, sute și sute de denumiri sub care strugurele a convertit lumina soarelui, umezeala, gustul pămîntului, căldura, așezarea pantelor spre punctele cardinale, zecile de tehnici de tăiere, secrete de preparare, știința altoirii, puterea de a da corzii subțiri rezistență la geruri care-l încovoie chiar și pe om. Nu există cel mai bun vin de pe glob. Doar soiuri de vie și locuri care înseamnă istorie. Cîta artă aduce o tapiserie medievală, atîta știință, gust și bucurie aduce o coardă de viță purtată de un soldat la sîn, în rucsac sau pe șervetul de masă în lunile lungi ale unei primăveri de front. Un vin a iubit Ștefan cel Mare, un altul, Napoleon sau Regele Soare și fiecare coardă de viță a însemnat o prietenie și un război cu pămîntul. Prin strălucirea strugurilor, Tirnavale au curs mai departe decît apa lor, Murfatlarul a făcut concurență mării, Cotnariul a intrat în cronici mai frecvent decît oștenii viteji, Simbureștii au parfumat curți princiare, fiecare loc stabilindu-și numele celebre în știința viei și vinului, legendele și anecdotele, calendarele secrete și uneltele. Între acestea, Coteștii vin cu isprăvile de cinci secole, consemnate abia cu existența unui căpitan pe numele său Stan Cotea și cu distincții de forma unui ban de aur obținute chiar din primii ani de cînd vinurile au început să se întrecă în locul oamenilor. Dar nimeni nu știe de cînd strugurele a crescut aici pe

post de piine, de ban, de virtute, pe aceste piemonturi line de la curbura Carpaților, unde la mare cînte erau soldații întorși de pe front cu vestoanele atîrnînd de însemnele victoriei dar și bătrînul podgorean bolnav, care nu gusta vinul, dar îi știa viața secretă și miraculoasele sale prefaceri după pipăitul între buricele degetelor. Pentru că de-a lungul secolelor, strugurele a fost emblema de căpătîi a locului, mindria, puterea și gloria lui. Întîi au fost țărani prin mîinile cărora vița a călătorit de-a lungul vremurilor, apoi moșierii și ofiterii, veteranii improprietăriți și argații de soiul lui Tânase Scatiu, trecător și el prin lumea înfințată a viței de vie. Coborînd pe drumeaguri răscolite de căruțe, sau pe alei betonate, urmînd șoseaua națională, însoțind firul subțire al Milcovului, înghițind clădiri răzlețe de ferme și sate îngheșuite de pomi, o mare verde, uniformă, curgînd în valuri armonioase pe sute de hectare formează acum o adevărată împărăție a viței de vie, avînd drept gospodăru o întreprindere care în acest an își sărbătorește 40 de ani de existență. I.A.S.-ul din Cotești, cel mai întins imperiu al strugurilor, este gospodăru dealurilor reunite într-o podgorie celebră în multe locuri din țară și din lume. Cum a ajuns cuvîntul Cotești pe atîtea mese? Ce înțărăște convingerea că viile și oamenii trec, dar numele rămîne, că tehnologiile și substanțele s-au schimbat dar ce vine de la bunici nu se învață în nici o academie? Ce se învață într-o școală de viță și cum se poate orchestra vegetația de pe două mii de hectare?

Pe dealurile Coteștilor, pe un drum de pămînt care tăia podgoriile pustii, am întîlnit un om scund, subțire ca o

domnișoară, delicat și sfios. Avea în buzunarul de la piept un foarfece iar în mîna dreaptă un topor cu coada lustruită ca un obiect de fildeş. Nu avea de lucru la ceva anume. Dar mai trecea o dată pe la capetele rîndurilor, mai corecta o tăiere la o viță, mai omora cițiva lăstari de tufiș, mai agăța o sîrmă, privind din cînd în cînd marea de vie lucrînd cu sevele dezlănțuite de primăvară. Omul se contopea cu liniștea viei. La 55 de ani, Crețu Vasilescu e socotit un fel de campion neincoronat al tăierilor. Nu are repeziciunea unui frizer, deși cu ani în urmă avea impresia că tunde. Acum atinge lemnul subțire într-un joc delicat, imaginîndu-și pentru fiecare butuc forme și linii de creștere. Unde taie el, cresc mai mulți struguri. După mîna lui, via devine mai bogată. Și n-are școală horticolă cu diplomă de prestigiu. E unul din podgorenii născuți în vie, cultat de amiază la umbra frunzelor, între cei care au descoperit plăcerea de a se juca printre rînduri cu mustați verzi de lăstari. Via a fost joaca lui, adolescența și anii săi de gospodăru. De dimineața pînă seara printre rînduri și frunze, printre struguri și spaliere. Nevasta lui a lucrat doar pămîntul cooperativei și via de acasă și a crescut șapte copii. Beau cîteva pahare de vin într-un an. Vinul și strugurii nu sînt numai minunea care bucură ochii și cerul gurii, ci chiar piinea pe care au ciștigat-o cîstîit și frumos, într-o muncă aspră și migăloasă. Pentru ei podgoria nu este numai podoaba întinsă pe dealuri ci și îndeletnicirea cu care au venit și trec prin lume.

Mai departe, prin marea de corzi care îți fac ochiul să tremure în lipsa unui reper pe verticală, ajungi la o clădire

albă, înconjurată de cîteva sălcii plîngătoare, așezate ca un scut în fața valurilor de viță. Este sediul fermei 12, una din cele mai cunoscute școli de viță din podgoriile Vrancei. În fiecare an pe suprafețele destinate acestei „școli”, întinse pe 110 hectare, trei milioane și jumătate de butași se străduie

țărânilor din Vinători. E un sat vechi, cu oameni tăcuți isteți, iuți și specializați în migăloasa chirurgie a altoitului. În fiecare an, la ferma inginerului Crețu vin cooperatorii din Vinători, cu bricegele lor curbe și caraghioase și încep operațiuni complicate, efectuate cu o viteză incredibilă

„Bun îi vin ghiurghiului dar nu se f de la sine

să deprindă marea artă de a rodi struguri. Inginerul Petre Crețu are discreția și calmul unui dascăl. Ani la rînd a trudit la Stațiunea de cercetare și producție pomicolă Focșani, iar din 1983 a venit la această școală a Coteștilor, o instituție a răbdării și migălei, a lucrărilor de bijuterie în lemn, un fel de chirurgie vegetală care duce la nașterea viței golvărate. De ani de zile, poate că de cînd podgoriile și-au întins aripile peste această parte a Vrancei, altoirile sînt opera

Nicu Fotache, Ion Vizitiu, Mitru Filimon, sau Ion Iona altoiesc trei mii de fire în singură zi. Ce pot ei nu iztește nimeni. Într-un timp scurt, cele 3,5 milioane de sînt gata de pus în pămînt, scutură palmele, curăță le și șterg bricegele, le pun teci și pleacă mai departe. Că are nevoie de specialiști în altoiri apelează la ei. Și în timp, cei rămași acasă altoiesc pentru C.A.P., pentru alte întreprinderi agricole de cercetare pentru stațiuni de cercetare pomicolă, pentru toți cei

prinderii e de-a dreptul fantastică: în 1984 se produceau 7 sortimente de panificație și intra în funcțiune moara cu o capacitate zilnică de 240 tone de grâu și 50 tone de porumb. După un an demara linia de paste făinoase și cea de biscuiți a cărei capacitate este pur și simplu dublată după numai un an. În 1987 intră în funcțiune secția de decorticat orez, singura din țară în care sunt prelucrate toate subprodusele rezultate. Doar în ultimul an au fost lansate 20 de produse noi, tot atâtea premiere la nivel republican. Jocul cifrelor din actele contabilului-șef, la nivelul anilor 1986 și 1988, e și mai frapant: producția marjă sare de la 120,7 la sută la 150,9 la sută, producția netă pleacă de la 141,7 la sută ca să ajungă în doi ani la 150,7 la sută, iar productivitatea muncii se ridică de la 11,4 la sută la 130,5 la sută. Dar dincolo de aceste cifre, sârte mult dincolo de limita normală a lui 100%, se ascunde noua calitate a pînii, dată în primul rînd de priceperea și vrednicia oamenilor. Tot nouă este și ambiția ialomișenilor de a avea în Slobozia un liceu de industrie alimentară, ca să nu fie nevoiți să bată drumurile altor orașe, mai ales că industria alimentară deține peste 65% din ponderea economică a județului.

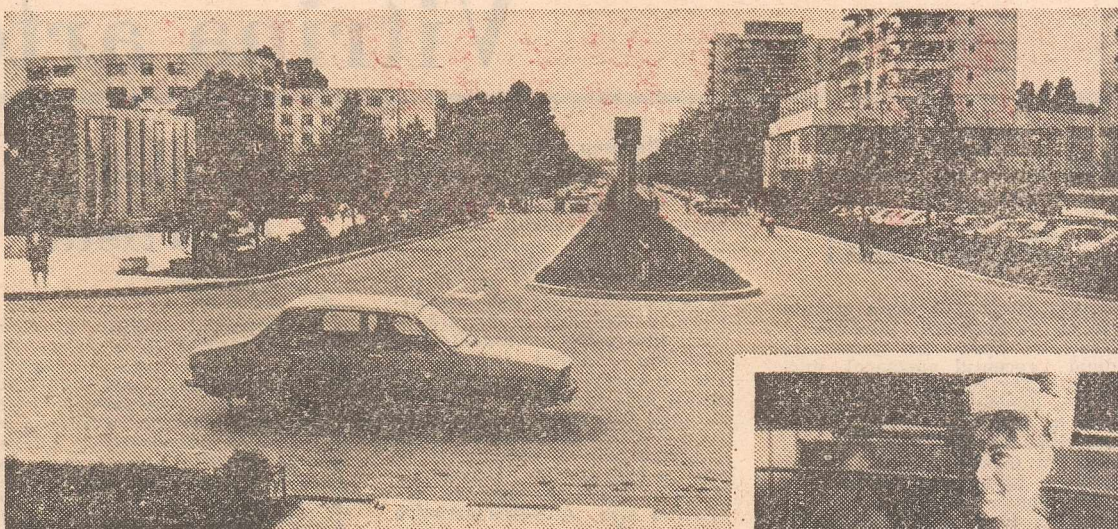
La întreprinderea de industrializare a laptelui, unitate distinsă cu înaltul titlu de „Erou al Muncii Socialiste”, însemnele noului sint înscrise pe etichetele produselor ce se numesc: „mielul ialomișean”, cașcaval de Georgieni, cașcaval de Ialomița sau brînză proaspătă cu adaos de fructe. Tot la capitolul noutăților se înscrie tehnologia de maturare a cașcavalului în folie contractibilă sau secția de înghețată ce va asigura cantități îndestulătoare atât Capitalei cît și Litoralului.

La prima vedere s-ar părea

că la Slobozia noutățile vin lesne, dar iscodind modul de a fi și de a gândi al oamenilor îți dai seama că prețul fiecărui lucru nou e plătit din greu cu neliniștea și truda multor zile și nopți, fiecare izbîndă generînd noi și noi premise. La Filatura de bumbac, cele 700 de femei ce muncesc aici gîndesc în permanență la finețea firului de bumbac, astfel că de la 40 de metri de fir cuprins într-un gram s-a ajuns la 55 de metri, iar dacă cineva din lumea asta ar pretinde o finețe și mai mare, soluțiile sînt pregătite. Istetimea gîndului și măiestria mișcării mînilor acestor femei au înălțat atât stacheta retribuției medii la 3000 de lei cît și primii piloni ai secției de filare neconvențională, extîndere care practic înseamnă dublarea capacităților de producție.

Și exemplele ar putea continua, nou însemnînd și modul gospodăresc de a da o destinație precisă fiecărei palme de pămînt, de a aranja cu gust vitrina unui magazin sau de a împodobi fațada unei școli. Amploarea fără precedent cu care s-a dezvoltat și modernizat industria orașului se răsfrînge în mod benefic asupra noilor condiții de viață ale celor 50 000 de locuitori ai municipiului, modelînd la noi dimensiuni peisajul urbanistic și dînd totodată o înnoită rezonanță fiecărui detaliu ce concurează la un mod de viață civilizat și prosper. Tocmai permanenta stare de căutare și adaptare la nou a făcut ca Slobozia, asemeni multor altor localități ale țării, să spulbere o dată pentru totdeauna vechea sintagmă „eminamente agricolă”, înscriind România de azi în rîndurile țărilor dezvoltate. Căci dezvoltarea țării e dată de dezvoltarea fiecăreia din localitățile ei.

EUGEN NEGREA

Triadă imagistică actuală din zona, altădată, „eminamente agricolă”

au nevoie de corzile înobilate de mîna lor școlită într-o deprindere de cîteva secole.

Și mai departe, pe nesfîrșitele suprafețe de vie, ca într-o călătorie printr-un enorm muzeu al lucrărilor de filigran în natură, cum arată fiecare viță gătită pentru înflorire, cu bucle, ochiuri, diagonale și lăs-

viața! De la fermă, copiii săi merg la școală. Tot de acolo vor pleca și spre alte școli mai mari de la oraș. „Singura mea șansă ca să rămîn aici este ca fiul meu să ajungă tot la fermă. Altfel, cînd m-oi pensiona o veni altul și mă dă afară”, spune rîzînd acest om care nu s-a temut niciodată de ziua de

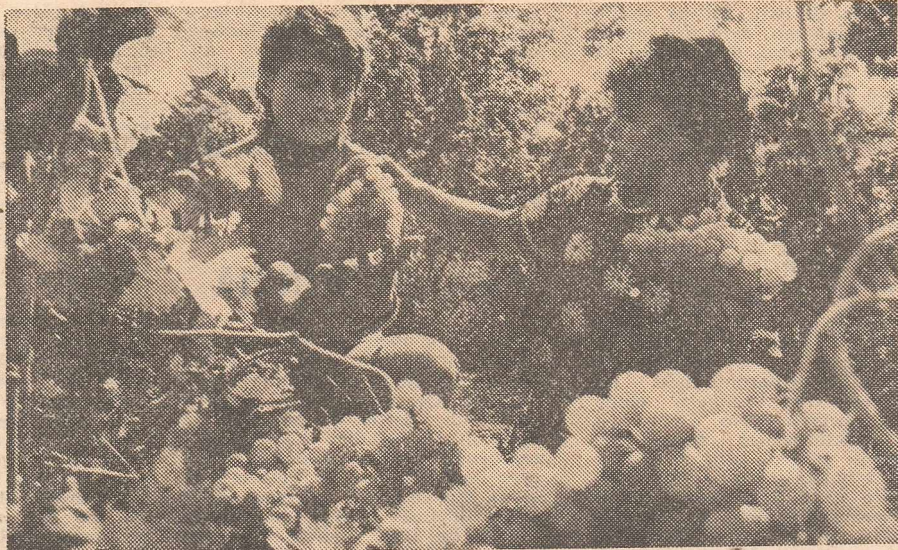
scoate și plămîinii unui cal, peste dealuri și ferme. Dacă n-ar fi piralele și casele sate- lor, dacă n-ar fi clădirile și gospodăriile fermelor, drumurile de acces și șoseaua, în această zonă a Vrancei ai putea să mergi aproape 40 de kilometri fără să ieși din vie. Dar din cîteva în cîteva kilo-

lugărească au purces la un schimb de experiență cu colegii lor din Cotești, au aflat că aici se prelucreează într-un singur sezon 24 de mii de tone de struguri, și cu tot orgoliul lor de viticultori de la Valea Călugărească, au rămas impresionați. La complexul de vinificație din Cotești se îmbuteliază anual șapte milioane de sticle cu vin și peste două sute de mii de sticle cu coniac. De fapt, complexul de vinificație este un veritabil combinat, cu linii automatizate, cu activități organizate pe două schimburi, ca în industrie. Șeful acestui complex este inginerul Dinică Marcu, mare specialist în vinuri, unul din co-autorii celebrei șampanii roze de Panciu. De altfel, trecerea sa de la Panciu la Cotești a fost socotită ca fiind transferul anului 1987, în lumea viticultorilor aceasta echivalînd cu o bombă a transferurilor la un club de faimă europeană. În aceste zile de primăvară, jumătate din complex își continuă fluxul de îmbuteliere, cealaltă parte de prelucrare a vinului fiind supusă unui amplu proces de modernizare. De altfel, la Cotești peste tot pe unde umbli, la cantine, la cele 18 ferme, la sediu sau în podgorii, observi detaliile unei campanii de modernizare. Se modernizează îmbutelierea cu o linie nouă, se modernizează prelucrarea vinului cu tehnici de controlare a temperaturii și dirijare a procesului de fermentație, se modernizează plantații, se modernizează cantina, se reamenajează spații de mare utilitate, se perfecționează modalitățile de recuperare și valorificare a tot ce se poate scoate dintr-o boabă de strugure, în vederea întîlnirii cu cantități și performanțe care să asigure același succes al sticlei cu etichetă de Cotești. În această podgorie de mari

proporții a început bătălia pentru 14 000 de kilograme de struguri de vin ca medie pe hectar. O fi mult, o fi puțin? Ion Soineanu, un pensionar din Cotești, podgorean din tată în fiu, aflat între cei care însoțeau I.A.S.-ul în primele sale zile prin lumea anului 1949 nu poate să uite că pe atunci hectarul de pămînt nu dădea nici a patra parte din strugurii care se recoltează acum. Drumul de 40 de ani a fost de la copilărie la maturitate, de la un debut ezitant la o veritabilă uzină vegetală, dotată cu coloană de mijloace auto, cu ateliere de reparații și întreținere, cu sector de investigații și laboratoare, cu utilaje și substanțe, o uzină cu 500 de specialiști în vie, deși numai cîteva au diplome universitare, ceilalți fiind țărani cu șapte clase sau absolvenți de liceu, școliți la vechea academie a vinului de Cotești.

Și mai departe, printre vil, satul Cotești, și în mijlocul său, într-o casă veche, ca un conac boieresc, pe locul acareturilor căpitanului Stan Cotea, clădirea în care se află sediul întreprinderii și unde nu fierbe mustul, fierb numai gîndurile și ideile, unde în fiecare vineri seara la ora 18, șefii de ferme, directorul întreprinderii, directorul tehnic și cel comercial, contabilul șef, secretarul de partid și toți ceilalți din conducere se reunesc pentru a discuta ce trebuie făcut pentru ca pe cele 2 300 de hectare să funcționeze o orcheastră gata pentru concertul final, cînd în podgorii năvălesc peste cinci mii de oameni spre a culege strugurii din care se nasc aromele de Cotești, miraculoasă înțelegere a omului cu natura de la curbura Munților Carpați.

CORNEL NISTORESCU
Fotografie de DINU LAZĂR

tari, pînă la o altă fermă, unde sălășluiește un om vesel, scund neliniștit, iute la minte, cu domiciliul stabil în mijlocul viei. Altă casă n-are. La 13 ani a plecat în lume, luînd totul pe cont propriu. La 17 ani absolvea o școală tehnică pomicolă. La 33 de ani era student. La 38 de ani își ridica diploma de inginer. Grigore Stoica este autorul celei mai mari producții de struguri de vin din țară și zice, e unul pe la Constanța, mi se pare că îl cheamă Păduraru, care m-a tăiat la struguri de masă, ce să-i faci, asta-i

mîine și de kilometrii care îl așteaptă. Totdeauna a bătut vîile pe jos. Are o șaretă cu cal, pe care în lunga sa carieră de viticultor a folosit-o de două sau de trei ori. Nu se teme de noapte, nu se teme de păduri și nu se sperie să bată podgoriile de unul singur, la orice ceas al zilei. Nu există nici un risc pentru cei care au putere și știu sigur unde vor să ajungă, spune el cu aerul că o asemenea concluzie vine din chiar viața lui.

Și mai departe, pentru că hotarele acestui I.A.S. pot

metri, e un alt loc de popas, de fapt tot loc de muncă. La sediul fermelor sînt gospodăriile anexă, cantina și dormitoare, stațiile de depozitare a strugurilor și de prelucrare și depozitare a vinului. În aceste cetăți ale vinului, risipite în cîmp sînt depozitate o mie de vagoane de vin. Adică zece trenuri cu o sută de vagoane fiecare, umplute cu vin. Pare enorm. Și totuși este puțin. Încă o mie două sute de vagoane în complexul de vinificație. Cînd, în această primăvară, viticultorii din Valea Că-

Vitrina artelor

Muzică

Oaspeți lirici

„Am reușit! Aceasta trebuia să fie exclamația directoarei Teatrului Liric din Constanța, după recentul spectacol, musicalul „My Fair Lady”, de Frederick Loewe, prezentat în turnea la București; căci nu ne amintim, de cel puțin un deceniu în urmă, ca publicul să aplaudă la scenă deschisă fiecare tablou, ori să rămână în picioare, după terminarea reprezentanței, încă 15 minute pentru a ovaționa interpretii, cu rol principal, secundar, sau chiar component al ansamblului! Așadar, iată, „eincinalul” propus de Ana Maria Munteanu, cu trei ani în urmă și inserat de noi în aceste coloane, plan în care am crezut, începe a lua un contur foarte precis; am fost convinși, intrucit am văzut la lucru noua conducere, animată de o dorință nestăvilită de redresare a colectivului constantenian și situarea lui pe unul dintre primele locuri ale ierarhiei artistice a țării; am crezut, deoarece am observat competența și multă hotărâre. Care să fie deci secretele dobândirii acestui mare prestigiu cu care trupa de pe litoral se întoarce acasă, după cele două săptămâni petrecute pe scenele Capitalei?”

Omogenitatea întregului ansamblu, de la soliști și pină la cor, se remarcă la tot pasul; vocile sînt splendide, bine timbrate și puține în valoare; orchestra, aflată sub conducerea lui Gheorghe Stanciu, sună curat, corect și muzical, fiind și eficientă în toate intervențiile sale; baletul se remarcă prin mișcări specifice musicalului și fantezie coregrafică (dansa-toarele cu acele superbe costume în alb-negru, dansul cu măturile, ori balerini cu dansul buloaielor etc.) toți fiind decupați, parca, din secvențele celebrului film omonim, câștigător a 8 Oscar-uri; lucru cu migală, cum se vede, al maestrului coregraf Fănică Lăpuș!

Stilul de cînt este exact cum cere musicalul, adică nici operistic și nici operetic; și este de mirare și de apreciat că un cor cu specific de operă, sau soprane ca Emilia Oprea și Florența Marinăscu — ce ar putea fi interpretate de cîndre pentru marile scene lirice — găsesc atât o imposibilitate actoricească, retorică, împreună cu o altă, vocală, de cînt; fapte rare și care ar putea constitui exemple pentru alți artiști ce refuză și cea mai mică proză; „eu sînt cîntăreț și nu actor”, li sînd, de fapt, că solistul de operă contemporan trebuie să fie un artist total!

Tactica direcțiunii teatrului constantenian, de a apela la colaborarea cu artiști, avînd o mare experiență în ramura lor artistică, a dus — de asemenea — la rezultate de excepție. Astfel, Doina Levința reușește o scenografie și o costumație de zile mari, care — făcînd chiar economii de material, dar avînd o concepție de maestru — creează alături de necesar și funcțional acțiunii scenice, cit și, mai ales, o diversitate a croielii și a culorilor ce ar putea fi invidiate de oricare Casă de Modă. Pe de altă parte Ion Caramitru, actorul alături de stimat și admirat de public, a dat aici un examen hotărîtor, de anvergură, în cariera sa recentă de regizor. Începînd prin a monta pe scena Ateneului Român și apoi la Opera Română din București, opera „Micul Coșar”, de Benjamin Britten, despre care s-au scris la vremea respectivă multe cronici elogioase, prin talent actoricesc, dar și prin știința sa, regizorul a reușit în acest nou spectacol muzical — în primul rînd — să transforme cîntăreții în actori totali: ei vorbesc, cîntă și chiar dansează. Dar noi opinăm că nici aici nu mai e vorba de o copiere simplă a personalității actorului, ci de o dublare adecvată a personalității artistice a fiecărui interpret, solist sau component al ansamblului. Altminteri nu s-ar putea explica trăirea și dicțiunea excepțională a Emiliei Oprea (Eliza), Vasile Pascali (Higgins), Anghel Stolan (Doolittle), Constantin Jurăscu (Pickering), aflați în rolurile principale, apoi

Radu Popescu, Gheorghe Tirea, Valentina Carcasian, Ilana Plăcariu și Gabriela Cojocaru, dînd viață celorlalte personaje episodice, toți, văzuți de noi în cea de a doua reprezentare a oaspeților constanteni. Felul în care cîntăreții-actori se mișcă în scenă, mimează sau gesticulează, suferă sau se bucură — subliniind astfel sentimentele și situațiile — ritmul extrem de alert și cursiv al decupării regizorale etc., dovedesc o mină de excepție care a știut să conducă ferm întreg spectacolul și să convingă prin experiența sa pe toți preopinienții. Caramitru, printr-o atenție analiză, mai găsește și alte mijloace artistice întru rezolvarea unor probleme; astfel, scenele care necesită schimbări rapide de decor, se modifică fie prin stingerea luminii, fie prin adăsurile de recuzită. La vedere și într-un mod armonios care nu stînjenește acțiunea, ba chiar o amplifică; stop-cadrul, repetat cu insistență, devine o adevărată pictură; desfășurările scenice sînt urmărite prin lăit motivele muzicale; multiplicarea planurilor pe diferite momente se îmbină cu punțile de legătură, create printr-un personaj inventat, un fel de copil al străzii, intruchipat admirabil de Delia Școțnicu; tablourile vivante din fața bătăriei, ori divertismentul de balet, care formează o frescă a mahalelor londoneze; întrebuintarea ironică a luminărilor mortuare la nunta lui Doolittle, ce merg în același sens cu muzica lui Loewe; dicțiunea stiletă, voit a Elizei, dar foarte bine înțeleasă de spectator; și încă atîtea altele, demonstrează o colaborare minunată a regizorului Ion Caramitru cu trupa de pe Litoral.

CLAUDIU NEGULESCU ■

Plastică

Argus — patronul caricaturiştilor

Argus e un personaj mitologic care, prin cei o mie de ochi ai săi presărați pe tot corpul, vede tot. Atlet ager, clarvăzător și om de acțiune, Argus veghea la primejdiile ce-i amenințau semenii. Deschizînd seria Saloanelor interjudețene de grafică satirică sub numele unui performer într-ale iscodirii, succesiunii au socotit că tema potrivită ediției prime ar fi Calitatea. Drept care au chemat în concurs caricaturiştilor sub 35 de ani din toată țara. Comitetul județean Suceava al U.T.C. — dimpreună cu Centrul de îndrumare a creației populare și a mișcării artistice de masă din municipiu — a gîndit judicios alertîndu-i pe desenatorii tineri către o temă atât de cuprinzătoare. Pe adresa organizatorilor au sosit aproape șaptezeci de plicuri conținînd cîteva sute de desene. Cele mai multe din ele proaste, dovadă că tinerețea, în sine, nu ajunge pentru a te pronunța, artisticește desigur, în chestiunea calității. Cele bune au ajuns pe pereții unei săli de expoziții și într-un palmares: Dan Silviu Turculeț (Premiul I), Olsă Doruț Ghioceț și Gheorghe Ionăță (II), Bodiș Dezideriu (III), Ovidiu Ibănescu (Mențiune a ziarului „Zori Noi”), Marius Daniliuc (Mențiune a revistei „Rebus”), Matei Gheorghe, Călin Radu Clej, Dan Ioanșescu și Ioan Văduva Bauman (Mențiuni).

Saloanele de caricatură sînt cu atît mai bune, cu cît nu se împiedică la primele ediții. O clauză a calității oricărei expoziții de caricatură e să nu discrimineze pe criterii care nu sînt ale calității. Aș îndrăzni să cred că un desenator ironic abia după 35 de ani începe să cugăte la problemele de seamă ale existenței. Dovadă că mai toți cei prezenți la Suceava s-au referit la calitatea obiectelor produse de om, la calitatea procesului de producție și rareori la calitatea oamenilor care fac obiectele și producția, la treburile subtile ale făuririi unei gîndiri de calitate. Fără să mai vorbim că ceea ce-l deosebește pe om de celelalte viețuitoare e

„La o artistă”

Itinerariul artistic al Genevei Preda trece pe la Teatrul Giulești, unde în repertoriul său mereu mai diversificat se adaugă romanticul Victor Hugo, într-o dramaturgie a romanului „Mizerabilii”. Actrița îl interpretează pe Gavroche, copilul fascinat de luptele revoluționare, „Comunei din Paris”. Cred că aici s-a făcut fuziunea spirituală între Geneveva Preda și teatrul pentru copii, iar rolul Motanului Încălțat, după Charles Perrault, în adaptarea lui Tudor Mușatescu, e definitiv în acest sens. Temperamentul actriței imprimă spectacolului o mișcare plină de vervă și un dinamism acrobatic surprinzător, transformînd sala plină cu copii într-o adevărată explozie de entuziasm. În aceea primăvară a anului 1960, un articol din ziarul Știința (22 aprilie) semna: „În rolul Motanului Încălțat cu cizmele roșii, Geneveva Preda dovedește virtuozitate actoricească, aducînd cu grație, farmec și ingenuitate argumentul concret al necesității și posibilității creării unui teatru anume pentru copii.”

În toamna aceluiași an, luînd ființă Teatrul pentru Tineret și Copii, transferul ei pe noua scenă era, să zicem, în firea lucrurilor. Drumul său spre profesionalizarea și specializarea pentru teatrul dedicat celor mici se va preciza din ce în ce mai clar, pînă la cota unei mari actrițe pentru cei mici. Aș zice chiar legendară.

Aici modelatorul talentului său este excelentul regizor Ion Cojar cu care actrița va lucra mulți ani și în multe spectacole. Începînd cu rolul unei fetițe visătoare în piesa „Marțienii” conținînd cu ziarista din „Prima întîlnire” și apoi cu gingașul rol al Rînduncii — Nușă, din „Bătălia din banca a doua” de Alecu Popovici.

În spectacolul „Chirița în provincie”, Geneveva Preda intruchipînd popularul personaj al fișcăci din teatrul lui Vasile Alecsandri, prezintă în prolog (prin pantomimă) eroii piesei. Deci un rol fără vorbe, dar atît de sugestiv prin puterea de sugestie pe care o poate avea mișcarea scenică executată excelent.

Desigur că afirmarea plenitudinară în lumea de farmec și vis a teatrului pentru cei mici, o va prileji Teatrul „Ion Creangă” unde a fost adusă de cel ce a fost și rămîne întemeietorul promotor al teatrului pentru copii din România modernă, actorul, regizorul și dramaturgul Ion Lucian.

Aici își reia colaborarea cu regizorul Ion Cojar care alături de Ion Lucian îi va pune într-o cit mai mare pregnanță calitățile de mare artistă. Mai precis spus: cea mai înzestrată actriță a teatrului pentru copii (mici și mari).

Personajele create de Geneveva Preda surprind publicul prin noutatea și diversitatea lor, demonstrînd că un adevărat actor e mereu „altul” pe scenă și totuși atît de iubit. În „Poveste neterminată” de Alecu Popovici joacă rolul unei fetițe care inițial nici nu există în text, așa că personajul a fost inventat pe parcursul repetițiilor ajungînd în final unul din rolurile principale ca în comediadell'arte. Moș — numele i l-a dat chiar actrița l-a adus Genevevei Preda nu numai succes la public ci și elogii în presă, plus un premiu de interpretare la Festivalul de Teatru de la Piatra Neamț.

În regia lui Ion Lucian va juca rolul Mariane Pleșoianu din „Nota zero la purtare”, iar în „Cocoșelul neascultător” cu nespun farmec, pe cel mai mic dintre iepurași.

Apoi va fi distribuită în „Regele cerb” de Carlo Gozzi, în „Monstrul din Samerkand” de

A.E. Wiede, în „Mateiaș giscarul”, „Harapnicul fermecat” și „Aici zorile sînt liniștite” în „Hocus-Focus” în regia lui Cornel Todea, Joacă, de asemenea, în piesele lui Victor Ion Popa apoi interpretează pe „Prichindel” celebrul personaj din povestea lui George Mihail-Zamfirescu, presa semnalînd că la Teatrul „Ion Creangă” se află (în sensul frumos și bun al cuvîntului) o adevărată bombă vie: Geneveva Preda.

Semnal la care iscălesc și eu. Urmează apoi roluri în piese clasice pentru copii, de notorietate universală, ca Ursulețul din „Albă ca Zăpada” după Frații Grimm, Pisica din „Alice în Țara Minunilor”, după Lewis Carroll, Cocoșul din „Muzicanții veseli”, după Frații Grimm, dar mai ales, trebuie amintit Michael, băiețelul din „Mary Poppins” în regia lui Andrei Brădeanu. Acest mare și subtil creator, dă noi aripi actriței. Geneveva Preda realizează în acest spectacol un rol memorabil, trecînd cu o deosebită ușurință de la momentele pline de haz, la cele încărcate cu dramă, sensibilitate și duioșie. Punînd accentul în primul rînd, pe starea sufletească a personajului, actrița redă imaginea complexă a copilăriei care nu înseamnă numai pantaloni scurți, șosete, poze și joacă, ci mai ales cunoașterea treptată a vieții cu toate aspectele ei prin răspunsurile primite la vîrsta întrebărilor repetate.

Inteligentă și matură, Geneveva Preda își păstrează mereu un suflet de copil. De unde vine oare această candoare și tinerețe perpetuă pe scenă? Geneveva Preda e un fenomen ce se sustrage legilor firii... rămîind — un miracol al teatrului — pentru noi toți.

Multă vreme Geneveva Preda și colegii ei vor face lungi și numeroase turnee prin țară și prin străinătate: Statele Unite, Cuba, R.D. Germană, R.F. Germană, Italia, Canada și Japonia, Bulgaria, Iugoslavia și Franța, unde reprezentațiile teatrului s-au bucurat de cronici superlative în ziare și reviste de mare prestigiu.

Am parcurs un segment din drumul artistic al uneia din puținele actrițe mari pentru cei mici și mari. Geneveva Preda are o activitate îndelungată și intensă sub zodia Thaliei și va rămîne, sînt sigur, una dintre figurile de seamă ale teatrului nostru contemporan.

AL. ANDRIȘOIU ■

calitatea simțirii. Eu aș spune că un cetățean, care are sentimente mediocre, e incapabil să creeze obiecte folositoare, frumoase și durabile. E foarte probabil că, în anii ce vin, tinerii organizatori ai expoziției vor solicita colaborarea caricaturiştilor de toate vîrstele. O mie de ochi, fie între aceștia cîteva mai bătrîni, vîd oricum mai bine și mai departe decît o sută.

Nu e rostul unei introduceri și a invitației la expoziție să-i muștruluiască pe organizatori. Dar dacă tot vorbim de calitate, e opritun să luăm în seamă fenomenul reprezentării superioare a caricaturii românești în expozițiile internaționale (și ceea ce unii numesc chiar „școala românească”). Umorul e marca inteligenței superioare. Oamenii care nu știu să deosebească binele și răul conținut de fiecare lucru, tristețea și hazul oricărei întîmplări, cei care nu pricep că, din toate acțiunile umane, numai plînsul poate da în ris, trebuie luați cu bînșorul și ajutați să-și reevalueze puterile spirituale, să devină rezonabili. Umoristii veritabili (desenatorii satirici de talent) se cuvine să fie socotiți tineri, intrucit nimic nu îmbătrînește mai repede ca temele caricaturii.

E opritun, totodată, să scoatem în evidență curajul Saloanelor care descoperă și, într-un timp scurt, creează caricaturişti. La Suceava expun pentru întia oară graficieni cu simțul comicului care vor da pe caricaturişti, „de schimb”, pe cei care primenesc „școala”. Dacă e relativ simplu să întocmești o expoziție cu planșe premiate, în țară și pe aiurea, e dificil — și cu atît mai meritoriu — să

izbutești o expunere onorantă cu desenele unor timizi și neîndemînateci. Selecția drastică a fondului de desene a îngăduit această minune. La urma urmei, calitatea e o problemă și de selecție.

TUDOR OCTAVIAN ■

Film

Oșeni pe peliculă

O mare și bogată unitate agricolă de la șes, are la un moment dat nevoie de niște dulgheri de nădejde. Or, unde pot fi găsiți mai bine astfel de meseriași, decît în nordul țării (Oaș, Maramureș ?). Este trimis în acest scop inginerul Nanu, care recrutează din zonă o... întreagă familie (inclusiv Mara, frumoasa fată a lui Iuga, „șeful” clanului). Astfel demarează filmul **O vară cu Mara**, scris de Radu Aneste Petrescu și regizat de George Cornea...

Peripețiile „muntenilor” treziți dintr-odată într-un alt peisaj, într-un alt mod de viață decît cel cu care fuseseră obișnuiți, se împletesc cu cele ale „localnicilor”. Între primii și cei din urmă se nasc, firesc, conflicte mai mult sau mai puțin grave — în cele mai multe dintre cazuri prezentate într-un savuros registru comic. Acesta este și meritul incontestabil al peliculei, scenariul lui Radu Aneste Petrescu oferind destule astfel de situații.

Din păcate, viața și activitatea celor din unitatea agricolă pomenită mai sus este prezentată mai palid; efortul tuturor in-

dreptat către bunăstarea generală este estompat adeseori printr-un schematism surprinzător, Culesul recoltei, construcția unui grajd sau a unui gater, irigațiile, etc. — deși frumoase filmate de operatorul Alexandru Intorsoreanu! — nu conving deajuns și nici chiar prezența pe ecran a unui talentat interpret cum este Mircea Diaconu, în rolul inginerului șef al unității, nu poate salva logica unei incurcate rețele de relații de tip conducător-subordonat. Și este păcat, pentru că premisa subiectului presupunea — obliga, chiar! — la realizarea unei tipologii diverse, la un „autentic” al muncii în agricultură izbitor, și nu ilustrativ!

Filmul place însă. Mai ales datorită interpretării (Ilarion Ciobanu — acest veteran al cinematografului nostru — este de o „tinerețe” și aplomb fermecătoare; Florin Tănase, în rolul lui Toma, unul dintre feciori, ne face să regretăm că regizorii noștri nu-l distribuie mai des: în rolul principal Mara, Teodora Mares aduce o prezență de o frumusețe și interiorizare deosebite, etc.). Mai place datorită firescului unor secvențe (vezi de pildă meciul de fotbal, sau „judecata” familiei, sau biblia-lă „smecherului intrus”, sau sculptarea porții noului grajd). Și mai place datorită unor reacții „mute” ale personajelor puse în situații neașteptate (ceea ce vădește o bună cunoaștere a Marelui Mut — lucru defel lipsit de importanță!).

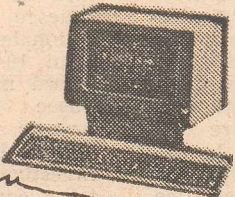
Place, repet, rămînem totuși cu regretul că „s-a trecut” pe lingă un foarte bun subiect, fără a-l valorifica pe deplin.

HORIA PĂTRAȘCU ■

atelier literar

June Noviceanu

vorbă decît de un „im-
prumut“.

Mai trimiteți: Mălina
Sanaru — Dej; Ilarie
Dimboviceanu — Cim-
pung Muscel; Robert
Serban — Drobeta-Turnu
Severin; Nicușor Tănă-
se — Voluntari; Claudiu
Dinga — Onesti; Cornel
Mija — București.

Deocamdată nu: Ra-
mona Agherghi — Co-
cora, Ialomița; Lungu
Laura — București; Fur-
tună Andra — Focșani;
Ghiță Maria — Ploiești;
Lucia Victoria — Har-
ghita; Dumitru Bent —
Drobeta-Turnu Severin;
Cristian Dițoiu — Bucu-
rești; Diana Codrescu —

Constanța: Constantin
Dan — Brăila; Săulescu
Paul — Timișoara; Bu-
lughean Sanda — Cim-
peni; Dîrțu Gabriela —
Vaslui; Marian Ene —
Valea Mare, Olt; Tudor
Roșu — Iași; Fenechean
Liviu — Tulcea; Micu
Adrian — Săbănești —
Olt; Dan Mircea — Bra-
șov.

Nu vă pierdeți timpul:
Tătaru Cătălin — Iași;
Mariana Vlad — Lucoj;
Adastra Junia — Bra-
șov; Grigore Nicolae —
Săbănești, Giurgiu; Curcă
Laurențiu — Bicăz; Puia
Florin — București.

DARIE NOVĂCEANU ■

Primăvară arădeană

(Urmare din pag. 9)

Berzovan, președintele Comi-
tetului județean de cultură și
educația socialistă Arad, înțe-
legînd pe de o parte că tradi-
ția trebuie păstrată ca un
tezaur nepieritor, iar pe de
alta, trebuie îmbogățită, pri-
menită cu valorile cultural-
estetice ale momentului, ale
prezentului contemporan. Nu-
mai printr-un astfel de „echi-
libru“, numai printr-o astfel
de deplasare continuă către
valorile noastre naționale, pe-
rene, putem cu adevărat „să
luăm cunoștință de noi înșine“.
În concernul culturii univer-
sale nu vom izbîndi decît prin
acea unică, specifică „substă-
nță modulară“ care ne asigură
de altfel continuitatea și
specificitatea.

În acest context generos am
situat tradiționalele festivaluri
ale cîntecului, jocului, portu-
lui popular desfășurate la
Moneasa și Lipova. La fel de
tradiționale au devenit serbă-
rile cîmpenești de la Beliu,
Bîrzava, Pecica, Curtici, Virfu-
rile, Hălmaș, Hălmașel; de
asemenea, manifestările re-
unite sub genericul „Primăvara
ardeleană“ — în desfășurare
se află a XIV-a ediție —, ne
dezvăluie în bună măsură
potențialul de manifestare al
culturii populare, în special
ale folclorului autentic. Nu în-
tîmplător, desigur, vom lega
direct și nemijlocit de arta și
cultura populară două acți-
uni cu deschidere națională.
În fiecare lună noiembrie se
desfășoară aici un adevărat
colocviu al poezilor țărani. Se
știe, Aradul a stimulat con-
stant și cu deplin succes crea-
ția poezilor țărani. De aseme-
nea, pentru înnoirea suflete-
lui și pentru a scălda privi-
rile miilor de vizitatori din
țară și străinătate, iată că un
grup modest de pictori din
ținutul Hălmașului — printre
care bine cunoscuții Ion Niță
Nicodim, Rodica, Nicodim,
Petru Mihai și alții —, au
făcut să se vorbească atît de
frecvent despre „Școala de
pictură de la Brusturi“. La fel
de generos, la fel de nobil se
reunesc sub cupola mirifică a
artei, din doi în doi ani, tot
în județul Arad, cei mai valo-
roși pictori naivi din întreaga
țară.

Firește, alături de celelalte
mijloace ale culturii, cartea
constituie, în mod necesar, un
indice care arată pe de o parte
largă democratizare a valorii-
lor culturale, iar pe de altă parte
capacitatea și setea de cunoaș-
tere, de inițiere în cunoaștere
prin lectură. Mai bine de 2,5
milioane cărți s-au difuzat și
vîndut în județul Arad în in-
tervalul cuprins între anii
1985—1989 (luna aprilie). Rele-
vant este și alt exemplu. Fon-
dul de carte al Bibliotecii
județene Arad a crescut sim-
țitor de la 175 mii cărți în 1965,
la peste 500 mii cărți în anul
curent. Desigur, e și acesta un
„barometru“ sensibil care de-
semnează crescînda nevoie de
lectură a publicului arădean.

Pentru a simți mai exact
„pulsul“ cultural al zonei am
participat la cîteva manifestări
culturale. Într-o seară am fost
invitat la o sedință de cenacul.
Erau vreo 50 de scriitori tineri
și vîrstnici. Seriozitatea cu care
abordau problema scrisului, a
creației în genere, impresio-
nează plăcut.

Asadar, este lesne de obser-
vat că în cultura arădeană se
găsesc rezultate de excepție și
de largă deschidere națională.
Pe lingă unitatea în diversita-
tea culturii, de care aminteam,
trebuie remarcat în final că în
cultura arădeană vibrează —
ca o trăsătură distinctă, domi-
nantă dragostea neînmuritură
față de istoria, cultura și tra-
diția poporului nostru, mîndria
înaltă față de prezentul și
viitorul patriei străbune.

Cîntec pentru Humulești

Se bat iar nucii-n Humulești, bîdie,
proverbele te-așteaptă în pridvor,
iar Smărăndița tot mai vrea să știe
cite legende toarce un fuior.

Păcălă umblă singur prin poveste,
călăre pe o vorbă înțeleaptă.
E mult pînă la tine? Nu mai este
decît o veșnicie-n cale dreaptă.

Cădelnîtează vorbele de clacă
argintul timpului din abecedare,
Ozana pleacă-n lume să se-nțreacă
în buchisit cu peștii din dicționare.

Se bat iar nucii-n Humulești, bîdie,
se pîrgulește viața-n limba românească.
Adolescența noastră ce va fi fiind să fie?
— Un testament de dragoste firească.

CORNELIU STANCIU

Marină

Pulsinde valuri își aruncă spuma
la țarm, ea pe-un apel la veșnicie.
Mereu la fel, într-o monotonie
și totuși, niciodată ca acum.

Iar zgomotul, o rece armonie,
se-mparte și cu cerul și cu huma;
e totul, asadar, al nostru. Numa
să nu uităm de liniștea sălcie!

Nici o minune în lumina clară.
La orizont nici umbră de intrus.
din cei lăsați în umbra milenară.

Pe cei, pe colo, o făclie-n plus
își caută — eternitatea în afară,
făcînd prospecțiuni zadarnice pe sus.

MIHAI APOSTOL

„Urme pe răbojul veacului...”

(Urmare din pag. 9)

socialiste. Iar împlinirile ace-
stea sînt departe de a fi doar un
drum presărat cu roze, oricît
de luminos este orizontul ce ne
luminează calea. Drumul este
însă al nostru, numai al nostru,
iar scriitorii sînt dator să-l fie
croniciari fideli și cinstiți.

— Chiar, viitoarea carte pe
care o veți preda editurilor
cum se numește?

— Am predat Editurii Dacia
un volum de schițe și povestiri
intitulat *Caruselul*. Sînt schițe
cu un pronunțat caracter moră-
lizator, as zice satiric și chiar
umoristic. E bine să nu ne me-
najăm greșelile, lipsurile, limi-
tele. Iar acest volum își propu-
ne să le sancționeze cu fran-
chețe. Dar viitoarea carte a
care lucrez și pe care o voi
preda editurii, va fi o mono-
grafie, de fapt un fel de bio-
grafie a scriitorului pasoptist
Alec Russo, pentru excelența
alecție a Editurii Sport-Tu-
rism, Pe urmele lui...

— Ați adera la ideea institui-
rii unui cod etic al criticului?

— Un critic ar trebui să fie
— la modul ideal — o instanță
a obiectivității. Spun ar trebui
pentru că nici un critic nici-
odată nu a fost și nu va fi
niciodată perfect obiectiv. Nici
nu e necesar. Ba, îndrăznesc să
spun că el trebuie să fie man-
ifest partizan al unor anumite
idei, al unei anumite direcții es-
teticе, al unui curent, al unei
școli literare. Criticul literar
trebuie să impună — cu tot ris-
cul supralicitării la un moment
dat — valori noi. Or, asta nu
se poate face decît suflîndu-
și mincile și intrînd în
moara evenimentelor, cu totul.
Unde mai încap atunci obiec-
tivitatea absolută, olimpiană?
Dar criticul nu are voie să dea

la o parte o valoare autentică
numai pentru că autorul nu
face parte din grupul sau gru-
parea sa. Aici intervine deja o
altă chestiune. Și, cu siguranță
ar fi bine să existe, să funcțio-
neze pentru asemenea cazuri, o
instanță a eticii...

— ...Și ce articol ați ține să
nu lipsească sub nici o formă
din „cod“?

— Articolul referitor la cin-
stea profesională și umană,
se-nțelege. Cunoșc, din păcate,
critici care n-au pronunțat, sau
n-au grațiat, în lungul activi-
tății lor, niciodată numele unor
scriitori, sau dacă au făcut-o a
fost absolut întîmplător și pasa-
ger, ocolindu-i cu bună știință,
pentru motive cu totul și cu
totul extraliterare. Or, așa
ceva n-ar trebui să fie permis
a se întîmpla într-un climat de
civilizație culturală.

— De pildă, dintre ideile cri-
tice emise în „Miniaturi critice“,
au fost între ele și unele inva-
lidate de viață, peste ani?

— Miniaturi critice a fost un
volum de cronici literare și de
profiluri pe care le-am scris
în urmă cu două decenii. În
sumar sînt autori la afirmarea
cărora nu am nici un merit.
Observațiile critice pe care le
făceam atunci pe marginea ope-
rei acestora consider că sînt
pertinente și judicioase. Nu mă
dezic de nici un rînd de acolo.

— Cînd erați la Tribuna, ple-
cați spre serie de teatru la
„Național“ cu ochii criticului
mereu prezent la rubrica de
critică teatrală. Peste ani, di-
rectorul Naționalului, fostul
critic, cum vedea paginile Tri-
bunei?

— Tribuna a fost întotdeauna
și este și azi într-adevăr o
tribună de cultură românească,
avînd nu de puține ori inițiativă

ve în... premieră absolută. În
paginile *Tribunei* s-a scris
bunăoară, pentru prima dată
după război, despre opera lui
Brăncuși; în *Tribuna* a debutat
Nichita Stănescu. Dar revista a
avut mereu deschise larg pagi-
nile spre tineri și asta mi se
pare esențial. Chiar și faptul că
azi ea este condusă de aceia
care în urmă cu ani de zile de-
butaseră în paginile sale, mi se
pare un fapt tipic pentru o re-
vistă... ardeleană. Prelucrarea
ștafetelor s-a făcut firesc și res-
ponsabil. Tribuna de azi nu
este alta decît cea de ieri sau
de alaltăieri. Este Tribuna. Adi-
că o permanentă de cultură ro-
mânească vie și autentică.

— Dar azi, de peste drum de
Național, unde se află Steaua,
cum se „vede“ lumea teatrului
clujean?

— Lumea teatrului clujean
este o lume frîmțată de pro-
bleme de creație. Și ea nu tre-
buie confruntată numai cu
problema Naționalului. Să nu
uităm că la Cluj-Napoca mai
există un teatru în limba ma-
ghiară, un teatru de păpuși de
bună calitate, o mișcare de ama-
tori deloc neglijabilă. Dar mă
voi referi la condiția Naționa-
lului. În cei opt ani cit m-am aflat
la conducerea lui am căutat să
promovez cu precădere drama-
turgia originală, clasică și mai
ales actuală. În fiecare stagi-
une am avut premiere absolute
cu piese ale unor autori clu-
jeni: D.R. Popescu, Al. Căpra-
riu, Vasile Rebreanu, Viorel
Căcoveanu, Radu Bădilă, Victor
Nicolae, Mircea Vaida. Am
montat pentru prima dată o
piesă rămasă uitată în arhive,
a lui Delavrancea — *A doua*
conștiință, am jucat piese de
Alecsandri, Hasdeu, Sebastian,
Mușatescu, Ciprian ș.a. Iar ca
un fapt extrateatral, dar de
care nu sînt deloc străin, este
și aducerea statuii lui Lucian
Blaga, dintr-un colț mai dosnic
al parcului de pe malul Some-
sului, alături de statuia lui

Eminescu, în plin centrul ora-
șului, în fața Teatrului Națio-
nal, unde cred că-i este locul
de drept.

Azi la conducerea Naționa-
lului se află un poet — Horia
Bădescu — de toată lauda, care
face tot ce-i stă în putință pen-
tru strălucirea și mai marcată
a culturii teatrale românești.
Cum aș putea să privesc acest
fapt decît cu mare satisfacție.
Mai ales că scena este slujită
de forțe actoricești excelente.

— Dar viața culturală a cetă-
ții, în general?

— Clujul a fost și va rămîne
mereu o cetate culturală cu
toată industrializarea sa din
ultima vreme. Ceea ce este
însă cu adevărat frumos și în-
drăznesc să zic specific, este
faptul că noua cetate industria-
lă n-a anulat vechea cetate
culturală, ba dimpotrivă. A
crescut și s-a consolidat din
aceasta. Așa încît, azi, aparent
cele două cetăți sînt în fond
una. Căci nu se poate imagina
cultură fără forță economică, dar
nici industrie fără orizont cul-
tural. Scriitorii, oamenii de sti-
ință, artiștii de toate categori-
ile sînt legați organic, suflîte-
ste de oamenii muncii din ma-
rile uzine ale orașului așa cum
acestia din urmă se regăsesc fi-
resc în preocupările artistice,
intellectuale ale celor dintii. De-
sigur, ar fi încă multe de fă-
cut, dar în general climatul
cultural al Clujului e bun. Dacă
s-ar găsi și niste soluții mai
operative de rezolvare a unor
probleme specifice, să zicem de
ordin material, poate că am
putea vorbi chiar de un climat
de muncă și creație, excelent.

— Dacă s-ar institui o „viză“
de intrare în anul 2000, căror
cărți, care au văzut lumina ti-
parului la Dacia, le-ați acor-
da-o?

— Cum ați constatat și mai
înainte, mă ferec de pro-
nosticuri. Prezicerile mi se par
un joc de societate cam gratuit.

Nu este pentru întâia oară când scriem în paginile noastre despre acei cercetători izolați care, lipsiți de laboratoare moderne și de instrumente de lucru sofisticate, au ajuns totuși la rezultate remarcabile, hrăniți în activitatea lor de ambiții fecunde, de pasiune și nestăvilită sete de cunoaștere, atribuite atât de propriu omului de știință autentic. De data aceasta, relatarea noastră va avea în vedere munca unui colectiv de cercetători ai Spitalului teritorial Aleșd, localitate urbană din nord-vestul țării, aici unde, de-alungul mai multor ani, observații și studii laborioase, investigații clinice și de laborator au avut darul de a se finaliza prin obținerea unor medicamente originale cu surprinzătoare virtuți terapeutice.

Despre primul din acestea, este vorba de **Renacid** (autor dr. Fényes George) am mai avut prilejul să scriem în Flacăra, dar am făcut-o la o dată când cercetarea beneficia încă de o cauzistică modestă. În prezent, la scara de boli interne a spitalului amintit, sînt fișate un număr de 2.246 bolnavi tratați. Produsul se recomandă prin proprietatea de a schimba pH-ul urinar astfel încît litogenza (formarea de calculi renali) să nu mai poată avea loc. Pentru a se face înțeleș, doct. Fényes a folosit o comparație, amintind modul în care este conservat castravetele. Cel care în tot se va păstra deoarece mediul acid împiedică proliferarea bacte-

riilor, cel pus în apă se va altera în scurtă vreme. Nu vom intra în amănunte de ordin tehnico-medical, dar pentru informarea cititorilor noștri vom recurge la o statistică elaborată recent pe baza celor 2.246 cazuri de bolnavi investigați și tratați. Din totalul acestora, la 33 la sută, calculul a dispărut sau a fost eliminat sub tratament, iar analizele s-au normalizat. O vindecare parțială a fost constatată la 30 la sută, caracterizată prin dis-

Medicamentul, denumit **Ifodigrel**, avînd ca substanță de bază un inhibitor al fosfodiesterazei, iar ca substanță asociată un inhibitor de calciu și un anticolinergic, a fost experimentat în trei unități sanitare diferite, în fiecare din acestea procedîndu-se la utilizarea lui în combaterea unei afecțiuni alergice specifice. Astfel, la Spitalul teritorial din Aleșd a fost luat în studiu un număr de 118 bolnavi de astm bronșic intrinsec și

(Centrofarm), A. Fabian, Clinica de fiziologie și dr. M. Băiescu, Clinica de boli profesionale. Din componența lotului, 10 la sută prezentau polipoză nazală, iar 20 la sută pusee intermitente de astm bronșic. Durata tratamentului a fost de 8—10 zile, autorii investigației constatînd remiterea completă a fenomenelor clinice de suferință la 30 bolnavi cu rinită alergică difuză, iar la 6 pacienți s-a remarcat o ameliorare semnificativă.

miul III la Simpozionul de invenții și inovații de la Piatra Neamț 1988. Și fiindcă numeroși cititori vor dori probabil să afle și cum pot beneficia de tratamentele prezentate mai sus, îi sfătuim să se adreseze în scris unităților sanitare menționate. Pentru tratamentul astmului bronșic, bolnavii se pot adresa și serviciului medical din cadrul Spitalului „Lotus” din Băile Felix.

Notăm la începutul acestor rânduri că ne face o deosebită plăcere să aducem în paginile noastre munca plină de pasiune și dăruire a unor cercetători izolați. Un fel de a spune, deoarece colectivele de cercetători ai Spitalului din Aleșd (ca de altfel și alți inventatori ce au avansat idei generoase sau soluții promițătoare) au intrat la scurtă vreme în atenția Comitetului Național pentru Știință și Tehnologie.

Pe masa de lucru a cercetătorilor din Aleșd se află în studiu și alte trei soluții terapeutice originale. Prima are în vedere un tratament anti-reumatic sui-generis prin mișlocirea unui aparat special, cel de al doilea vizează combaterea arteritei obliterante cu ajutorul gazului carbonic, iar cel de al treilea este consacrat unei noi terapii în bolile cardio-vasculare. Vom vorbi despre toate acestea la ora cînd o cauzistică semnificativă va permite elaborarea unor concluzii edificatoare.

LIVIU TIMBUS

Le veți lua după sfatul medicului!

pariția acuzelor subiective, dar prin incompleta corectare a probelor de laborator. Medicamentul a contribuit la ameliorarea subiectivă a bolnavilor în 20 la sută din cazuri și nu a avut nici un rezultat în proporție de 12 la sută. Menționăm că pentru acest medicament s-a obținut aviz terapeutic.

Un al doilea medicament (brevet de invenție nr. 123521), de data aceasta cu efecte antialergice, a fost creat de un colectiv alcătuit din medicii Aristina și Ladislau Elthes (cunoscuți cititorilor noștri ca autori ai produsului Elcohep, destinat în tratamentul bolilor hepato-biliare), dr. George Fényes, dr. Maria Floarea Voit, farm. Gheorghe Mermeze și dr. Gavril Băruță (I.M.F. Cluj-Napoca).

extrinsec, la care s-a urmărit, după administrarea preparatului, funcția respiratorie atît din punct de vedere subiectiv, cît și obiectiv prin determinarea testelor ventilatorii. O ameliorare evidentă a fost remarcată la 98 de bolnavi (83,05 la sută), la 11 pacienți (9,29%) răspunsul a fost doar parțial favorabil, și numai la 9 bolnavi (7,66%) nu și-a dovedit eficiența.

Preparatul a fost testat și în tratamentul rinitelor alergice, folosindu-se în acest scop un lot de 40 de bolnavi. Experimentul a avut loc de data aceasta la Cluj-Napoca în cadrul Policlinicii nr. 3, diagnosticul fiind stabilit pe criterii clinice și de laborator de către un colectiv alcătuit din dr. Gabriel Băruță, I.M.S. Cluj-Napoca, farm. dr. L. Tuka

În sfîrșit, produsul a fost încercat și în tratamentul alergodermiilor (dermatoze alergice), creatorii lui bucurîndu-se de sprijinul doctorului Nicolae Maier, șeful clinicii dermatologice din cadrul Spitalului clinic județean Cluj-Napoca. În baza unei cauzistici semnificative, șeful de lucrări, dr. N. Maier, a consimțit să încredințeze revistei noastre următoarea concluzie: „Ifodigrel reprezintă o medicație bine pusă la punct, cu o justificare teoretică a modului de acțiune în patogeniza alergiilor, cu o eficiență clinică multumitoare, cu toleranță foarte bună și reprezentînd o contribuție originală la arsenalul terapeutic indigen existent”.

E locul să amintim totodată că preparatul a obținut pre-

Despre alegerea drumului

Îndeobște sînt cunoscuți factorii care acționează în procesul orientării școlare și profesionale (părinții, dirigințele, organizațiile de copii și tineret, întreprinderile patronatoare etc.). Mai puțin cunoscută este însă „alchimia” genezei și formării la elev (părinți) a opțiunii pentru o anumită școală/profesiune. I-am zis „alchimie” (în ghilimele) pentru că mulți consideră drept o ciudățenie alegerea unei școli/profesii de către un elev, știind că nu i se potrivește (deloc!), nu a fost îndrumat spre ea și, totuși, a ales-o. În cele ce urmează vom încerca să dăm la o parte „perdea” care acoperă acest „misterios” proces, pentru a încerca să-i descifrăm — cit de cit — resorturile și mecanismele.

Acțiunea factorilor externi (obiectivi) ai orientării, pe care i-am enumerat mai sus, se desfășoară de-a lungul anilor de școală sub formă de lecții, sfaturi, îndrumări, povești, îndemnuri, recomandări, cu privire la școală/profesia pe care ar urma s-o aleagă elevul și părinții săi la sfîrșitul unui ciclu de școlarizare (gimnaziu, liceu). Prin toate aceste forme și modalități de muncă educativă, cei în cauză urmăresc să-i formeze elevului (părinților) interesul, dragostea și convingerea despre necesitatea de a alege acea școală/profesiune care i se recomandă. Unii se conformează acestor recomandări (sfaturi etc.) alții nu, alegînd cu totul altceva. Se naște întrebarea: de ce a fost zădărnicită munca educativă de cîțiva ani printr-o opțiune contrară?

Părerea noastră este că acest eșec se datorează unui paralelism (nu întotdeauna clar pentru educatori) între valorile așezate de ei la baza formulării sfaturilor, îndemnurilor, recomandărilor etc. și valorile pe care le așază părinții (elevii) la baza opțiunilor exprimate. Căci, este necesar să recunoaștem că procesul de formare și de exprimare a unei opțiuni (nu numai școlare și

profesionale) este, în ultimă analiză, o chestiune de valoare (de acordare a unei valori obiectului opțiunii).

Aici este nexul chestiunii: ce fel de valoare se acordă școlii și, prin ea, profesiei pentru care pregătește?

Nu este nici un secret că educatorii asază la baza muncii educative, pe care o desfășoară, valori ale personalității elevului în cauză (nivelul cunoștințelor sale, calitatea deprinderilor acestuia, evidența aptitudinilor remarcate de-a lungul școlarității). Și pe toate acestea le raportează la cerințele societății („comanda” socială). În funcție de acestea își formulează îndrumările, sfaturile, recomandările în procesul orientării școlare și profesionale.

Găsim ei valențele psihologice necesare formării unei opțiuni adecvate și realiste? La unii elevi și părinți da, la alții nu.

Acolo unde nu găsim asemenea valențe, înseamnă că s-a produs paralelismul de care vorbeam mai sus. Iar acesta a fost generat de faptul că părinții (și, sub influența lor, copiii) au alte criterii valorice. Care sînt acestea? Nici aceasta nu este un secret, căci părinții și le exprimă deschis, „cu seninătate”: „vreau ca fiul meu (fiica mea) să aibă un loc de muncă curat (ușor, comod), bine plătit, să fie aproape de casă, că nu-l avem decît pe el (ea) etc.” Toate acestea, fie împreună, fie în parte, constituie veritabile criterii „valorice” în sfatul pe care-l dau copiilor și în formularea opțiunilor școlare/profesionale.

Sînt multe sau puține asemenea cazuri? Cei care doresc să afle starea de fapt să consulte listele examenelor de admitere: cifrele (procentul) respinșilor constituie răspunsul la această întrebare (și, din păcate, nu sînt neînsemnate).

Rezumînd, am putea spune că procesul de formare a opțiunilor școlare/profesionale este „guvernat” de sensurile a două

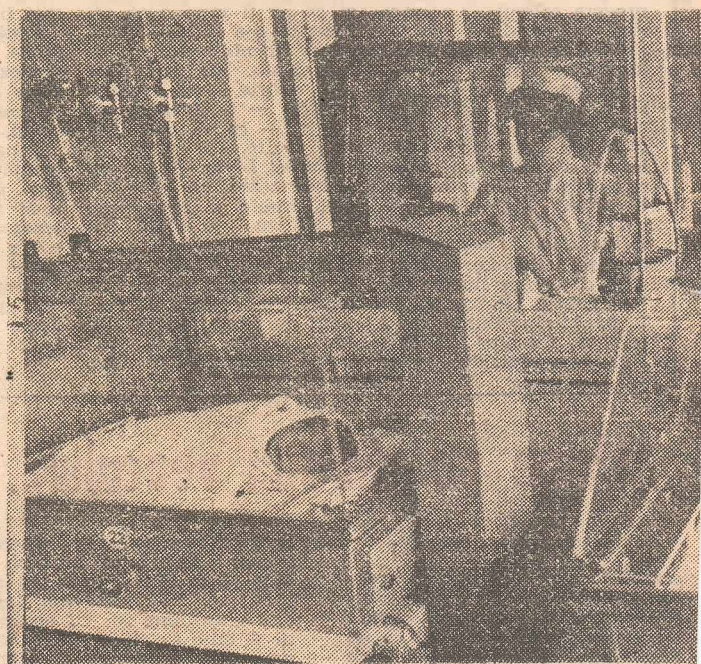
verbe: „a fi” — la educatori și „a avea” — la părinți (elevii) din categoria celor pomeniți mai sus (idee pe care am formulat-o și cu alt prilej). Să încercăm o explicație a acestor sintagme. De obicei, educatorii pornesc în acțiunea de formare la elevi a unor opțiuni școlare și profesionale adecvate structurii personalității acestora: nivelul intelectual, aptitudinile și eficiența școlară. Acestea sînt raportate la cerințele societății în procesul canalizării (orientării). Acționînd astfel, ei sînt preocupați de afirmarea celui în cauză (a elevului) care va trebui „să fie cineva”, „să fie util semenilor în cea mai mare măsură”, „să fie satisfăcut de munca sa” etc. În funcție de aceste coordonate valorice își orientează munca de formare la elevi a intereselor, dorințelor, preferințelor, idealurilor și opțiunilor lor (și ale părinților).

Părinții care au înțeles această „lecție” acționează în consens cu educatorii, iar opțiunea elevilor (copiilor) este încununată cu succes și bogată în consecințe pozitive (satisfacții, bucurii etc.).

Cealaltă categorie, a părinților guvernați de sensurile verbale „a avea” („loc de muncă ușor, comod, bine plătit”, etc.) intră în disensiune cu munca educativă din școală, investind totul pentru succesul opțiunii lor. Și — de multe ori — datorită „investițiilor” făcute — succesul le și aparține. Dar pentru puțin timp, fiindcă în școala de grad superior (liceu, facultate) fiul (fiica) întîmpină dificultăți la învățătură, insatisfacții etc. Iar după ce a terminat-o — cu chiu cu vai — profesia pentru care s-a pregătit (cum s-a putut pregăti?) nu-i aduce nici-o satisfacție, pe acestea căuțîndu-le în afara profesiei.

De aceea în locul paralelismului este necesară preocuparea pentru o cit mai mare congruență între toți factorii responsabili în procesul orientării școlare și profesionale și al formării opțiunilor. Acesta este dezideratul major al acestei acțiuni atît de bogate în consecințe și implicații.

Conf. dr.
ION DRAGAN

1 la 25000

(Urmare din pag. 24)

Dar nu dimensiunile de ordin statistic aveau importanță (vezi și concluziile Breen), ci „cazul Margaretei S.”. Un caz extrem de periculos pentru mamă și făt, îndeobște asemenea situații avînd ca deznodămînt moartea amîndurora. De ce? Intrucît copilul se alimentează defectuos, iar placenta se inseră pe organele vecine abdominale. În cazul supus atenției dumneavoastră, placenta avea cinci puncte de inserție: pe ficat, intestinul gros, mezenten și două pe intestinul subțire. Un alt risc potențial: exista și posibilitatea ca vilozitățile placentei să perforaze organele la care aceasta aderase. O cumpănă teribilă. Un fir de înspăimîntătoare fragilitate între moarte și nemoarte. „Poate chiar presimțire a fost...” Importantă era însă aici nu „inspirația” medicului, ci altceva: numai un profesionist de înaltă clasă, numai un doctor de obstetrică-ginecologie care are și cunoștințe, dar și pricepere de chirurgie generală putea să se-ncumețe și să ducă la bun sfîrșit o asemenea operație.

...Dar să încercăm să refacem,

fie și simplist, „filmul” acestei premiere argeșene. Ora 10.30. Se decide intervenția chirurgicală. Lîngă dr. Ion Guină sînt afla medicii Livia Botez, anestezișt, și Silviu Ștefănescu. (Că fapt divers, în timpul operației aici au venit și colegii de la chirurgie, atrași de ineditul intervenției). Se iau toate măsurile de preanestezie și anestezie. 10.50. Se deschide cavitatea mare abdominală.

Fătul viu, închis în punga lui formată numai din membrana cu lichid amniotic, înoată printr-ansel infestinală. Iată, est extras fătul. Decolarea și extragerea placentei, reprezintă partea cea mai grea a intervenției mai ales în cazul de față, unde vasele ombilicale sînt îmbrățuite pe mai multe organe intra-abdominale. Cel mai mic defect de tehnică chirurgicală poate determina moartea femeii și a cîteva minute. Echipa operatorie, însă, reușește să realizeze hemostaza pe toate zonele de inserție fără dificultăți majore.

Evoluția postoperatorie, atît mamei cît și a copilului, a fost foarte bună.

Viața, viața a două ființe soțite la un moment dat mortii. Invis. Cît despre calitatea „rarisim” a acestui gen de intervenție (literatura de specialitate din lume a publicat de tute pagini), un medic anestezist. Constantin Păun, pe nea punctul pe i: „Un ginecolog de talie poate să-și încheie cariera și fără să rezolve un astfel de caz!”.

Idei fără vacanță

Ideile nu-i acordă lui Paul Matei nici măcar o zi de vacanță. Fi bat la ușa, îi intră pe fereastră, se strecoară printre paginile revistelor, înmuguresc chiar și pe ramurile plantelor din verandă. Citește undeva despre poluare, începe imediat să creioneze schema unui antidot împotriva răsunării ei otrăvite. Îi bizie un țințar, începe să meșterească un mecanism pentru a-i veni de hac. Află despre un accident provocat de un șofer picotind la volan, se frământă cum să-l pună pe fugă pe Moș Ene din cabina camionului. Un inventator în fața asaltului unui regiment de semne de întrebare. Viața lui, un ghișeu permanent deschis ingeniozității. Miinile să-i facă față hărniciei gândului! Și au făcut! Citeva sute de originale aparate s-au strâns în biografia lui de inventator, unele dintre ele prezentate și de revista noastră. Numai că premiile tehnice ale lui Paul Matei se înghesuie una după alta, așa că ne aflăm acum din nou în casa-laborator de pe liniștita stradă bucureșteană Pictor Romano.

Mai multe „mașinării” decât mobile. Pe masă un fel de maxi-sifon ciudat. „Este un stingător electronic împotriva eventualelor incendii din bibliotecă, muzee, magazine, depozite, nave, avioane. Obiectele de preț din aceste incinte nu mai sînt deteriorate de intervenția împotriva focului căci

noul lichid de stingere nu este acid, poluant, toxic, nu murdărește. El se obține chiar în aparat printr-o biotehnologie folosind bacterii și un catalizator special. Stingătoarele obișnuite prezintă inconvenientul că, după utilizare, trebuie încercate în ateliere specializate. Noul tip se folosește de mai multe ori, umplându-se doar cu apă de la robinet, transformată apoi de bacteriile și catalizatorul din stingător. O serie de senzori montați pe el detectează temperaturile periculoase, radiațiile infraroșii, inundațiile, iar modulul opto-acustic de baleiere dă prealarmă sau alarma. Este dotat cu minere mânășă termoprotecție, lanterne miniaturizate cu dublu ecleraj, far electronic cu bătaie de 150 m.”

În cameră s-a făcut cald. Dintr-un colț adie însă parfum de brad, trandafiri, levănțică. Cine a adus Predealul la domiciliu? Robotul ecologic ambiental. A sesizat praful și lipsa de oxigen și a declanșat pentru câteva minute ventilatorul dotat cu filtre și minidepozit de plante. El îmbogățește atmosfera din odaie cu aer curat, antiseptic, cu miros de esențe naturale. Paul Matei l-a instruit să execute și alte operații, alimentându-se doar de la baterii. Sună S.O.S.-ul cînd simte pe covor apă de la un robinet deschis sau temperaturi de peste 60 de grade. Un modulator reglabil, prin efect de bumerang, „îmbracă” încă-

perea în ultrasunete care alun-gă muștele, țințarii, șoarecii, fără să ne deranjeze timpanele. Poate fi folosit și în sere pentru combaterea unor dăunători sau pentru atragerea prin odorizare selectivă a albinelor, cărași ai polenului. De la această invenție pînă la robotul ecologic depoluant destinat apelor bolnave n-a mai fost decît un pas. O baliză deșteaptă plutește pe valuri și „tipă” cînd sesizează pete de petrol, radioactivitate, impuținarea oxigenului pentru viața din adîncuri. Pe fruntea ei, niște palete infoiate de vînt pun în mișcare o minipompă care recirculă o cantitate de apă din adîncime oxigenînd-o, iar un captator solar vidat produce energie pentru distilare de apă potabilă. Surorile japoneze ale acestei geamanduri depoluante înghit petrol pentru motorul diesel destinat acestor lucrări. Inventatorul a construit și o variantă liliputană, mai simplă pentru însănătoșirea apei din acvarii.

Pentru Paul Matei nu există domenii preferate. Oriunde simte că ideile lui ar putea da o mină de ajutor seamănă o fărîmă de invenție. Pe un brant obișnuit de pantof a încolăcit labirinturile unor circuite. A plasat în tocul încălțămîntului o microinstalație electronică ieftină care trimite impulsuri electrice de joasă frecvență spre lanțul de puncte biostimulatoare de pe meridia-nele tălpilor. Se preîntîmpină astfel oboseala, umflarea picioarelor, în special la femeile gravide, mărindu-se rezistența și confortul fiziologic în mers. A realizat și un pantof antisomn pentru șoferii de cursă lungă. O miniinstalație electro-

nică simte cînd acesta așteaptă prin modificările de puls și temperatură și lansează mici șocuri electrice pentru a-l trezi.

În veranda casei lui Paul Matei, plantele ornamentale își sprijină înflorirea pe trei araci care și-au depășit statutul lor de simple rezeme. „Miniturbina eoliană din virful unuiia stochează energie electrică într-un acumulator cit un tub de medicamente dirijînd-o spre rădăcină, explică autorul. Celălalt arac este prevăzut cu un captator solar miniaturizat care încălzește o zestre de apă, magnetizată apoi pentru absorbția plantei prin osmoză. Aracul hidrosco-pic sugă apa noaptea din atmosferă, din ceață, devenind o santinelă antiseacă. Ei nu costă mai mult de o sută de lei și asigură o vegetație sănătoasă, timpurie.”

Și lista invențiilor continuă cu o dală pentru pereți de protecție și diguri concepută să înmagazineze energie termică și să bazeze drumul radiațiilor nucleare, cu un lac de protecție a mobilelor împotriva insectelor, cu un spray împotriva formării gheții pe frunze și flori. Aceste „jucării” ingenioase ar trebui testate de o întreprindere receptivă și, eventual, introduse în fabricație pentru a fi la dispoziția doritorilor.

Se moștenește gena de inventator? Probabil că da, din moment ce fiica lui Paul Matei, adolescenta Mădăra, a realizat și ea câteva invenții ingenioase: un fotoliu ergonomic reglabil în formă de mină, o perdea dintr-o țesătură de electreți care „filtrează” aerul de praf și fum împrăștiind o lumină plăcută în cameră, o coloană arhitectonică umplută cu apă destinată stingerii incendiilor din clădirile foarte înalte, o pernă în formă de nor cu miros de hamei, levănțică, tei pentru un somn cit mai dulce, o husă bioprotectoare pentru copaci realizată din deseuri de in, cînepe. De altfel, la bienala internațională de design pentru interioare din Belgia, familia Matei a participat cu echipa completă. În catalogul expoziției, în dreptul aracului biostimulator energetic figurează numele lui Paul Matei, iar alături de fotoliul ergonomic este menționată junioara Mădăra. Nici în acest caz, așchia nu a sărit departe de pom, ci pînă-n teritoriul fertil al invenției.

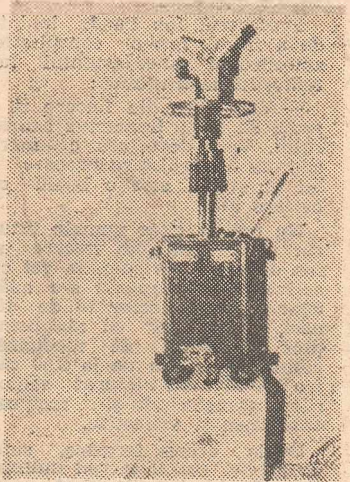

Pantofi noi pentru Vasile Stîngă

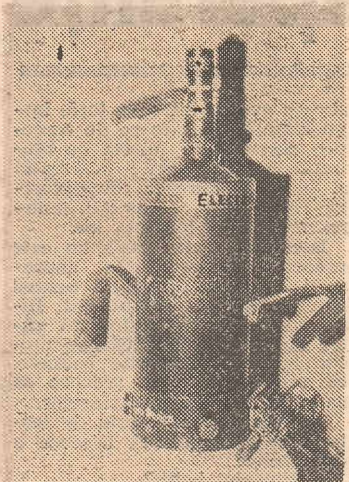
În acea zi, după antrenament, nu s-au mai analizat schemele de joc. La altă întrebare au răspuns handbaliștii: cum se simțiseră în noua încălțăminte de sport românească. Deosebit de comodă, ușoară ca un fulg — a fost părerea unanimă. „Și funcțională și fătoasă”, a spus unul. „Unde-i cap, ferice de picioare”, a răsucit zicala altul. Inginerul Gheorghe Berijan răsufliă în sfîrșit ușurat. Trecuse cu bine un examen, pregătît ani de zile în regim de sesiune. Primii pantofi de handbal românești concepuți de el, de Victoria Roman, George Hurdubaie și ceilalți colegi de la Institutul de Cercetări Pielărie și Încălțăminte, executați de întreprinderea de profil din Reghin și avizați de C.N.E.F.S., se comportaseră bine în virtutea de lingă semicerc. A măsurat picioarele a sute de handbaliști, a prelucrat datele antropometrice pe calculator, a luat nenumărate amprente și a modelat cu răbdare zeci de mule. Pielarul ar putea scrie acum un roman fluviu despre handbal. Luni de zile a „radiografiat” fiecare piruetă, deten-tă, frînă, schimbare de direcție. Toate se regăsesc în orice mușchie și țesătură a pantofului. S-a frământat mult pînă să optimizeze desenul, forma, compoziția tălpilor. Aflînd de preocuparea specialiștilor români, institutul de profil din Moscova a venit alături într-o colaborare fructuoasă. Acum, driblingul alunecător ca o părere, șutul cu viteză de supersonic se sprijină și pe munca modestă a acestor cercetători. Pasul următor? Primii pantofi de concepție românească pentru tenis de cîmp. Acum aceștia fac deja naveta între fileu și tușe. Urmează încălțăminte pentru alte sporturi de performanță. Ergonomia ei se va regăsi în viitor și în pantofii noștri de toate zilele.

C. FLORIN

FLORIN CONDURĂTEANU

Robotul ecologic ambiental,

stingătorul electronic, geamandura depoluantă, de veghe la

sănătatea naturii.

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

„Neobositul Nestor al botaniștilor din Transilvania”

Ilustrul naturalist german Ferdinand Pax l-a numit „Neobositul Nestor al botaniștilor din Transilvania”, iar la moartea sa, pe piatra funerară, ridicată la Rodna Veche, satul său natal, de Academia Română, a fost pusă de către înaltul for inscripția: „A trăit viață lungă, dedicată științei și virtuții”. Acest ilustru om de știință — primul nostru botanist de seamă — a fost totuși un autodidact, dar un autodidact de mare erudiție și de notorietate europeană. Nu i-a fost nicidecum ușor, mai ales ca român, să răzbească și să se impună în elita lumii științifice austro-ungare, căci s-a născut în tirgusorul Rodna Veche (la 16/28 august 1816), la picioarele Munților Rodnei, într-o familie de oameni foarte nevoiași. Și întrucît părinții săi nu l-au putut crește, Precup și Ioana Șteopan au fost nevoiți să-l încredințeze bunicului său, Gherasim Porcius (cu nume latinizat, după obiceiul instituit de Școala ardeleană). Acesta l-a și adoptat (astfel că a luat numele său), l-a înscris la școala primară și i-a dat o educație patriotică,

inspirîndu-l totodată cele mai alese calități morale.

Florian Porcius (1816—1906) a urmat apoi, tot cu sprijinul bunicului, liceul și Școala Normală la Năsăud, Blaj și Cluj (1827—1836), unde interesul său pentru științele naturale s-a afirmat din plin și în același timp, s-a perfecționat în studiul limbilor latină și germană, care i-au fost ulterior de mare folos. Avea 20 de ani cînd bunicul său, care-i făgăduise că-l va susține pentru a urma studii superioare, a decedat. S-a întors de aceea la Rodna Veche, unde a funcționat cîva timp ca învățător, totodată începînd investigațiile sale botanice în Munții Rodnei, pe care i-a îndrăgit o viață întreagă. Remarcat de comandantul Regimentului românesc grăniceresc din Năsăud, e trimis în 1844 cu o bursă la Viena, pentru a urma Institutul Pedagogic și a se perfecționa în munca de dascăl. Concomitent cu acest studiu (1844—1846), studiază însă prelegeri de economie rurală, științe fizico-chimice și mai ales botanică — decisive pentru formația sa științifică fiind mai ales cursurile de bota-

nică ale profesorului Stephan Endlicher, un maestru în sistematica vegetală. Dar la Viena îl „contaminează” și mișcarea revoluționară din rîndurile studenților. Și cum pentru el, suprema năzuință era apărarea drepturilor naționale ale românilor, se încumetă să se prezinte în audiență la împărat (unde este primit datorită renumelui său de student excepțional), iar aci exprimă demn și cu fermitate revendicările fraților săi transilvăneni, mai ales cele ale năsăudenilor, pe care le cunoștea atît de bine. Era în anul revoluționar 1848 și asemenea cutezanțe trebuiau îspășite, astfel că după întoarcerea în Transilvania tinărul Porcius a cunoscut rigorile temniței și ale surghiunului, tratamentul la care a fost supus de autoritățile ungare ducînd la îmbolnăvirea sa gravă.

Anii fierbinți ai Revoluției trec, boala se vindecă și ea, iar însușirile de excelent dascăl și administrator ale năsăudeanului izbutesc să se impună, el fiind respectat de toți concetățenii săi. E profesor la Rodna, la Zăgră, la Năsăud, ocupă diferite posturi administrative la Beclean și Săliște, e asesor judecătoresc la Năsăud, iar în 1867 îl aflăm „vicecăpitan” (subprefect) al districtului Năsăud. Ulterior, pînă la pensionare, în 1877, este președinte al „Sedrii orfanale” a noului județ Bistrița-Năsăud. După această dată și pînă la moartea sa (17 mai 1906) se întoarce la Rodna Veche, consacîndu-se exclusiv muncii sale științifice, pe care pînă atunci o practicase doar în timpul său

liber. În 1882, autodidactul-erudit este ales membru al Academiei Române, la ale cărei sesiuni participă cu regularitate.

„A fost primul botanist român cu largi relații internaționale” — observa despre el regretatul academician Radu Codreanu, iar un alt biolog și istoric al științei, academicianul Emil Pop, observa că a fost cel dintîi care a realizat „o prelucrare intensivă, exhaustivă, a unei regiuni naturale, semnificative din punct de vedere fitogeografic”, el fiind necontestat „exploratorul floristic neîntrecut al Munților Rodnei”.

Nu s-a grăbit să-l publice concluziile cercetărilor. Dacă primele contribuții măruntă îi apar între 1865 și 1872 (totuși remarcate), abia ulterior tipărește opera sa cea mai importantă (mai întîi în latină — 1878 —, apoi în românește): *Flora fanerogamă din fostul district al Năsăudului*, „un adevărat tezaur (1419 specii studiate și prezentate), care a produs o profundă impresie printre specialiști” (Emil Pop). A mai publicat *Diagnozele cryptogamelor vasculare care provin spontan în Transilvania* (1889), unde aduce și contribuții însemnate la introducerea unei terminologii botanice românești. A elaborat de altfel și un dicționar de termeni botanici, rămas în manuscris și a colaborat cu Dimitrie Brândza la lucrarea acestuia *Flora Dobrogei* (contribuind la precizarea nomenclaturii și a sinonimelor).

Deși izolat o mare parte a vieții în regiunea Năsăudului, s-a ținut la curent cu întreaga floristică europeană. Cu mari

sacrificii, își procura cărțile și revistele de specialitate cele mai importante care apăreau, iar colecțiile sale, foarte bogate, de plante la care ajunseser prin terborizări neîntrerupte, i-au îngăduit să intre în schimburi de plante uscate și de asemenea într-o rodnică și vastă corespondență cu biologi vestiți, printre care Ernst Haeckel, Dimitrie Grecescu, L. Simonka ș.a. A descoperit mai bine de 30 unități sistematice noi, printre care *Heraclium carpaticum*, *Pulmonaria dacica*; mai mulți naturaliști au dat speciilor descrise de el denumiri care îl omagiază: *Festuca Porcii*, *Saussurea Porcii*, *Thymus Porcii*, *Centaurea Porcii* ș.a.

A trăit 90 de ani, lucid și activ pînă în ultimele zile ale vieții. Deși n-a ocupat o catedră universitară, naturalist de seamă s-au mîndrit a fi fost discipoli săi, precum A. P. Alexi, Al. Procopianu-Procopovici, Iuliu Prodan, Julius Römer. Cel din urmă îl considera mentorul său și adăuga: „Prietenia lui a fost pentru mine o grăitoare dovadă că pe culmile luminoase ale științei dispăre și devine fără rost orice deosebire de vîrstă, de confesiune și de limbă.” Iar doctorul C. I. Istrati îl caracteriza pe „Moș Porcius”, cum i se spunea la senectute, drept „un bătrîn venerabil, modest, dar hotărît muncitor în ale botanicii, autodidact care, ascultînd vocea inimii și înduioșat de măreția florei năsăudene din Nordul Transilvaniei, se dădu studiului celei mai gingașe ramuri a științelor naturale...”

I.M. ȘTEFAN

Victor Mudric se pregătește să intre într-o operație grea. Valeriu Șaptefrați e adăncit în sala de operație. Alți patru chirurghi trec peste minunile plecticoase ale spălatului pe mâini. Nu trebuie, ca până acum, să se întrebe cînd termină ca să se programeze pentru că 6 săli, nou-nouțe, îi așteaptă.

Profesorul Ion Pană, directorul Institutului Oncologic de la Fundeni, însoțit de arhitecta Ana Vasilache, tinăra dirigintă a lucrării, trec, pentru a cita oară ?, pe la toate etajele, revăd rezervele, cercetează atent amfiteatrul pentru a nota ce mai lipsește.

Am un sentiment de jenă pentru că într-o casă nouă se aduc flori, dar la cele 7 etaje, mi-ar fi trebuit câteva piețe de flori. Cu această circumstanță, îmi propun să fac din acest reportaj... primele flori.

Sînt însoțită, în trecerea mea de la etajul 7 pînă la demisol, unde este Cobaltoterapia, de Constantin Truia, director adjunct științific. Profesorul Pană glumește: „Doctorul a devenit și constructor, secondîndu-l pe arhitecta Silvia Măldărescu și inginerul șef Constantin Teodorescu”.

Constat că nu-l doar o glumă... Doctorul C. Truia știe absolut totul, de la tehnica de lucru a construcției, pînă la furnizorii care au fost serioși și nu s-au jucat cu termenele.

La etajul 7, ca peste tot în această clădire, este mult soare, pentru că ferestrele lasă să pătrundă lumina, ca în stradă.

La fiecare etaj sînt trei telefoane publice (care funcționează), pentru a vorbi în liniște cu familia, și într-un colț retras, seara, se adună pacienții să urmărească programul televiziunii.

Fiecare cameră are oxigenator și interfon, în caz că bolnavul nu se poate mișca și dacă îi este rău să i se poată da imediat primul ajutor. Cele două săli de mese, la fiecare etaj, sînt iarăși un spațiu pe cît de necesar pe atît de agreabil.

Holurile sînt largi, cu pereți îmbrăcați în faianță, colorată diferit la fiecare etaj. Trec prin foarte multe rezerve. Fiecare este la fel și totuși alta pentru că fereastra încadrează un copac ca în „Zboară cocorii”, o paște care aminteste unora de satul natal, o frîntură de cer în seninează cugetul și recheamă pofta de viață.

Sălile de operații, șase (în loc de 3), comparația este cu vechiul sediu de la Filantropia, sînt o îmbinare de criterii medicale și de frumos, care trebuie să existe în orice lucru bine făcut.

Întreaga aparatură este nouă și funcționează la parametri superiori, ceruți de chirurgia oncologică la sfîrșitul sec. XX.

Toți chirurgii au ținut să declare entuziasmul lor pentru introducerea climatizării. În timpul operațiilor, indiferent că afară sînt 40 de grade C, echipa, printr-o apăsare pe buton, își potrivește temperatura dorită. Este un salt uriaș pentru confortul chirurgical, care înainte, cît dura operația, suporta stoic temperatura ridicată a verii.

La secția de Anestezie și terapie intensivă, dr. Manuela Stănculescu mă copleșește cu noutățile, care sînt și pentru cei din această secție încă o sursă de încintare. Camera de supraveghere, monitorizată, comunică, în fiecare clipă, cu bolnavii. Comutările indică pe loc electrocardiograma, respirația, pulsul. Paturile din această secție sînt articulate, au o mare mobilitate, cerută de starea operatului și sînt de producție românească. Un mic laborator de urgență, efectuează, în câteva minute, ca în dulcea împărțire a poveștilor, analize, de tot felul. Cu o deosebită bucurie pentru spațiul și dotarea noului loc de muncă, dr. Manuela Stănculescu îmi prezintă „minunea-minunilor”. Două încăperi sterile sînt pregătite pentru bolnavii la căror organism ajungînd la 500 de leucocite, nu mai au puterea naturală de apărare.

— Medicii, cînd vin în contact cu ei, sînt purtători de microbi... Cum îi ferii de contaminare ?

— Trecem printr-un „duș” de aer steril. Mincarea, îmbrăcămintea, aerul, apa, pentru acești bolnavi, totul este steril.

— Mai pot avea și o altă întrebuințare spațiile sterile ?

— Ne gîndim și la transplantul de măduvă, pe care îl vom încerca în viitor.

Institutul Oncologic de la Fundeni cu aspectul său strălucitor, cu mobila nouă, cu incredibila luminozitate, de parcă

n-ar avea pereți și acoperiș, îmi deplasează atenția de la suferință. Mă readuce pe pămînt un citat, aparținînd unuia celebru oncolog: „Reanimarea este unul din cele mai lăudabile eforturi ale ființei umane în lupta sa contra imposibilului”.

Frumos și mîndru acest efort al statului nostru care a cheltuit sume considerabile pentru a crea condiții excepționale de lucru oncologilor, pentru a mări spectaculos posibilitățile de diagnostic și tratament ale celor care au atîta nevoie de ele, pentru a umaniza interioarele unde își petrec cîteva săptămîni cei în grea suferință.

Frumos și mîndru efortul proiectanților și al constructo-

ceptîndu-l pe însoțitori. Numărul impresionant și starea psihofizică îndreptăcesc această prelungire de trai, cu circa 2 km, pentru a curma așteptările și nervii transbordărilor dintr-un mijloc de locomotie într-altul.

Am atîtea însemnări în carnetul meu încît am pierdut firul călătoriei prin această mare biruință a Ministerului Sănătății. Pînă la etajul șapte totul este gata pentru a salva cît mai mulți oameni. Doctorul Mudric îmi spune:

— Am vrea să se știe că oncologia a făcut progrese remarcabile, de exemplu, în cancerul sinului, al pielii sînt vindecări de peste 90 la sută

fiecare în parte, sînt strălucitoare ca tot ce e nou. Microscopul sînt active, eprubetele și aparatele servesc la peste 1500 de analize pe zi. Notez la întîmplare: laboratoare de bacteriologie, imunologie, hematologie.

Doctorul Constantin Truia, care coordonează activitatea de cercetare, exprimă cea mai mare dorință și, în același timp, imperativul institutului.

— Vom dezvolta ingineria genetică și terapia genetică!

Mi se arată un spațiu, tot modern și tot dominat de alb (ca totul aici), rezervat pentru testarea citostaticeilor, Institutul Oncologic de la Fundeni este și furnizor de cito-

omenească a semenului greu încercat de boală.

Valeriu Șaptefrați, medic primar, de cînd era student la Cluj a renunțat la dans și distracțiile tineretii pentru sala de operație. După 35 de ani de înfrățire cu bisturiul e fericit, ca un începător, că a filmat prima zi de intervenție chirurgicală în Institut.

— De ce să nu avem amicitii ? Este și un document pentru confrății tineri. Asemenea trăiri sînt aproape egale cu cele declanșate de prima operație din viață. Vreau să-i pot arăta fiului meu, cînd va fi mare, cum a fost ziua de 4 mai 1989 la Institutul Oncologic, în sala de operații nr. 1.

Stația de sterilizare pare desprinsă dintr-un film științifico-fantastic. Uriașele instalații argintii, în care sînt uciși, pînă la unu microbi, sînt frumoase ca niște opere de artă. Ca și farmacia, care este cît o casă de a noastră, ticsită, dar în ordine, cu tablete și fiole.

În acest mare centru al sănătății, demisolul este rezervat cobaltoterapiei. Pereții sînt de cazemată, cu grosimea pînă la 1,2 m. Camerele de luat vederi, instalate în încăperea cu aparatul pentru cobaltoterapie, lasă impresia că sîntem la televiziune, dar ele sînt singurul mijloc de comunicare cu bolnavul izolat și supus tratamentului. Cîteva tinere, grațioase, sînt stăpîne pe mecanisme care uluiesc, într-o lume fără lumina soarelui și cu aerul care vine numai prin ventilație.

Austeritatea acestei secții contrastează cu revărsarea de lumini din acest spital, cu bogăția culorilor, cu florile ornamentale care, ca și noi, caută soarele, răsucindu-se cu dezinvoltură și speranță. Dar și aici, în acest buncăr, se redobîndește încrederea în viață, se recapătă siguranța în ziua de mîine și de aici, cînd revli pe pămînt, mai teafăr, soarele e mare și prîveghețoarea e tot regina absolută.

Profesorul Ion Pană, înainte de a intra într-o consultație, sintetizează angajamentul lucrătorilor institutului:

— Vom face din fiecare zi o armă de luptă împotriva cancerului. Vom desfășura o mare acțiune de depistare precoce a lui și atunci este o boală ca oricare alta.

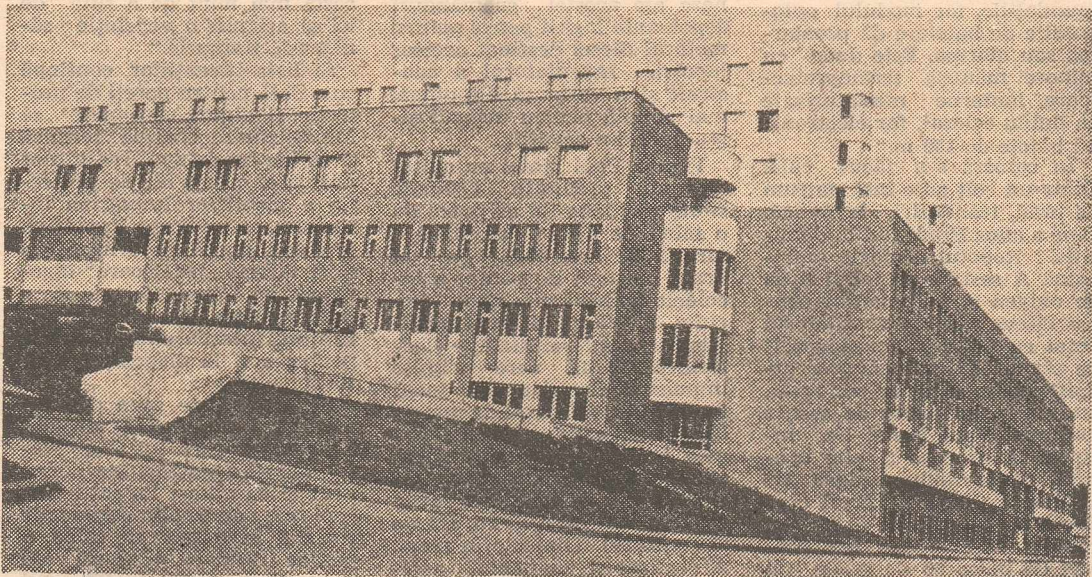
Nu pot să citez numele tuturor celor care „din fiecare zi fac o armă”. Oricum, la cei cu activitate îndelungată s-a adăugat prezența celor 70 de tineri, „noul val” al absolvenților facultății de medicină, admiși cu media de la 9,50 către 10. Ei s-au alăturat seniorilor, transferîndu-și reciproc entuziasm și măiestrie.

De la aceste ferestre, sute de priviri vor fi mcreu îndreptate către lumea de afară, care, adesea, nu știe să prețuiască sfînta sănătate. Din mii de case, privirile vor trece îngrijorate deasupra orașului, oprindu-se la acele ferestre, pătrunzînd sfioase în sălile de operație, căutîndu-l pe cel drag, alăturîndu-i-se în trăirea lui ieșită din comun, încercînd să-l dea încredere și optimism.

Am rămas singură. Vreau să-mi pun ordine în gînduri. Cei pe care i-am întîlnit astăzi sînt preocupați de ceea ce au de făcut. Nu mai este vreme pentru emoții, ci pentru acțiune. Iar eu nu pot să scap de acest punct magic; gîndurile și sentimentele mele au rămas acolo lîngă oamenii minunați care vindecă și lîngă cei care trebuie să sper.

CARMEN DUMITRESCU

O nouă redută a sănătății

Sub steaua bunei speranțe

rilor, — care nu în totalitate s-au achitat de datoria lor. La recepția construcției a mai rămas ceva neterminat, cum este biobaza, al cărei termen de predare trece din luna florilor în luna lui cuprător; ceva mai scîrție, cum este instalația izolată de la subsol.

Frumos și mîndru efortul I.P.L.M. Satu-Mare care, într-o singură lună, cu mesterii săi fără egal, a transformat amfiteatrul într-o rafinată sală de dezbateri științifice. Raportul de gardă, într-o asemenea elevată atmosferă, ridică datoria la pîtrat.

Jur-impregurul Institutului Oncologic, pămîntul, pietros și bolovănos, este o grădină cu flori; s-au plantat nuci și tei, dar ei vor fi în floarea tineretii abia peste cîțiva ani. De cealaltă parte a soselei, cît cuprinde privirea, este o bîne îngrijită fermă de legume. Simpla ei prezență, cu rodul în pirg, legîndu-se în blînda inserare, transmite încredere în forța vieții. Numai autobuzele nu s-au pus încă de acord cu această nouă adresă a Bucureștiului. De la director la brancardier mi-au cerut să transcriu rugămîntea lor, adresată I.T.B.-ului. Ar fi de dorit ca autobuzele 182 și 282, care au cap de linie la stația Doamna Ghica, să-si prelungescă traseul pînă la Institut. Motivele sînt clare dar le repet. Institutul are cîteva sute de lucrători, pe zi cel puțin 1500 de bolnavi vin la consultații, ex-

dacă este depistat în primul stadiu. Stăpînim metode de investigație și control post-operatoriu și dacă pacienții ne ascultă ne vedem din trei în trei luni, pînă la trei ani de la intervenție; după aceea din 6 luni pînă la 5 ani și apoi din an în an, dacă este necesar. Din aceste repetate întîlniri cistigul este dublu; e salvată viața pacientului și crește experiența medicului. Din observațiile acumulate putem să ameliorăm actul terapeutic. Avem acum condiții excepționale, pe care nici nu le puteam visa cînd am început eu să operez, în urmă cu 40 de ani.

La etajul doi, prin calculatoare, din acest colț, informatica medicală se va „scurge” către 27 de terminale, adunîndu-i în orice clipă, în consultații, pe medicii sefi, pe profesor, pe cercetători. Deși mă controlez să nu abuzez, constat că revin în scrisul meu „clipete, minulete, secunde”. Viața unui spital trăiește sub tensiunea clipei care este a diagnosticului, a operației, a mării decizii. De aceea, poate, medicii deși știu că sîntem în luna mai, nu apucă să vadă florile care cresc în grădinile publice. În cabinetele lor sînt tot anul garoafele de Codlea, care nu „soptesc” că sîntem în florar.

La toate etajele au fost aranjate mobila, instrumentarul, camerele de gardă... își capătă personalitatea. Laboratoarele,

statice pentru întreaga țară. Importanțele laboratoare de cercetări sînt legate direct de biobază (în construcție întîrziată) și de aceea durerea cercetătorilor că soarecii, hamsterii, iepurii, n-au încă locuința lor.

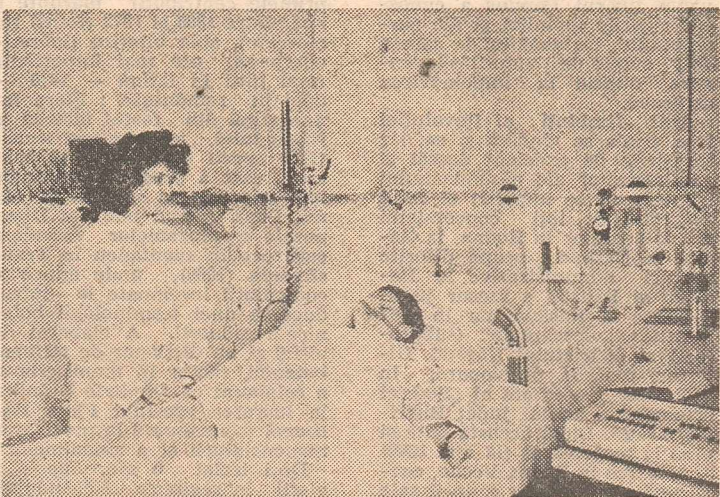
Doctorul Traian Andrian este preocupat de montarea aparatului cu grija deosebită pentru fiecare element component. Interesul major se îndreaptă către studiarea modificărilor biochimice din țesuturile bolnave, ca prin diagnostice precoce să se pună stavilă metastazelor.

— Urmărim o baterie de teste pentru depistarea precoce a cancerelor.

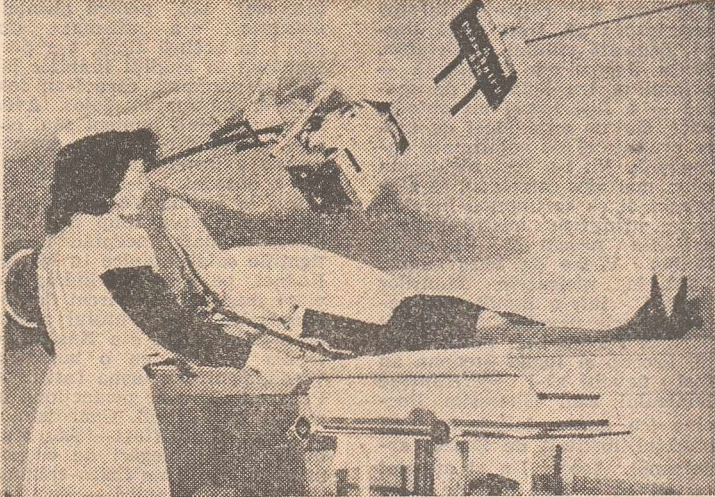
— Pluralul bolii ?

— Un test este valabil pentru ficatul bolnav și un altul pentru plămîni. Cancerul (de fapt cancerule) au multiple forme încît numai o baterie de teste poate fi eficace, ceea ce noi încercăm să elaborăm.

În laboratorul de biochimie și imunologie, 46 de minți dotate, dintre care 20 de medici, biologi, biochimisti, „hăituiesc” (ce bucurie îmi produce acest cuvînt dușmănos) răul secolului. În tăcerea celor 7 spațioase laboratoare, activitatea celor 46 se bazează pe remarcabilul spirit de observație și analiză, pe acele subtile comparații care nu aduc satisfacții pe loc ci numai cu răbdare și dăruire se fac pași. Înaintarea anevoioasă în cercetare este la fel de eroică, la fel ca a celor din sala de operații, care, de cîteva ori pe zi, trăiesc, la cea mai înaltă tensiune, emoția

La secția cobaltoterapie și centrul de anestezie și terapie intensivă, într-o simbioză deplină, aparatele moderne, grija și inteligența prelungec, pînă dîncolo de așteptări, puterea omului

Fotografii de EUGEN NEGREA

Întimplarea cititoarei noastre Doina Crăciunescu confirmă un adevăr care numai de confirmări n-are nevoie: viața lungă de care se bucură birocrația. Indiferent de domeniul în care își duce traiul, ea nu-și mănâncă niciodată mlaful, ci durează. Perenitatea ei e dincolo de bine și de rău, iar loviturile vieții o fac parcă mai puternică.

D.C. ne ruga în urmă cu o lună s-o ajutăm să iasă dintr-o situație simplă dar încurcată pînă la perfecțiune. Iată ce ne povestea: „Este vorba de alocația copilului meu născut la 25 septembrie 1988. Am făcut o cerere la întreprinderea unde lucrez (I.C.R. 2) în decembrie 1988, dar nu mi s-a aprobat de către întreprindere. Am fost trimisă la întreprinderea soțului (Fabrica de utilaje, plesse de schimb, strada Veseliei nr. 5), să mi se dea de acolo. Dar soțul este militar. De la întreprinderea la care a lucrat eu am luat o adeverință pe care am adus-o la întreprinderea mea. De asemenea, și de la comisariatul care l-a încorporat. Am fost trimisă din nou la întreprinderea soțului. De aici m-au trimis înapoi la I.C.R. 2. Intrucît, mi s-a spus că din moment ce el este scos din evidența lor, nu pot obține nimic de la ei, ci întreprinderea mea trebuie... și uitați așa sint plimbată de aproape patru luni de zile.”

În miez am ajuns, la I.C.R. 2 și dădă o discuție cu juristul. Într-o discuție care astfel cercetase și dosarul

aflat la un inspector de la Biroul personal, învățămînt, organizare a muncii și retribuție, am fost convinși că situația odată lămurită (nici nu era greu, și cazul și legea fiind foarte limpezi), femeia va primi alocația, iar pentru lunile restante va plăti cel ce i-a înțiriat dosarul. Dar n-a fost așa. Spre sfîrșitul lunii aprilie lucrurile stăteau oarecum la fel. După alte cîteva zile, D.C. află că Fabrica de utilaje piese schimb va fi aceea care îi va

doar inspector cu învățămîntul. N-am nici o legătură cu alocațiile, în doar dosarele.

Elena Sandulovici, șefa biroului: „Cum adică, fii dosarele? Faci sau nu faci. Atribuțiile tale sint scrise. Cel care era înainte întocmea el dosarele...”

I-am lăsat pe cei de la I.C.R. 2 să-și spele rușele în familie. Discuția avusese loc în biroul directorului adjunct, un om plin de simpatie, hotărît să îndrepte lucrurile pe

plicat, să interpreteze cumva legea, să apeleze la o altă instituție pentru consultări? Nu. Pur și simplu să cunoască cazul și să găsească articolul de lege.

Vedeți, așadar, cu ce se face mare birocrația.

În primul rînd cu incompetență. Apoi, cu nepăsare. (Nu era mai simplu ca funcționarele celor două întreprinderi să se consulte la telefon asupra legii, poate și asupra altor detalii, și nu să pună omul pe drumuri iar dosarul să-și zădă într-un sertar?)

Dacă aceste două condiții sint puse la punct, birocrației i se asigură nemurirea.

Repetăm cazul este foarte simplu, iar aplicarea legii nu e cituși de puțin o povară pentru cine știe s-o citească. El ar fi putut ocupa cîteva rînduri între celelalte scrisori ale cititorilor noștri, dar, parcă astfel radiografiat, spune ceva mai mult despre aproape toate cele care-i fac birocrației o viață atît de frumousă și imposibil de lungă.

Cît privește situația definitivă sperăm în intervenția grabnică și eficientă a forurilor îndreptățite să sancționeze astfel de manifestări birocrațice. Să-l facă pe respectivii funcționari să înțeleagă că gestul lor de privare a unui om de dreptul pe care i-l dă legea nu lezează doar starea materială a omului. Lezează încrederea lui în dreptatea și onestia legii. Și acest lucru, care ne privește pe toți, nu-l putem admite.

RĂZVAN BARBULESCU

Mai bogați cu patru vieți

„Ce te tot lauzi cu mămica asta a ta, că doar nu e mama ta adevărată!” Maria știa. Nu era, însă, pregătită pentru o asemenea înfruntare. După clipa de suferință, răspunsul a eliberat-o pentru totdeauna de complexele ce o pîneau și care i-ar fi răpit bucuria unei copilării ferice. „Ai vrea și tu să ai o mămică așa ca a mea!”

Mămica Mariei, mămica lui Vasi, a lui Catrinel, a Lilicăi. Bunica lui Georgică, a Mihăilei și a Sabinei. Inginera Elena Ardeleanu de la ISPE poartă acum haine cernite. Pentru Teodor, tovarășul ei de viață. „Eu am pe cine iubi”, spunea fericită cu ani în urmă, privind copiii. „Fără ei, fără copiii mei, mărturisesc azi, nu știu cum aș fi trecut prin acele clipe. M-aș fi frînt, parcă stingheră, inutilă.”

Copiii ei. Lilica, acum subingineră, Catrinel, tehnician electrician, amîndouă căsătorite, mame la rîndul lor, adăugînd numelui de „mămică” ce i-a luminat cel mai frumos an ai vieții, pe cel de buică. „Dureea mea am privit-o pe chipurile lor, și am înțeles, poate mai adevărat ca niciodată, cît am fost de bogați, cît sint de bogată.”

Erau încă tineri. Își făcuseră o casă cu gîndul la copii. Cînd îi vor avea, sa nu le lipsească nimic. Răspunsul medicilor, însă, le spulberă orice speranță: nu vor avea niciodată copii. Nu l-au acceptat. Toată lumea nu discuta decît despre gestul lor. „Și cînd sint ai tăi e greu să-i crești, patru copii! O adevărată nequie! Nu-și dau seama ce fac!” Uimire, enervare, întrebări — cine le-a luat în seamă? Copiii lor erau chiar ai lor, deși își cunoșteau pînții. Lilica avea, doar, 13 ani cînd au înfiat-o (pînă la 18 ani, cînd au ieșit, în sfîrșit, actele, a purtat numele părinților naturali, iar „mămica”, ingineră Ardeleanu, răspundea și ea, la ședințele cu pînții, la același nume, să nu afle colegii fetitei și s-o facă să sufere), Catrinel, 8, Vasi, 7, Maria, 3. S-au „tras” unul pe celălalt. Crescuți între frați simțeau nevoia să trăiască și în noua familie la fel.

E greu să crești patru copii, sigur că e greu. Vasi a suferit un accident îngrozitor. Una dintre surori a scăpat pe spatele lui o oală cu apă opărită. Cînd a ieșit din spital, după șase luni de chin, era condamnat. Singura salvare indicată de medici, transplantul, era imposibilă. Cum să înlocuiești cu pielea proprie 50% din suprafața corpului tău, acoperit acum cu o adevărată carapace, grosă în unele locuri de 3 centimetri?

În fața cumplitului adevăr, cite mame nu s-ar fi resemnat? Și cite mame care au simțit înmugurînd în trupul lor viața copilului lor ar fi avut puterea să nu accepte, să se încapătineze să spună nu, să caute și să găsească răspunsul care să motiveze acest nu, care să transforme acest nu într-o extraordinară, într-o incredibilă biruință? Nici una din scrierile aflate în Biblioteca Academiei ce conținea fie și cea mai neînsemnată referire la proprietățile curative ale plantelor medicinale n-a rămas nefișată. Pentru cercetătoarea Elena Ardeleanu și copilul său au urmat luni de experimentare concomitentă a 26 de soluții (unguentul contra arsurilor al inginerii specialiste în construcții energetice și brevetat acum. Printre cei cîștigați de valoarea sa se numără dr. Mioara Mincu, directoarea Spitalului Cantacuzino, și profesorul Pesamosca). Astăzi, Vasi este un tînar ce urmează cursurile liceului ca toți ceilalți colegi ei săi, și se pregătește pentru Politehnică. Maria a hotărît că va fi tot ingineră. Ca pînții săi.

Răsfoiesc un voluminos album de familie. De cite ori privește fotografiile cu copiii, Elena Ardeleanu alungă imaginea unui alt posibil album, în ale cărui pagini ar fi putut fi nume doi oameni singuri. Viața lor a curs altfel, s-a împlinit într-o familie adevărată.

ROXANA P. MANOLESCU

Nesuferita birocrație

da alocația, dar începînd cu luna mai.

Iată-ne, în mai, din nou la I.C.R. 2. Întreb: Cine trebuie să-i dea alocația Doina Crăciunescu? Răspunde Nicoleta Moraru: Potrivit legii, întreprinderea la care a lucrat soțul ei. Așa a stabilit comisia socială a întreprinderii noastre. În ce dată? — În 9 februarie. De ce tocmai atunci? Femeia a depus cererea în 8 decembrie. Pentru că întreprinderea noastră n-a avut jurist. Și pe primele patru luni ale acestui an de unde trebuie să primească alocația! — !! (Inspectorul ridică din umeri) Dvs. sinteți convinsă că întreprinderea aceea trebuie să plătească alocația? Dacă așa a stabilit comisia... Și pentru aceste patru luni tot comisia trebuie să hotărască. Eu sint

făgașul normal. Dar cineva pomenise acolo de faptul că D.C. trebuia să cunoască legea, pentru că fiecare cetățean e obligat s-o facă. Se insinua ușor faptul că vinovată ar fi și ea, pentru că, vezi, necunoașterea legii nu te absolvă de consecințe. Chiar așa. Femeia ratase timp de cîteva luni bune prilejuri de a cunoaște legea, de a o învăța măcar în ceea ce o privește. Dar de la cine? Cine a trimis-o de la o întreprindere la alta ca pe o minge de ping-pong? Nu tocmai oamenii care fuseseră școliți iar acum erau plătiți să cunoască și să aplice legea? Nu țineau cu toții aceeași lege în mînă cînd o trimiteau din Strada Doamnei în Strada Veseliei și înapoi? Și ce trebuiau ei să facă? Să analizeze un caz com-

a purces, pentru început, la amenajarea acestei surse de apă pentru a se evita scurgerea ei în vîgăunile pămîntului. Împreună cu adjunctul său, economistul Nicușor Burtă, precum și cu personalul din subordine a trecut la amenajarea văii Iadolinei prin executarea unor lucrări de drenare a torenților de apă, la înființarea unei gospodării anexe

nită mai sus! De la teorie el a trecut din plin la practică, criteriu de verificare al adevărului. Avînd în vedere că Stîna de Vale a cuprins din punct de vedere administrativ și punctele turistice Baraj Leșu, Peștera Urșilor, Peștera de la Meziad, punctul turistic Beiuș și Dr. Petru Groza, importanța acestei stațiuni a crescut atît de mult încît ne-

din mai multe întreprinderi orădene, concurs organizat prin rivna consiliului județean al sindicatelor Bihor, afluxul deosebit de participanți și sutele de turiști sosiți aici în zilele de simboată și duminică ridică problema cazării și deschiderii unor noi pînții pentru schi, poate aceea, aflată în proiect de mai multă vreme de la Stîna de Vale, respectiv de la cota 1102 m spre vîrfurile Poieni la cota de 1690 m, cu realizarea de telecabluri, fapt care ar contribui la înscrierea stațiunii Stîna de Vale în circuit național și internațional. Acest lucru este în vederea noului director care a realizat aici multe lucruri minunate. Printre care și un colectiv harnic, săritor, care să satisfacă exigențele turiștilor din județ și din țară, din rîndul căruia pomenim pentru început: Anica Mihalce, Ion Dancea, Viorica Nistor, Maria Tit, Florica Nistor și Anca Vid.

O stațiune — în același timp veche și nouă — așteaptă pe cei îndrăgostiți de soarele care aici are o neobișnuită putere, de aerul care te îmbată, de mirosul rășinii și de apa fermecată de la Izvorul Minunilor...

La stîna miracolelor

ce asigură o cantitate însemnată de carne pentru masa turiștilor (50 porci, 60 oi), construirea unor magazine pentru păstrarea alimentelor, realizarea încălzirii centrale la vilele „Cerbul” și „Lilicacul” cu ajutorul întreprinderii Mecanice din orașul Dr. Petru Groza. Munca a dat roade pentru că, în anul trecut, planul de beneficii de 11 400 000 lei a fost substanțial depășit (s-au realizat 14 231 000 lei). Nu degeaba tînarul director și-a ales la absolvirea Academiei de Studii Economice lucrarea pome-

cesitatea unui studiu al factorilor naturali de crutare din partea Institutului pentru economie comerțului interior și turismului este acum neîndoielnică. „Perla munților Apuseni” — stațiunea Stîna de Vale — ne va rezerva încă multe bucurii și surprize plăcute, mai ales dacă interesul factorilor de răspundere vine în întîmpinarea generoaselor eforturi care se întreprind aici pentru asigurarea odihnei și recreerii oamenilor muncii.

Chiar în ziua cînd am scris reportajul avea loc un concurs de schi al oamenilor muncii

NOTE

Informații în folosul dumneavoastră

Parcul poetului

În Botoșani a început cea de-a doua etapă a modernizării și înfrumusețării parcului Mihai Eminescu, care, ne asigură edilii, în această vară, își va onora, cu adevărat, numele. Refacerea băncilor și aleilor, reamenajarea debarcaderului și chioscului pentru biciclete, repararea fîntînii arteziene, plantarea a 2 000 m gard viu, 1 000 arbuști ornamentali, amenajarea a 5 covoare florale cu 1 000 trandafiri, toate acestea vorbesc convingător despre eforturile depuse; demonstrează, însă, în același timp, și atitudinea lipsită de respect a unor dintre locuitorii orașului, fără de care, cu siguranță, n-ar fi fost necesare atîtea reparații, refaceri și reamenajări.

Așteptată cu mult interes, se

va amenaja și „Aleea personalităților botoșenene”, despre care se spune, încă de pe acum, că va fi principalul punct de atracție al parcului.

Poftă bună!

Pentru amatorii de pește, o veste bună. La întreprinderea de industrializare a peștelui Tulcea au fost onologate și vor intra în producție două noi sortimente. Este vorba despre conservele din pește în suc propriu și conservele din pește în sos alb.

Alexandria are o Poștă centrală

De curînd, adăugîndu-se noilor oficii din cartierele Bucu-

rești, 30 Decembrie și gară, în Alexandria s-a dat în folosință și Oficiul poștal nr. 1. Amplasat în centrul orașului, pe principală arteră comercială, aceasta este conceput și amenajat ca o adevărată Poștă centrală a unui oraș modern, din care nu lipsesc cutiile poștale ce pot fi închiriate de către cetățeni, ca și cabinetele telefonice pentru convorbiri urbane și interurbane.

Potriviiți-vă ceasurile

Dacă treceți prin Buzău, nu uitați să aruncați o privire către ceasurile electronice instalate în fața magazinelor „Lumea copiilor” și „Olimpic”. Veți afla nu numai ora exactă, ci și temperatura aerului. Proiectate și construite de către pasionați de la întreprinderea de contactoare și întreprinderea de geamuri, cele două ceasuri au devenit, în scurtă vreme, puncte de reper în peisajul orașului.

ROXANA PAICU

„De ziua ei”?

Unele florării, neavînd se pare destulă încredere în puterea de atracție și seducție a parfumurilor frezii, garoafe, trandafirilor, socotesc, probabil, că, oricum, indiferent ce ni se oferă, noi cumpărăm. Și astfel a fost găsită „metoda” buchetelor gata pregătite, învelite în celofan, amestec de flori proaspete și ofilite, socotite de aceeași calitate.

Ducînd asemenea practici mai departe, în buchetul de flori preambalate a fost introdusă de curînd o carte poștală ilustrată, pe spatele căreia e scris „Întreprinderea de sere Codlea”. Prețul este de 1,50 lei și textul „De ziua ei”, cu variantele franceză, germană și engleză. Și dacă buchetul i-l dăm de ziua lui, sau de ziua lor? Ce facem în acest caz cu gentila atenție... nedorită a acestor florării?

Sintem obligați, vrînd-nevrînd, să contribuim la lichidarea stocului producătorilor acestor ilustra-

CARMEN DUMITRESCU

■ La Viena au fost reluate negocierile pentru adoptarea de noi măsuri de înțărare a încrederii și securității în Europa, la care participă cele 35 de state semnatare ale Actului final de la Helsinki, și negocierile privind forțele armate și armamentele convenționale din Europa, între statele participante la Tratatul de la Varșovia și cele membre ale NATO. Negocierile sunt chemate să adopte un complex de măsuri concrete de natură să ducă la creșterea securității, încrederii și cooperării într-o Europă în care fiecare națiune să se poată dezvolta liber, la adăpost de orice amenințare la adresa independenței și suveranității sale. România, care participă la negocieri în spiritul poziției sale de principiu, al considerentelor și propunerilor președintelui Nicolae Ceaușescu cu privire la problemele dezarmării, încrederii și securității pe continen-

tul european, prezentate la deschiderea celor două noi foruri de negocieri multilaterale, își aduce o contribuție constructivă, larg apreciată, la procesul negocierilor. Această a doua rundă a negocierilor de la Viena este prevăzută să se încheie la 14 iulie 1989.

■ În Raportul prezentat la Conferința Națională a Partidului Muncitoresc Unit Polonez se relevă că perioada de după Congresul al X-lea al PMUP a fost marcată de profunde prefaceri survenite în viața de stat, socială și economică a Poloniei. Documentul relevă, de asemenea, existența a numeroase dificultăți economice, a dezechilibrului și a unei înalte rate a inflației, arătând că nu poate fi așteptată o ameliorare rapidă a problemei datoriei externe. În raport se spune că PMUP leagă perspectivele socialismului în Polonia de existența unui stat puter-

nic și bine organizat, de dezvoltarea autoconducerii. PMUP va lupta pentru dezvoltarea diferitelor forme de autoconducere, pentru restabilirea echilibrului economic, pentru instaurarea unui regim de economii și de eficiență ca modalități de eliminare a inflației, pentru un spirit activ în Europa și pe plan mondial, pentru acțiuni în favoarea securității și suveranității Poloniei, a tendințelor spre destindere și dezarmare.

■ De la cosmodromul Cape Canaveral a fost lansată naveta spațială americană „Atlantis”, având la bord un echipaj alcătuit din cinci astronauți. De la bordul navei spațiale a fost lansată în direcția planetei Venus sonda cosmică „Magellan”. Sonda urmează să se plaseze pe orbita planetei Venus în august 1990 și va putea cartografia aproximativ 90 la sută din suprafața planetei.

■ Secretarul general al ONU Perez de Cuellar, l-a convocat pe ambasadorul sud-african la Națiunile Unite și a cerut ca guvernul de la Pretoria să-și retragă forțele sale armate dislocate în Namibia. Totodată, Perez de Cuellar a cerut ca regimul sud-african să adopte măsurile necesare „pentru a modera și controla activitatea poliției sud-africane în acest teritoriu”.

■ Expediția formată din exploratori polari din șapte țări care, pornind de pe teritoriul Canadei, intenționează să ajungă pe jos la Polul Nord a parcurs peste 450 de mile. Legătura prin radio cu expediția a fost restabilită, și astfel un avion a putut parașuta alimente și alte materiale de primă necesitate. La începutul călătoriei temperatura aerului a fost de minus 50 de grade Celsius; în prezent ea este în jur de minus 15 grade. ION CODRU ■

Comentariul săptămânii

A treia opțiune zero

Demersurile și eforturile de tot felul în scopul ajungerii la înțelegere privind eliminarea totală din Europa a unor categorii de arme nucleare s-au numit „opțiuni zero”. Prima și cea de-a doua opțiune zero s-au concretizat prin încheierea Tratatului sovieto-american de eliminare a rachetelor intermediare din Europa (cu cele două componente: rachete cu rază medie și rachetele cu rază mai scurtă de acțiune). În afara acestui acord (numit, pe scurt, Tratatul INF) au rămas, printre altele, după cum se știe, rachetele cu rază scurtă de acțiune (până în 500 de kilometri), cunoscute și sub denumirea de rachete nucleare tactice. Nu de mult (la 12 aprilie a.c.), statele participante la Tratatul de la Varșovia au făcut țărilor NATO propunerea de a începe negocieri vizând reducerea și eliminarea rachetelor nucleare tactice din Europa, cu alte cuvinte, înfăptuirea celei de-a treia opțiuni zero.

Însă în cadrul alianței nord-atlantice pozițiile țărilor membre cu privire la rachetele nucleare cu rază scurtă de acțiune sînt divergente. Statele Unite, sprijinite de Marea Britanie, se pronunță pentru includerea rachetelor tactice ale NATO în procesul general de modernizare nucleară. De modernizare ne-am ocupat pe larg altă dată. Reamintim doar câteva detalii care se referă la rachetele nucleare tactice din Europa (modernizarea — realizată, în curs de desfășurare sau numai preconizată — cuprinde în sfera ei tot ce nu e interzis prin Tratatul INF). Dezafectarea acestor rachete, în marea lor majoritate rachete americane de tip „Lance”, ar urma să se producă în 1995 și deci eventuala lor înlocuire cu rachete perfecționate ar putea să înceapă abia în 1996. Însă Statele Unite și Marea Britanie insistă ca înlocuirea să se facă chiar acum, pentru ca NATO să dispună de „forțe nucleare diversificate, flexibile și modernizate”, pentru a menține „credibilitatea descurajării”. Se are în vedere, desigur, compensarea forței rachetelor cu rază medie eliminate prin Tratatul sovieto-american. Modernizarea ar urma să se realizeze atât prin sporirea razei de acțiune de la 120 la 450 de kilometri, cit și prin înlocuirea focaselor nucleare cu altele, mult mai distrugătoare.

Principala adversar al tezei americano-britanice „modernizare acum” este R.F.G., sprijinită de Belgia, Danemarca, Norvegia, Spania, Turcia, Italia și Grecia. Guvernul vest-german invocă drept argument în primul rînd poziția geografică specifică a țării: RFG ar urma să fie, datorită acestei poziții, primul și cel mai mare depozitar al rachetelor modernizate și, implicit, prima țintă a unei eventuale riposte. În al doilea rînd, se subliniază că modernizarea rachetelor nucleare tactice contravine spiritului Tratatului INF și nu va face decât să accelereze cursa înarmărilor. Observatorii văd în poziția RFG și a celorlalte țări care o sprijină și înțelegerea faptului că Tratatul INF reprezintă un pas foarte mic pe calea dezarmării nucleare și că deci eforturile trebuie continuate iar rezultatele de pînă acum mult amplificate în cadrul unui concept amplu și global de dezarmare. În sfîrșit, pentru explicarea poziției RFG trebuie avute în vedere și considerente de ordin electoral (în toamna lui 1990 vor avea loc alegeri legislative federale). Într-o recentă declarație oficială, guvernul RFG și-a reafirmat poziția potrivit căreia, în problema modernizării rachetelor tactice, NATO nu trebuie să adopte o hotărîre înainte de 1992; în același timp, guvernul vest-german a arătat că Alianța nord-atlantică trebuie să se pronunțe pentru începerea „în curînd” de negocieri între statele NATO și cele participante la Tratatul de la Varșovia asupra rachetelor cu rază scurtă de acțiune în scopul formulat de Alianța atlantică în 1987 la Reykjavik și în 1988 la Bruxelles (de a stabili plafoane la un nivel cit mai scăzut). Acest punct de vedere se înscrie, evident, pe coordonatele celei de-a treia opțiuni zero. Presa vest-europeană a arătat că este pentru prima dată cînd RFG ia cu totul altă poziție decît SUA, „aliatul și protectorul tradițional al Bonn-ului”, exprimînd opinia că după această „frondă” vest-germană, NATO nu va mai fi la fel ca înainte, indiferent de viitoarele compromisuri în cadrul Alianței atlantice.

ION D. GOIA ■

Descoperirea focului

Focul de tabără „atît de bun și cald”, care luminează cu flăcările sale vioaie este cu mult mai „bătrîn” decît se credea. Potrivit unui articol publicat în revista științifică britanică „Nature”, în Africa de Sud s-au descoperit urme ale unui asemenea foc care datează de peste un milion de ani.

Ca de obicei, cercetătorii urmăreau cu totul altceva și descoperirea a venit întîmplător: pe cînd Andrew Sillen și C. K. Brain făceau săpături în ruinita grotă de la Swartkrans, cam la 50 kilometri la vest de Pretoria. Pe aceste locuri au fost găsite, de-a lungul timpului, pe lîngă numeroase unelte din piatră cioplită, și fragmente ale unor schelete de Australopithecus robustus și de Homo erectus. De această dată, Sillen și Brain au scos la iveală oase de antilopă, de babuin și zebre, care, cu toate că erau fosilizate, și-au dezvăluit secretul: faptul că au fost arse la un foc de tabără în urmă cu între 1,2 și 1,5 milioane de ani.

O adevărată revoluție, pentru că urmele celui mai vechi foc aprins în mod voit de om fuseseră identificate în Europa, ca datînd din urmă cu 400.000 de ani. Henry de Lumley, director la „Muzeul Omului” a descoperit, împreună cu echipa sa, în zona Terra Amata, din apropiere de Nisa, mai multe vetre de foc create de om. Datînd din urmă cu 380.000 de ani, ele au fost produse de Homo erectus.

Descoperirea oaselor arse din grotă de la Swartkrans face ca vîrsta descoperirii focului să fie de două-trei ori mai mare decît se presupunea. Firește, cercetătorii din Africa de Sud nu au scos la lumină zilei veritabile vetre de foc, cum sînt cele de la Terra Amata. Însă, dacă această descoperire va fi confirmată și de alte fapte și dovezi, atunci înseamnă că omul abia învățase să meargă în poziție verticală cînd a și început să folosească focul pentru a-și pregăti hrana, a se apăra de animalele sălbatice, a se încălzi în eforturile sale de a supraviețui în condiții de climă mai rece și a asigura lumină în grotile unde, mai tîrziu, își va demonstra și darurile sale artistice. „Dar, tot în jurul focurilor, vîntorii puteau probabil, seara, să-și povestească isprăvile, să discute amănunțit privind vîntoarea de a doua zi, să evoce amintiri, să inventeze eroi fabuloși. Astfel s-au întărit legăturile care-i uneau în familii și triburi. În jurul

focului, tradițiile comune i-au apropiat pe oameni, le-au dat posibilitatea de a-și transmite tehnicile, cunoștințele”, spune Henry de Lumley. Dacă oasele din grotă Swartkrans au fost într-adevăr arse la un foc aprins și întreținut de Homo erectus, atunci cultura are deja peste un milion de ani. Pentru că focul a produs cultura.

ROMEO NĂDAȘAN ■

Fuziunea liniștită

La sfîrșitul lunii martie, doi oameni de știință, americanul Stanley Pons de la Universitatea Brigham Young (Utah) și englezul Martin Fleischmann de la Universitatea din Southampton anunțau o descoperire ale cărei consecințe pentru viitorul umanității sînt incalculabile. Cei doi au afirmat că au reușit să obțină fuziunea nucleară la temperatura camerei, efectuînd o simplă electroliză cu apă grea prin intermediul electrozilor de paladiu și platină. Atunci cînd este generat un curent electric, atomii de deuteriu se concentrează în jurul electrozilor de paladiu acționînd împotriva forțelor electromagnetice care încearcă să-i separe pînă în momentul în care masa lor este suficient de mare pentru declanșarea fuziunii, moment semnalat de apariția energiei calorice și a neutronilor rapizi. Pentru fiecare watt utilizat la alimentarea experienței s-au obținut 4 watt. După șocul provocat în lumea științei de acest anunț care, validat, ar însemna să schimbe fundamental datele problemei energetice pe Terra sub toate aspectele, a urmat un scepticism general. Cum e posibil ca printr-o banală electroliză, chiar dacă cu apă grea, să fie descoperit secretul funcționării infinite a Soarelui și stelelor? Cum este posibilă o fuziune liniștită cînd se cunoaște că doar în cadrul bombei cu hidrogen ea este posibilă, dar într-o formă necontrolată și cumpănit de agresivă?

În urma testelor efectuate la o universitate din Texas, rezultatele lui Pons și Fleischmann au fost confirmate. La Washington s-a procedat la o experiență similară anunțîndu-se detectarea indiciilor unei posibile fuziuni nucleare. În U.R.S.S., profesorul Runar Kuzmin cel care în 1982 a pus bazele teoretice ale fuziunii nucleare, a ajuns la rezultatele prezentate de inventori. După cum anunță agenția TASS, omul de știință sovietic împreună cu doi colaboratori au efectuat aproximativ 20 de experiențe care au confirmat posibilitatea fuziunii nucleare la temperaturi joase.

IOAN ROȘCA ■

Or fi părut englezii de mai sus niște inși ciudați, dar, cînd s-a aflat că ciudațenia lor e aducătoare de banî, tot mai mulți i-au privit cu interes. Primul, doctorul Roy Sawyer, are pasiunea lipitorilor. Certi-

ficînd cu mijloacele științei moderne calități pe care tradiția le recunoștea acestor dizgrațioase vietuitoare, numitul doctor și-a întemeiat o crescătorie de lipitori, mai apoi o companie, „Biopharm Limited” și, cu re-

clama de rigoare, vinde lipitori pentru diferite scopuri medicale sau „produse de la lipitoare” și investiția se arată mai mult decît rentabilă.

Cam în același fel de ape s-a scaldat și Ken Richards. Numai că, vedeți fotografia a doua, ciudațenia lui e racul. Autor de scenarii și filme, n-a fost lipsit nici de simț practic. Pe seama respectivei vietăți, dispărută în Anglia pe la 1850, în urma unei epidemii, scenaristul a pus la cale o afacere ca-n filme: la ferma sa din Dorset a început să crească raci aduși din Suedia. Ferma se dezvoltă, racul se caută, chiar și la export, apar prozeții, domnul Richards devine președintele Asociației britanice de comercializare a racului, iar cifra sa de afaceri în 18 luni ajunge la un milion de lire sterline.

Cînd al ideii și racul te duce înainte.

„Daymio”

Grație scriitorului James Clavell zeci de milioane de oameni au putut pătrunde în mirifica lume a samurailor și shogunilor, luînd cunoștință despre ancestralele obiceiuri japoneze. Mai puține lucruri se cunosc despre „daymio”. Cuvîntul, în japoneză, este o îmbinare dintre noțiunile „mare” și „nume”, referîndu-se la puterile familiei provinciale apărute la sfîrșitul secolului al 12-lea, adevărați patroni, dar și practicanți ai artelor. Timp de aproape 700 de ani „daymio” au fost un factor polarizant al vieții Japoniei. La National Gallery din Washington a fost prezentată o interesantă expoziție pe această temă. Au fost necesari 6 ani pentru a reuși expunerea, meritul principal aparținîndu-i lui Yoshiaki Shimizu, profesor

de artă la Universitatea Princeton, fost curator de artă japoneză la galeriile Yfeer. El s-a adresat agenției japoneze pentru afaceri culturale care are rolul de a înregistra și conserva comorile naționale, dar, culmea, nu și de a promova moartea lor în lume. Piese repezate în colecții particulare și muzee n-au putut fi expuse pînă nu s-au dat garanții că se va asigura o ventilație corespunzătoare fiecărui exponat, iar lumina va fi redusă la minimum. Obiectele nu au fost expuse mai mult de 4-6 săptămîni, fiind înlocuite prin rotație. Expoziția a avut două teme: „bu” — arta războiului și „bun” — arta păcii, dar în multe cazuri s-a constatat o interferență între cele două teme.

Departe de a-și epuiza tainele, Japonia rămîne, vorba scriitorului, un miracol.

DAN DĂNUȚ DORU ■

Scriitorul Wilhelm König e unul din numele de rezonanță ale generației sale. Poet, prozator și dramaturg, scriind atât în germana literară cit și în dialect, autor a peste 12 volume, în literatura sa el abordează realitatea direct, cu curaj, bărbătesc, cu moralitate aspră, jocosă. Editor și redactor șef al revistei literare în dialect „Schwädd“, Wilhelm König crede în puterile mirabile de adevăr și măiestrie ale limbii și gândirii poporului său. Cu un autentic sentiment al istoriei, șvabul acesta aparent tăcut, calm ca o apă adincă, a dat glas celor mai puternice frământări ale eului său într-o trilogie romanească, o amplă și complexă frescă a satului german, în speță a celui din părțile Württemberg-ului. Acest masiv epos al cărui erou, Karl Simpel, a fost calificat de către judecata criticilor drept un Simplicissimus Simplicissimus, sau un Till Eulenspiegel — șvab, se constituie într-un dramatic rechizitoriu asupra fenomenelor social-politice din Germania, premegătoare celei de a doua conflagrații mondiale și în timpul războiului, reflectate în viața unei colectivități țărănești din Württemberg. L-am văzut pe Wilhelm König la Cluj-Napoca, în România, ca oaspete al Uniunii Scriitorilor, l-am revăzut apoi la el acasă, chiar pe țarina părintească, marcat de impresiile vii, de întâlnirile și convorbirile interesante purtate cu colegii săi scriitori din România.

— Stimate Wilhelm König ne-ați vizitat de curând țara. Ce a însemnat pentru D-voastră primul contact cu România și literatura română?

— Mai întâi doresc să mulțumesc pentru primirea atât de prietenească și caldă care mi s-a făcut în țara D-voastră, pentru atmosfera colegială de care ne-am bucurat în timpul celor zece zile cât a durat călătoria. Ghidul nostru la București și apoi de-a lungul drumului până la Arad a fost Elvira Ivașcu. El mi datorăm deosebită mulțumire. Am fost împreună cu soția mea, noi am călătorit cu autoturismul peste 4.000 de kilometri, dus și întors. Prima prietenescă a început chiar de la graniță, la punctul de frontieră Borș: am fost salutați solemn de un ofițer de granițieri cu mina la chipiu, atât ca bun venit cât și ca bunrămas. Astfel de gesturi sunt neobișnuite la noi și exprimă înalta prețuire de care se bucură literatura, literaturii și mai ales scriitorii. E o impresie care nu se uită. Mi-a mai rămas din România o convingere pe care am adus-o cu mine acasă și anume că acolo literatura și oamenii de condei aparțin societății, că acolo literatura e angrenată în viață: este utilizată în scopul dezvoltării societății și e pusă deci în slujba evoluției. Probabil, acest fapt are pilde bune în istorie. Literatura română trebuie să fi fost o literatură care a slujit poporul, iar scriitorii români cred că s-au simțit mereu glasuri ale poporului lor. Dincolo de aceasta: România e o țară complexă, cu un cadru natural intact, asta am putut observa nemijlocit, deoarece am călătorit cu autoturismul.

— Ați purtat numeroase discuții cu autori români. Ce anume v-a rămas în amintire din aceste schimburi de idei?

— Spre a da nume exacte: totul a început la Cluj-Napoca. Aici l-am cunoscut la Editura Dacia pe cunoscutul prozator Vasile Rebreanu, cit și pe poeta Doina Cetea. Mai târziu am făcut cunoștință și cu poetul Mi-

Ununii Scriitorilor — Ion Hăbana. Au urmat Marin Sorescu, redactor șef al revistei Ramuri și Romul Munteanu, directorul Editurii Univers. Desigur, nu-l pot uita nici pe Corneliu Leu, redactor-șef adjunct al revistei Contemporanul. Într-o după-amiază am fost invitații Editurii Kriterion. Hedi Hauser ne-a descris activitatea extrem de bogată a editurii. La Casa

nese au o veche tradiție în literatură română. Care e situația în R.F. Germania, sau mai concret, în preocupările D-voastră de prozator?

— În cazul meu, personal, lucrurile se prezintă astfel: eu mă trag dintr-o familie de țărani din mediul de proletariat sătesc, cu o veche istorie în părțile din centrul Württem-

se inspiră mereu din problema muncitorimii și țărănimii. În general, tematica țărănească ocupă un rol însemnat în R.F. Germania, pornind chiar de la situația că avem acum alți țărani, alte sate. Totul e industrializat iar satele au devenit mici orașe. Este altfel decât în România, așa încât scriitorul care n-a crescut în satul adevărat, nu a trăit în adevăratul mediu țărănesc, nu poate întreprinde nimic în acest sens. Noi, în R.F. Germania avem aproape în totalitate doar o literatură citadină; totul este în esență ipotetic, se petrece deasupra capetelor noastre, iar marile artere de circulație se desprind de simplitatea vieții obișnuite, căutând răspunsuri prin industrializare, în afară! Altfel spus, se caută mereu în depărtare, în loc să se cerceteze ceea ce se află în imediata apropiere.

Că vrem, că nu vrem: trebuie să ne reîntoarcem spre noi înșine. Chiar dacă asta se va întâmpla abia după anul 2000!

— Cum vedeți în perspectiva viitorului posibilitățile colaborării între scriitorii români și cei din R.F. Germania?

— O, desigur există multiple posibilități! Tocmai în ceea ce privește apropierea dintre cotidian și istorie, noi, cei din R.F. Germania, putem învăța de la România și de la colegii scriitori români. Noi trebuie, de asemenea, să luăm asupra noastră o mai mare răspundere, să vrem să ne asumăm răspunderea așa încât această asumare să ne fie recunoscută.

Pe scala altitudinii la care sînt cotate în țara noastră profesiile, profesia de scriitor se află foarte jos. Aceasta nu e bine, pentru nimeni, nici pentru scriitori, nici pentru țară.

În acest domeniu e necesar să învățăm încă mult de la D-voastră.

— Vreți să exemplificați cu unele fapte concrete ideea colaborării literare și culturale?

Pentru mine personal, în acest sens s-a înfăptuit deja mult. Îmi va apare un roman, primul volum al unei trilogii, tradusă în românește la Editura Dacia. Voi face tot ceea ce îmi stă în putință pentru concretizarea la noi a unor contacte pe un front cât mai vast: realizarea de invitații, într-un stadiu avansat se află organizarea în landul Baden-Württemberg a unei „Săptămîni românești“. Voi publica în revista mea, „Schwädd“, literatură română, desigur va precumpăni aspectul de grai și dialect, acestea cunoscînd la noi o mare dezvoltare, bucurîndu-se de interes. Cu responsabilitate patriotică doresc să mă adresez compatrioților mei, scriitori, artiști, politicieni, apelînd la ei pentru schimbările pe linia limbii și literaturii germane, cu România, în sensul unei colaborări pașnice, constructive.

Numai o astfel de conlucrare îi este și apropielii, în cazul de față părții românești, utilă. Și eu doresc să fiu un prieten al poporului român, avînd totodată conștiința propriei mele patrii. Cu mindrie, dar deopotrivă cu dorința de a asimila cunoștințe, de a învăța.

MIRCEA VAIDA ■

Wilhelm König: „Am dobîndit o simpatie deosebită pentru România și pentru limba română!“

În realitate

cu realitatea lucrurile nu stau în realitate chiar rău

depinde decuseara cum va arăta ziua ce va veni dar acum deja fiecare și-a trăit experiențele

temerile se dovedesc deseori neîntemeiate la reușita unei zile contribuie toate zilele și o seară rareori vine singură

pină la amiază poți privi atunci mai departe ochiul cu conul său de lumină cutreieră cîmpia marcată

deja prin această mișcare mulți și-au îndeplinit truda zilei — seara își găsesc în tihnă liniștea

cei născuți înainte de vreme — cei veniți prea târziu chiar și poimîine neașteptați de nimeni și ieri deja alungați de toți oamenii de azi oamenii din oamenii aceștia

care se află la capătul mai lung al pirghiei dar nu pleacă la timp atunci cînd pendulul bate înspre ei.

Dans pe frînghie

cel care astfel se lasă în nădejdea zilelor, ce încă nici măcar nu sînt în calendar acela va clădi și pe promisiunile între care se întinde frînghia

cel care te vede astfel pe frînghie între aripile mute ale nopții acela gîndește: tu ești obișnuit

dar adu-ți aminte: atunci cînd vei cădea, vei cădea dincolo de cele obișnuite

ron Scorobete. La început pronunția numerelor mi-a creat dificultăți. Totuși, a mers din ce în ce mai bine, poate și pentru că am dobîndit o simpatie deosebită pentru România și pentru limba română! Nu pot să omit, firește, fiind vorba de Cluj-Napoca, numele D-voastră, Mircea Vaida, care într-o frumoasă după-amiază ne-ați condus în mirificii Munți Apusenți, locuri strîns legate de lupta pentru libertate socială și politică a poporului român.

În fine — Bucureștiul: mai întâi l-am întîlnit pe secretarul

Scriitorilor a avut loc și o foarte plăcută întîlnire cu o parte a redacției revistei Neue Literatur. Toți colegii scriitori pe care i-am întîlnit în România ne-au impresionat prin înaltul lor nivel intelectual și în același timp prin conduită și bune maniere. Am avut revelația că orizontul germanic, prin clasicii noștri, mai cu seamă prin Goethe și Schiller, au încă un ecou extrem de actual. Aceste adevăruri mi-au întărit convingerea că scriitorii sînt, în cele din urmă, cei mai buni ambasadori.

— Tematica și universul țără-

bergului. Strămoșii mei sînt amintiți în protocoalele sălilor de tortură ale orașului Tübingen, în 1514: precum că ei au fost „interogați prin tortură“, deoarece se ridicaseră împotriva autorităților. Așa se face că eu nu descriu în scrisul meu decît probleme proprii, fapte care mă privesc pe mine, familia mea și clasa mea. Între timp lucrurile s-au îmbunătățit mult, nu însă într-atît încît să putem privi cu mulțumire în trecut și să spunem: sîntem satisfăcuți, vechile istorii sînt depășite.

Prin alte cuvinte, scrisul meu

Menajul și kaloriile

Menajul, pe care îl fac gospodinele, nu este o treabă ușoară, iar dacă lipsesc diferitele aparate casnice, care să le ușureze munca, el devine mai greu și uneori chiar agasant. Se pare însă că medicii specialiști sînt de altă părere recomandînd această activitate manuală ca un mijloc excelent de slăbire, putîndu-se, în acest mod să se ardă calorii în exces. Astfel în fiecare minut se consumă la: făcînd patul 5,4 calorii, lustruînd parchetul 4,8 — spălatul pe jos 3,6 — spălatul ferestrelor și ușilor 3 — întînderea rufelor 4,5 — curățatul cartofilor 2,9 — măturat 1,7 — cusutul la mașina obișnuită 1,8. De menționat mai este și faptul că pentru a se slăbi cu 500 grame trebuie să se consume 3.500 calorii.

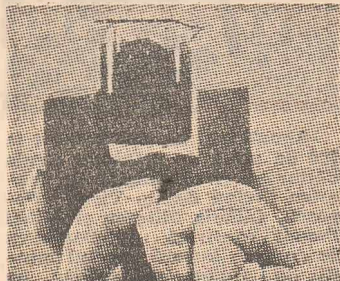
Ferofluidic

Ferofluidice sînt lichide care în prezența unui cîmp magnetic se magnetizează, ca o simplă bară de fier. Combinarea proprietăților fluidelor

cu cele magnetice dau naștere la fenomene cu totul neobișnuite. Un astfel de fluid este cel format din particule de magnetită, un amestec de oxizi de fier, divizate fin și aflate în suspensie în gaz lămpant. Cînd se aplică un cîmp magnetic, în interiorul ferofluidului apare o forță. Ea poate fi pusă în evidență, în mod spectaculos, scufundînd o tijă metalică

BREVIAR

Într-un recipient puțin adînc umplut cu fluid magnetic. Cînd prin tijă trece un curent continuu fluidul formează pe ea un menisc concav simetric, larg la bază, iar în vîrf, lung și subțire. Prima aplicație a acestor fluide a fost punerea la punct a unor garnituri așezate între arborele ce se rotește și structura ce îl suportă. Garnitura, compusă din câteva picături de ferofluid și un magnet permanent cilindric, este așezată ca un colier în jurul arborelui, reducînd frecarea acestuia. Ferofluidul mai poa-

te constitui o barieră între atmosferă și vidul din interiorul cuptoarelor în care sînt fabricate cristale speciale de siliciu, sau poate fi folosit la trierea diamantelor din nisipuri, caz în care joacă rolul lichidului de flotatie, utilizat în minerit. Se mai preconizează folosirea lui la capetele de citire și scriere, la calculatoarele cu disc, la separarea deșeurilor feroase și neferoase de alte produse, în vederea refolosirii lor în industrie. Interesant este și faptul că la un prag de tensiune al cîmpului magnetic ferofluidul trece din starea lichidă în cea de pastă sau solidă.

AUREL DIANU ■

Universul muzicii

● A început febra concursului de muzică ușoară MAMAIA '89. În zilele de 8, 9, 10, 11 mai, la sala „Victoria“ (nr. 174) a teatrului „Tănase“ au avut loc primele două etape pentru soliștii vocali de muzică ușoară, astfel: etapa I — cu acompaniament la pian, etapa a II-a cu acompaniament orchestral. Limita de vîrstă a celor înscriși: 28 de ani. Acum se cern talentele care vor pasi la vară pe scena marelui concurs. În afara celebrităților mult rîvnite, concurenții care vor ajunge în faza finală vor dobîndi și o răsplătă materială după cum urmează: „Marele premiu MAMAIA '89“ — 8.000 lei (în obiecte), „Premiul I“ — 6.000 lei (în obiecte), „Premiul II“ — 4.000 lei (în obiecte), „Premiul III“ — 3.000 lei (în obiecte), două premii speciale ale juriului — 6.000 lei valoare totală (în obiecte).

● O mare surpriză este prezenta, anul acesta, în concursul „Eurovision“, a pilotului de formula 1, Nino de Angelo, cu cîntecul „Flieger“. Este acesta semnul unui abandon defini-

tiv al curselor care l-au adus alina faimă, la volanul bolidului său „Opel Lotus“ (270 km/h), sau este o simplă încercare? Nu se știe încă. Oricum succesul este asigurat. De Angelo avîndu-l „copilot“ pe DIETER BOHLEN, cel care îi compune cîntecele.

● Constultînd topurile internaționale al muzicii pop, constatăm o invazie de nume celebre. Iată și noutățile pe care le lansează: „You got it“ — ROY ORBISON, „Downtown '88“ — PETULA CLARK, „The Lover in me“ — SHEENA EASTON, „This time I know...“ — DONNA SUMMER, „My Heart can't tell“ — ROD STEWART, „Town of plenty“ — ELTON JOHN.

● Continuă campania împotriva drogului, la care s-au aliniat trupe grele ale muzicii rock. În curînd va avea loc pe stadionul „Olympia“ din Los Angeles un mare concert „Antidrog“ la care participă VAN HALEN și DEEP PURPLE.

MIRCEA ZANE ■

Examen total

la RUGBY

Stejarul
și
trandafirul

Florică Murariu, căpitanul naționalei de rugby (66 de jocuri în 14 ani sub „tricolor”), „propulsat”, asemenea întregii echipe, de victoria recentă asupra Italiei spre una posibilă asupra Angliei...

Fotografie de AUREL NEAGU ■

Meciul de rugby dintre reprezentativele României și Angliei este important prin faptul că are loc. Inventatori ai jocului cu balonul oval, autori ai regulamentului și mindri pînă peste poarte de tabieturile lor sportive, britanicii n-au acceptat multă vreme să-și deschidă buturile și spre echipele de pe continent. Turneul celor cinci națiuni a însemnat, de fapt, o primă concesie, prin admiterea echipei Franței în întrecerea „autarhică” a celor patru reprezentative din insulă. Dar accesul în „clubul” tipic englezesc a rămas pe mai departe o problemă de privilegiu. Pînă cînd, în fața evidentei, ca și a pericolului unui nefast izolaționism, mult prea conservatorii britanici au acceptat o nouă deschidere, timidă dar importantă, prin convenția unor meciuri-test pe care cele patru să le dispute succesiv și alternativ acasă-deplasare), cu echipa României. Cu la fel de cunoscută rigoare și punctualitate britanică, respectiva convenție se derulează ireproșabil, acum ajungîndu-se la episodul prezenței Angliei la București. Față de contextul schițat mai sus, evenimentul este cu adevărat remarcabil, puține fiind fările lumii care se pot mindri cu sau pot spera la vizita reprezentanților „trandafirului”. De aceea, ce trebuie respectat este însuși evenimentul pe care sportivii noștri cu frunza de stejar pe piept îl pot onora numai printr-o evoluție care să autentifice și să îndreptățească stîmă pe care și-au cîștigat-o în fața britanicilor. În sens strict sportiv este o revanșă a partidei de acum patru ani, cînd Anglia ne-a învins cu 22-15. O revanșă ce se dispută acum, după ce România a învins Țara Galilor pe terenul acesteia și după ce Anglia a învins categoric Franța. Adunînd și trăgînd linie (după ce socotim inclusiv meciul dintre echipele de tineret ce se va desfășura în deschidere), avem de-a face cu un examen total al rugby-ului românesc — dintr-o posibilă victorie alimentîndu-ne multă vreme prestigiul și renumele. De aceea sperăm că stejarii vor rămîne în picioare chiar de vor fi zgîriați de spinii trandafirilor...

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

P.S. „Un astfel de meci ar merita să se desfășoare pe un gazon englezesc!” este părerea fostului internațional Radu Ionescu, șeful complexului sportiv din Ghencea. Și n-o spune din complezență, ci animat de dorința implicării echipei sale de gospodari (care prețeste de fiecare dată impecabil terenul pentru „ntîlnirile fotbalistilor”) în amenajarea gazonului de pe „23 August”. „O victorie acasă la noi dar pe un gazon ca al lor ar fi cît se poate de frumoasă”, completează din mers administratorul celor mai titrate fire de iarbă de pe stadioanele noastre.

Mens sana in corpore sano

TEI-ul
și ecuația sportului

Duminică dimineața, Complexul cultural-sportiv studentesc Tei a găzduit o amplă manifestare cultural-sportivă dedicată celei de-a 45-a aniversări a Revoluției de eliberare socială și națională antifascistă și antiimperialistă și Congresului al XIV-lea al P.C.R. Organizată de Uniunea Asociațiilor Studenților Comunisti din Centrul Universitar București și beneficiind de sprijinul direct al mai multor factori implicați în activitatea studentescă, acțiunea a prilejuit o trecere în revistă a potențialului sportului universitar și un moment de bilanț al rezultatelor obținute de fiecare catedră de educație fizică și sport din institutele de învățămînt superior. De la bun început trebuie arătat că pregătirea fizică a studenților se desfășoară după un sistem nou de norme, gîndite și elaborate de Ministerul Educației și învățămîntului, ce vizează o pregătire fizică specifică, funcție de profilul facultății. Practic se urmărește ca lecțiile de sport să se integreze perfect sistemului educațional, facilitînd studenților dobîndirea și perfecționarea unor aptitudini specifice meseriei

alese. În termeni concreți, munca profesorilor de educație fizică se desfășoară în 33 de facultăți din 11 institute de învățămînt superior, angrenînd 95% din totalul celor 33.500 de studenți bucureșteni. Dincolo de imensul volum de muncă ce se ascunde în spatele acestor cifre, trebuie reținut excelentul procent de participare a studenților la activitatea de educație fizică, procent crescut cu 25% față de anul trecut. Detaliînd această creștere a frecvenței la orele de educație fizică, apare limpede că ea se datorează atît înlocuirii în mentalitatea studenților a noțiunii de „educație fizică” cu cea de „cultură fizică” indispensabilă travaliului intelectual impus de cerințele învățămîntului modern cît și receptivității cadrelor didactice de specialitate față de preferințele și aptitudinile studenților.

Lector univ. Ioan Lador, șeful Comisiei sport din C.U.B.: „Festivitatea de astăzi a reunit un număr record de participanți care au marcat prin prezența lor începerea celei de-a VI-a ediții de vară a amplei competiții naționale „Daciada”. Cu acest pri-

La FOTBAL un Everest cu două virfuri

Deocamdată, Naționala

Să facem o breșă în frenezia care crește pe zi ce trece ducîndu-ne cu gîndul la Barcelona și să privim cu mai multă atenție evenimentul fotbalistic, mai apropiat în timp și spațiu, al jocului naționalei cu echipa Bulgariei. Fiind meciul care urmează, este și cel mai greu — echipa națională fiind aceea care, deocamdată, are nevoie de o stare de spirit propice victoriei. Grijile antrenorului Jenei nu se referă, în această perioadă, la „pregătirea ori valoarea jucătorilor, ci la afectivitatea, interesul și concentrarea cu care trebuie să privească acest joc, foarte important pentru obținerea calificării”. Este de înțeles că un rezultat bun în meciul cu Bulgaria ar așterne o atmosferă favorabilă și pentru marea finală de la Barcelona, creînd un context de calm și încredere absolut necesar moralului acelor jucători ce vor fi prezenți pe ambele fronturi. Inevitabil stresați în ultima perioadă

Reintră Marius Lăcătuș, al doilea joc sub culorile naționalei în această primăvară — jucător a cărui absență din echipă îi face mai pregnantă valoarea individuală, după cum prezența lui în teren potențează substanțial valoarea echipei.

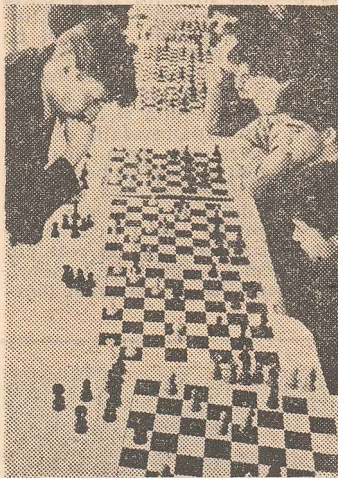
(cu 8 jocuri în 32 de zile), dar eliberați oarecum de presiunea

campionatului, jucătorii steli pot găsi resurse de răbdare și prospețime pentru încă zece zile „de foc”, întrucît, după cucerirea acestui Everest cu două virfuri, deci după succesele cu Bulgaria și A.C. Milan nu prea le-ar mai rămîne de făcut, nu-i așa?, decît să-și consume în liniște gloria. Atît le cerem: zece zile de maximă concentrare la treaba pe care o au de făcut în numele prestigiului sportului nostru; după aia e chiar treaba lor...

Lotul național s-a reunit ieri și s-a imbarcat pentru Bistrița, unde-și strînge rîndurile sub oblăduirea, benefică în atîtea rînduri, a ambianței unor oameni și locuri primitoare. Singura noutate ar fi reconvocarea lui Balint, datorată izbinzilor sale din finalurile unor meciuri recente. Luni tricolorii vor reveni în București, iar jocul se va disputa miercuri, pe stadionul „Steaua”, sub conducerea arbitralului sovietic Husainov. (O. Știre)

O cursă tip „Oxford—Cambridge” pe Lacul Tei! Deocamdată, un început timid, dar noua Dimbovița, ce defilează chiar printre Politehnică și Complexul din Regie, oferă condiții pentru o astfel de întrecere, care ar intra rapid în tradiția universitară a Capitalei.

Simultanul de șah acordat la 100 de mese de maestrul Gruia Călinescu și candidații de maestru Ștefan Baciu, Virgil Popescu, Liliana Miteșcu și Mihai Panait confirmă popularitatea de care se bucură sportul minții în rîndul studenților, pe soare și pe ploaie, în sălile din cămine ori în ambianța reconfortantă a Complexului „Tei” (asist. univ. Ana-Maria Răducanu, șeful Comisiei șah din C.U.B.).

lej au avut loc și finalele Campionatului republican universitar de tenis de cîmp — cîștigate în ordine de Centrele universitare București, Galați și Iași — și de sporturi nautice, concomitent cu finalele de atletism și badminton disputate la Timișoara și cele de orientare turistică de la Ploiești.

Carmen Pascu, studentă la Institutul de Construcții, vicepre-

ședintă U.A.S.C. din C.U.B.: „Azi a fost un moment de sărbătoare a sportului studentesc, dar prezența noastră în Tei e permanentă, practicarea sportului fiind o prelungire firească a pregătirii noastre profesionale. Faptul că toți studenții pot practica în condiții bune sportul preferat se datorează și modului fructuos de colaborare a comisiilor sportive A.S.C., a subcomisiilor pe ramuri sportive și a șefilor de catedră. În definitiv, sportul e o muncă de echipă”.

Conf. univ. Ion Bulugoiu, șeful Catedrei de educație fizică și sport din I.P.B.: „Și anul acesta institutul nostru a organizat finalele republicane la sporturi nautice, 200 de studenți participînd la cele 8 probe clasice plus cea de canoe 10+1, probă deosebit de spectaculoasă și îndrăgită de studenți. În C.U.B. sporturile nautice sînt la mare cinste datorită poate și profesorilor, toți fiind maestri și maestri emeriti ai sportului, cu merite deosebite în canotajul românesc. Pentru a atrage și mai mult studenții la practicarea canotajului, ne gîndim să organizăm întreceri de canoe 10+1 pe Dimbovița, între Ciurel și Grozăvești. Nu credeți că ar fi interesant?”

Constantinescu Mihnea, șeful Comisiei culturale din C.U.B.: „La sărbătoarea de azi nu puteau lipsi muzica și dansul, așa că spectacolul susținut de formațiile laureate la cea de-a XVIII-a ediție a Festivalului Artei și Creației Studențești a fost binevenit. Alături de formațiile de dans modern Studio 24, Stil și Swing sau de cele de muzică ușoară Total și Crepuscul, au fost prezenți și actorii teatrului „C. Tănase” care au prezentat spectacolul „De la tangu la rock”. Mai e cazul să spun

care a fost reacția studenților?”

Ion Stoica, director coordonator al Complexului cultural sportiv studentesc Tei: „Pentru noi, gazdele, o asemenea acțiune este de fiecare dată un examen de testare a capacităților noastre organizatorice, examen pe care, sperăm, îl trecem cu bine. De fapt pentru noi fiecare zi este un examen, activitatea complexului fiind parte integrantă a procesului de învățămînt superior, avînd și noi obiective pedagogice pe care trebuie să le realizăm cît mai bine. Studenții au la dispoziție 22 de terenuri de tenis de cîmp, 5 de badminton, 4 de baschet, 3 de fotbal și unul de rugby, precum și numeroase materiale sportive, dar înainte de toate ei au posibilitatea de a participa la o serie întregă de acțiuni instructiv-recreative, gîndite și organizate pentru a-i ajuta la refacerea și întărirea forțelor.”

Cîntărind limpezimea răspunsurilor și acuratețea demonstrațiilor cu care se rezolvă ecuația sportului în Centrul Universitar București, rezultă o imagine clară a preocupărilor și strădaniilor depuse de studenți și cadre didactice pentru ca sportul universitar să se mențină în tradiția bunelor rezultate, atît pe plan moral cît și competițional. Mai mult chiar, lecția de sport ce s-a ținut la Complexul Tei a arătat, prin modul ei de concepere și desfășurare, că studenții au nevoie de minte sănătoasă într-un corp sănătos, deziderat ce poate fi lesne realizat dacă toți cei chemați să îndrume nevoia de exerciții fizice a studenților își concentrează eforturile în același sens.

EUGEN NEGREA ■

În așteptarea echipei

Aflată într-un con de umbră nu atât din cauza ei, cât mai ales datorită strălucirii fetelor, gimnastica masculină începe să abandoneze judecata mediocrității, care odinioară era înfirmată numai prin rezultate cu totul izolate, precum ale lui Dan Grecu, și să scoată cu mai mult curaj capul în lume, cum se spune. Recentele Campionate europene din Suedia pot fi un simptom în această privință, grație celor trei medalii obținute, cîte una de fiecare sportiv înscris în concurs: Nicușor Pascu (argint la bară fixă, la 12 sutimi de „aur“), Cristian Brezeanu (argint la sol, la 25 sutimi de titlu) și Marius Gherman (bronz la sărituri, dar evoluind în întreg concursul cu un deget lăsat încă din timpul primului exercițiu, la cal cu minere).

Desigur, campionatele aveau să distribuie 21 medalii (18 la aparate și 3 la individual com-

pus) — numitor care dă cu precizie ponderea celor obținute de băieții noștri; desigur, nu s-au întocmit clasamente oficiale pe echipe, așa cum nu se fac nici la „europenele“ de fete. Dar opțiunea de a înscrie în concurs numărul maxim de sportivi admiși, precum și rezultatele lor ne îndreptățește să sperăm că și la băieți este pe cale de a se cristaliza o echipă competitivă și omogenă, chiar dacă „întinderea“ gimnasticii masculine (șase aparate cu dificultăți atât de specifice încît foarte greu pot fi depășite la un același înalt nivel valoric de mai mulți sportivi) permite așa ceva numai unor școli serioase și bine populate la toate nivelele selecției. Munca desfășurată în centrul de la Reșița vizează și este pe cale de a da roadele unei mult așteptate echipe de gimnastică masculină. (O. Ș.)

Civilizația sportului

Viața de fotbalist

Ziaristul și romancierul englez Brian Glanville (publicat și în țara noastră) a scris prefața unei cărți care-l are ca autor pe cunoscutul fotbalist galez Jan Rush, fost jucător la Juventus Torino. Cartea intitulată „Jurnalul unui italian“ a apărut săptămîna trecută. Iată cîteva pasaje care credem că prezintă un interes aparte.

„Am trăit o experiență fascinantă care m-a ajutat să mă maturizez... dar care mi-a permis să și trăiesc într-o țară unde toți sint obsedați de fotbal, mînea fiind pentru mulți cel mai important lucru din viață. Toți, dar absolut toți, sint experți. De la ospătarul din restaurant pînă la portarul hotelului, toți știu ce nu merge în echipă. Citesc paginile sportive cu o aviditate de necrezut și cred tot ceea ce vîd scris. Vor să știe și cel mai mic amănunt din viața la personală, în afară de ceea ce faci pe teren... Am citit despre lucruri pe care le-aș fi făcut și pe care nu le-am făcut, niște lucruri care te fac să roșești. Am fost beat în baruri cu o fată de brațul drept și cu alta de brațul stîng... Am fost paralizat de alcool chiar în noaptea dinaintea unui meci... Am luat parte la curse automobilistice nebunești pe străzi, în lume, care evită viața socială și stă în casă mincînd fasole din cutie“. Și mai departe:

„Italia este o țară unde totul se exagerează, unde cu cît strigi mai tare cu atît te baqă lumea în seamă. Dacă ești liniștit și timid, trec peste tine ca o tăvălug. Mă simțeam lăsat pe din-afară în toate. Numai Bruno, Brio și Tacconi mi-au fost mai apropiați. Imi amintesc cuvintele lor prietenoase și invitațiile lor de a ieși împreună. De la ceilalți nimic și asta m-a întristat. M-am simțit singur“.

Despre ambianța din cabina Juventusului.

„Umorul era un lucru care lipsea mereu din cabină. Nu-mi amintesc să fi auzit vreo glumă. Stăteam așezați fără nici un zîmbet. Dacă sint mulțumit de viața pe care o duc atunci joc bine. Dacă mă simt trist, randamentul meu este afectat. Aveam un sentiment nedefinit de stînjeneală de fiecare dată cînd intram în cabină. Nu erau probleme concrete ci doar o atmosferă încordată. Imi ajungea ca să înțeleg că nu eram o persoană agreată. Asta poate fi mai crud decît orice agresiune fizică“.

În finalul „jurnalului“ său, Rush dă sfaturi jucătorilor britanici care ar fi ispițiți să se ducă să joace în Italia.

„Nu voi încerca niciodată să conving un jucător britanic să nu se ducă dacă i se oferă posibilitatea să facă o experiență italiană. Du-te, i-aș spune. Du-te pentru bani, pentru experiență. Dar, du-te cu aroganță. Trebuie să le spui cît ești de bun cînd te vei lansa să cucerești fotbalul italian. Și trebuie să înveți limba, să fii pregătit pentru toate manevrele, chiar și pentru cele meschine ale adversarilor de pe teren. Dar, în primul rînd, trebuie să înțelegi mentalitatea lor. Nu uita, italienii preferă să creadă ceea ce aud și ceea ce citesc, mai mult decît ceea ce vîd“.

Jan Rush s-a întors la Liverpool unde a redevenit golgeterul de altă dată. În Italia i se imputa că nu are o inimă de leu, în Anglia este apreciat ca un jucător inteligent, niciodată rău, aspru.

Să adăugăm o mai veche dar foarte elocventă declarație a francezului Michel Platini, și el fost jucător la Juventus: „Cînd coechipierul meu de la Juve, polonezul Boniek a învățat cît de cît italiana, mi-a spus: „Ciudad, te-am îndrăgît din prima clipă. Toți te vorbeau de rău...“ Dar deviza mea este să trăiesc așa cum imi e firea, cu calitățile și defectele mele. Acesta-i lucrul cel mai important“.

Chapeau bas, monsieur Platini!

CRISTIAN ȚOPESCU ■

Toată lumea face sport

● În timpul meciului Napoli — Stuttgart, prima manșă a finalei „Cupei U.E.F.A.“ la fotbal, pe stadionul din orașul italian au fost instalate 8 aparate puțin obișnuite: seismografe. Povestea acestora începe cu mai multe săptămîni în urmă, cînd locuitorii cartierului Barrio de Miraglia, din apropierea arenei San Paolo, au sesizat că, mai ales în urma amenajărilor cerute de „Il Mondiale“, care au determinat reconstrucția unei tribune, casele lor nu mai sint protejate de... „veritabilele cutremure consecutive uralelor spectacolilor excitați la culme de isprăvile lui Maradona și compania“, punîndu-li-se în pericol locuințele! ● Un ziar din Napoli a inserat deunăzi un anunț al unei firme vest-germane din Stuttgart care oferă napolitanilor bilete la partida retur, pentru frumoașa sumă de 1 000 de mărci. ● „Obiectivul meu pentru acest an este de a depăși coeficientul ELO record din 1972 al lui Bobby Fischer și să ajung la un ELO de 2 780“, a declarat campionul mondial de șah Garri Kasparov, aflat în orașul austriac Graz pentru un simultan. Lăudabilă această ambiție a campionului lumii, mai puțin elegantă însă, ca să nu zicem altfel, străvezia aluzie din următoarea afirmație. Răspunzînd unei întrebări privind posibilitatea dopajului în șah, Kasparov a spus: „Eu n-am recurs niciodată la stimulente, deci nu sint un specialist în materie. Adresați-vă lui Karpov, el are o vastă experiență în materie“. ● Campionatul masculin de baschet al U.R.S.S. s-a încheiat anul acesta la „masa verde“, Federația unională acordînd... un coș formației Stroitel Kiev în meciul decisiv al finalei (după sistemul... cel mai bun din 3 meciuri) cu Jalghiris Kaunas. În fapt, în ultima secundă a partidei în cauză, kieveanul Aleksandr Volkov a înscris la scorul de 87-87 un coș de la centrul terenului, anulînd inițial datorită depășirii timpului de joc. La contestația formației Stroitel. Federația unională de baschet a acordat coșul, anulînd, totodată, rezultatul prelungirilor, ce fusese favorabil foștilor campioni.

LUCIAN OPREA ■

Cronica șoselei

Liana și Laura sau Laura și Liana păreau același chip multiplicat de oglinzi paralele. Nici vecinii, sub ochii cărora crescuseră împreună nu reușeau să le deosebească. Fețișoarele roz și născute în vînt erau încadrate de bucle blonde strîse în codițe din care ieșeau șuvițe rebele. Gemenele reprezentau totul pentru părinți așa cum, de cînd e lumea, copiii sint prilejul celor mai autentice bucurii pentru toate mamele și tații de pe mampond. Cele două micuțe se băteau, se cîndăneau, se împăcau, ca și alte odrasle, însă nu se despărteau niciodată. Se știe că într-adevăr gemenii sint legați sufletește mai mult decît alți frați și surori. Între ei se creează încă înainte de naștere un complex de legături pe care știința le-a pus pe seama unor reacții biochimice specifice. Deocamdată însă cercetătorii nu au suficiente resurse să demonstreze pînă unde sint duse legăturile de „natură afectivă între micuții ce conviețuiesc“ timp de nouă

luni într-o lume a lor și numai a lor. Firese părinții Lianei și Laurei încercau tot timpul să le arate aceeași dragoste și să nu le nedreptățească în nici un fel. La școală erau mereu confundate și de aici apăreau o multitudine de șotii inerente vrstei. Liana părea puțin mai sensibilă, mai visătoare, Laura era mai băiețoasă, mereu capul rătățitor. Cele două fetițe cu șarmul și drăgălășenia lor atrăgeau ca un magnet dragostea și admirația tuturor din preajma lor. Drumul pînă la școală deși nu era lung avea totuși un oarecare grad de pericol din pricina unei treceri de pietoni, amplasată într-o zonă cu nu prea bună vizibilitate nici pentru mașini, dar nici pentru trecători. Copiii lor se explicase nu o dată, acasă, mai ales la școală că strada nu se traversează în fugă. „Mai înții trebuie să vă asigurați dacă nu trece vreo mașină sau alt vehicul, le repetase mereu dirigintele. Dacă vi se dă prioritate (pentru că mai sint încă unii șo-

feri, sublinia el, grăbiți sau neatenți. Ei nu vîd — din neglijență sau mai grav, se fac că nu-i vîd pe trecătorii care intenționează să traverseze mai ales cînd „pietoni“ n-au mai mult de un metru înălțime). Feticele aveau, cum se spune, educație rutieră, știau că strada nu este un loc de zbuguială. Într-una

Gemenele

din zile chiar au venit foarte indignate acasă, povestind cum un elev care mai avea și cravată de pionier „se juca“ cu un băiețel de vreo patru ani, dirijîndu-l cu fluierul să treacă strada cu tricișleta. În locul cu pricina nu era însă nici un indicator care să le dea voie copiilor să treacă. Și tot asistînd la jocul lor, povesteau ele în continuare, a venit o Dacie albă care n-a lipsit

VREMEA

cum a fost
cum va fi

CORNELIU POP

În intervalul care a trecut de la ultima apariție a revistei, în zilele de 7 și 8 mai s-a consemnat o răcire ce va intra în arhivele meteorologice pentru a face în viitor obiect al semnărilor unor fenomene de excepție. La Cluj-Napoca în ziua de duminică 7 mai, maxima diurnă a fost de numai 4°C situîndu-se cu 17° sub valoarea medie multi-anuală a maximei din data respectivă. Această duminică a devenit pentru clujeni data celei mai reci zile de mai în raport cu întregul șir de măsurători instrumentale. De asemeni, ziua de 7 mai a devenit cea mai rece zi a lui Florar și pentru stațiile Petroșani cu o temperatură maximă de 3° și pentru Bistrița. De excepție au fost nu numai temperaturile foarte coborîte, ci și transformarea pe areale relativ extinse din zona deluroasă din nordul, vestul și centrul țării a precipitațiilor în lapovită și ninsoare. La Cluj-Napoca și Huedin în ziua de 7-V. a.c. s-a consemnat cea mai tirzie dată a producerii ninsoirii. Pe seseaua ce duce spre stațiunea montană Stina de Vale din Munții Apuseni zăpada a atins 70 cm., blocînd circulația rutieră. În zonă, precipitațiile au avut și o abundență puțin obișnuită, atîngînd la postul pluviometric Pietroasele 175 l/mp în 24 de ore. În acest context pe Crisuri s-au produs viituri depășind cotele de inundație.

Analiza statistică a seriilor temporale de valori de temperatură medii lunare atestă o corelație inversă pentru date avînd un decalaj de 6 luni. Această legătură ar constitui un suport pentru zicătoarea „dacă iarna-i iarnă, vara-i vară“. În anii selecționați ca avînd o succesiune asemănătoare a perturbărilor parametrilor meteorologici, deasupra regiunii atlanti-

co-europene în perioada februarie-aprilie această „regulă“ a fost înfirmată. După o lună ceva mai răcoroasă decît normal în regiunile nord-vestice ale țării, vremea s-a încălzit mai accentuat decît în mod obișnuit, ajungîndu-se în luna iulie din toți cei 5 ani (1951, 1952, 1953, 1963, 1966), la valori în apropiere de 40°C.

În favoarea asemănării situației din anii de reper pentru prognoză cu anul în curs, pledează și cuplarea atmosferei cu anomalii termice de la suprafața Oceanului Atlantic. Anomaliile de temperatură de la suprafața mării au fost tipizate acordîndu-se o semnificație aparte celor apărute la zona de confluență dintre curentul rece al Labradorului cu cel cald al Golfului. În 4 din cei 5 ani apreciați drept analogi, Atlanticul a fost mai cald la sud-est de Terra Nova în luna aprilie, situație ce s-a consemnat și în acest an. Teleconexiuni între tipurile de anomalie a temperaturii oceanului și caracteristicile vremii din România, stabilite pentru un set de date de peste 100 de ani indică în cazul persistentelor tipului actual de anomalie a temperaturii apei mării o tendință în lunile de vară spre vreme mai caldă decît în mod obișnuit și mai secetoasă. Chiar și anul care a trecut reprezintă un asemenea caz de succesiune a anotimpurilor cu cea înfrîntă în anii analogi în care după o iarnă caldă a urmat o vară de asemeni caldă, compensările termice realizîndu-se doar parțial în anotimpurile de tranziț.

DATE CLIMATICE PENTRU INTERVALUL 11 - 17 mai

Zona geografică	VALORI MEDII MULTIANUALE			VALORI DEOSEBITE ALE TEMperaturii INREGISTRATE ÎN ULTIMA SUTĂ DE ANI			
	Temperatura aerului (°C)		Cantitatea de precipitații (l/m ²)	Maxime diurne		Minime nocturne	
	Maxime diurne	Minime nocturne		Valoarea	Localitatea și anul	Valoarea	Localitatea și anul
Cîmpie	21:25	9:13	13:17	36.9	București, Bineasa 1958	0.6	Drabets 11, Severin 1932
Deal și podiș	19:24	7:11	14:21	35.0	Cîmpina 1969	-1.0	Ieși 1915
Depresiuni	17:20	5:7	15:18	30.5	Miercurea Ciuc 1969	-5.7	Miercurea Ciuc 1978
V. Omu	3:5	-3:-2	22	16.2	1958	-16.0	1940
Litoral	18:20	11:13	8:9	35.2	Constanța 1908	4.3	Mangalia 1950

Privitor la reguli statistice ce se infirmă parțial ne putem referi la intervalul 11-14 mai cunoscut în meteorologia tradițională a Europei de vest și centrală sub numele de „Sfîntii de Gheață“. De aceste răciri „foarte temute de agricultorii“ s-a ocupat la noi D. E. Otetlișanu într-un studiu publicat în 1916, an în care regula s-a confirmat. Neregularitatea procesului de răcire poate fi probată atît prin apariția ei decalat, cum s-a întîmplat în anii 1915, 1935, 1953, 1957 și 1989 cînd ea a avut loc în avans sau în 1952 cînd s-a produs cu întîrziere, cît și printr-o serie de ani în care perioa-

da a fost de a dreptul caniculară cum ar fi de exemplu anii 1908, 1958, 1964 și 1968.

Săptămîna 11-17 mai se va caracteriza printr-o vreme în general frumoasă în sudul țării cu temperaturi ce vor depăși frecvent 25° și printr-un aspect schimbător în regiunile nordice unde trecător va ploua, iar regimul termic va înregistra variații, o răcire așteptîndu-se în zilele de 14, 15 mai. Încălzirea vremii va contribui la diminuarea stratului de zăpadă ce mai măsura încă miercuri dimineața (10 mai) 135 cm la Bilea Lac, 75 cm la Vlădeasa, 53 cm la Seimenic și 50 cm la Paring.

VICTOR BEDA ■

Premieră

medicală

argeșeană

1 la 25000

„...Ne pregăteam să plecăm la munte, eram în SRL. Nu știu de ce, poate chiar presimțire a fost, dar m-am dat jos din mașină și am urcat în secție. Voiam să revăd „cazul Margareta S.”. Era o situație delicată, cind incertitudinea și sora ei de diagnostic, eroarea, au drept echivalent moartea fătului și a mamei. Aveam o prezumție tulburătoare, mă aflam în fața unui caz rar, mica vacanță mi se ștersese deja din minte. Și bine am făcut!...” (Dr. Ion Guină, medic primar, șeful secției Maternitate II din cadrul Spitalului județean Pitești).

Cine este piteșteanca Margareta S.? Este o femeie în vîrstă de 38 de ani, care suferise de sterilitate secundară. Care își dorea mult un copil. Primul ei copil!... Și toate cite s-au petrecut în acea dimineață, timp de o oră și jumătate, aveau să fie cu totul deosebite, stărind în mod dramatic pe granița, atît de fragilă, dintre viață și moarte. Viața a născut însă viață. Margareta S. este acum mama unei fetițe. Dar cite s-au întimplat pînă la săvîrsirea acestui miracol? Și cite se puteau întimpla?...

La început a fost prezumția: sarcină abdominală dusă la termen. În literatura de specialitate, medicii sînt de acord că un asemenea diagnostic stabilit în timp util devine o excepție, că problemele de diagnostic diferențial sînt adesea surprinzătoare. Cauza incertitudinii diagnosticului o constituie însuși indicele scăzut de supoziție, datorită rarității afecțiunii. (În paranteză fie spus, intervenția chirurgicală avea să confirme intuiția doctorului Guină, cel care mai operase două cazuri de sarcină abdominală, dar la 5 și 6 luni). Un caz extrem de rar, raportul fiind de 1 la 25 000.

(Continuare în pag. 16)

DAN GIUREA ■

Sugestie

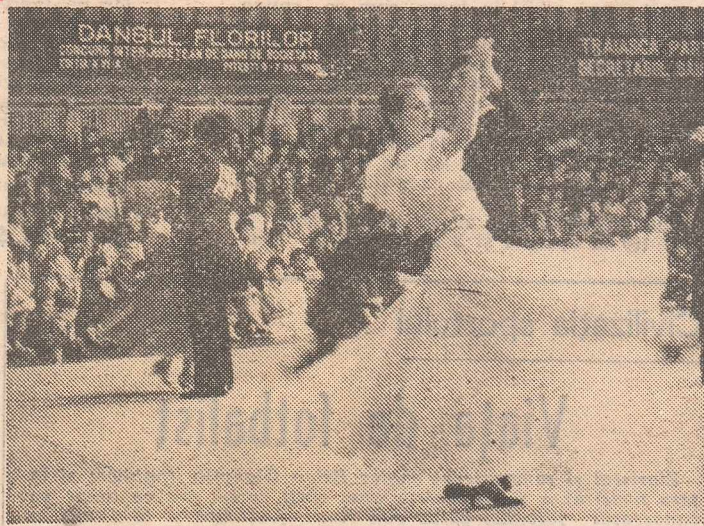
Mai mulți cetățeni ni s-au adresat în aceeași problemă, cu încrederea că opinia lor va fi luată astfel mai lesne în considerație de factorii în măsură să decidă. Iată despre ce e vorba. Pe o latură a Complexului Expozitional din Piața Școlii, în cocheta construcție situată pe porțiunea dintre Piața Măraști și Piața Școlii, vizavi de stațiile de tramvaie și autobuze, care adăpostește un punct farmaceutic, un magazin de artizanat, funcționa pînă de curind și o unitate a I.A.P.L. Amzei, pe care nu știm cum s-o numim — birt, bodegă, bufet. De cităva vreme, aceasta a fost închisă iar spațiul supus renovării. Operațiune absolut necesară întrucît gospodarii respectivului local nu prea s-au arătat gospodari. Nu știm ce intenții sînt după terminarea lucrărilor. Cititorii care ni s-au adresat propun însă ca respectivul spațiu să capete o altă destinație, decît aceea de circumă, să devină o cofetărie sau patiserie. Restaurante sînt mai multe în zonă. Hanul Prahovei vechi, Hanul Prahovei nou, Barcoop, Miorita, Parc, Turist, Flora. Nu sînt prea departe Pod Băneasa și altele. În schimb, pentru o plăcintă, o brăjitură, o înghețată nu invită nici o firmă. Și la expoziție, și la bucuriile Herăstrului vin și copii. În spațiul la care ne referim ar putea să li se ofere toate aceste produse, precum și alte bunătăți nealcoolice.

La fiecare 9 Mai, ale laurilor flori cinstesc memoria eroilor

Simpozion Eminescu

În zilele de 5—6 mai 1989, la Botoșani și Ipotești, în organizarea Filialei Iași a Uniunii Ziaristilor, Redacției ziarului Clopotul și Comitetului de cultură și educație socialistă al județului Botoșani, a avut loc simpozionul „Eminescu — publicist”, manifestare dedicată Centenarului marelui nostru poet.

„Vă rog să-mi acordați, domnișoară, dansu-acesta...”

Primele raze ale soarelui, mute și strălucitoare, se înfig fără zgomot în virfurile brazilor și le aprind ca pe niște artificii care încep să ardă de sus în jos, dinspre cerul albastru spre pămîntul alb. Unii brazi au virfurile retezate de custura zăpezii grele din anul trecut și razele astrului se reflectă în despicătura albă, ca în latul unui paloș de urias. Stîna de Vale este unul din „polii” marilor căderi masive de zăpadă din țara noastră, fiind depășită doar de virful Babele, din Munții Bucegi și încă alte cîteva. Dar dacă acolo bate un vînt aprig, spulberind zăpada, aici, omătul nu este tulburat decît de pașii drumetșilor, pașii cu totul înăbușiți de grosimea impresionantă a albului covor de nea. Și dacă eschimoșii au vreo sută de termeni care desemnează același lucru: zăpada, la Stîna de Vale, contabilul șef de aici, Dumitru Cluciu, are mai multe mii de pagini de jurnal pentru desemnarea sirguincioasă a vremii și a unor mărunțișuri contabilești. Din luna mai 1969, de cînd lucrează la Stîna și pînă în prezent, acest contabil își inventariază cu scrupulozitate, în jurnal, nu numai rezultatul inventariierilor, ci și gestiunea naturală a ploilor, zăpezilor, înghețurilor, poleiului și temperaturilor. El știe că în luna februarie a anului 1970 s-a produs cea mai scăzută temperatură la Stîna de Vale: -38,2° C, iar cea mai ridicată a avut loc în 24 iulie 1987 la orele 14.10 și anume: +36° C la umbră.

Acest cronicar anonim al istoriei „vremii” meteorologice a stațiunii ascunse în creierul Munților Apuseni, își aduce contribuția sa la cunoașterea acestei văi cununate cu liniștea angelică. Deși stîna de oi din valea aceasta ferită de vînturi și furtuni are o existență multiseculară, prima atestare documentară se înregistrează în numărul din 16 noiembrie 1879 al revistei „Familia”, după cum se amintește de către Viorel Faur și Dumitru Cluciu într-un studiu publicat în „Crisia” nr. XIII, de pe lîngă Muzeul Țării Crișurilor din Oradea.

În revista lui Iosif Vulcan

se menționa că „s-a descoperit în apropierea Beiușului” o „baie nouă”, adică un loc de stațiune, căruia „poporul” (adică țărani din Budureasa și împrejurimi) îi „zicea” Stîna de Vale, locul fiind asemănător cu „Tușna” din Transilvania și „Gleichenbergul” Stiriei”, arătînd că „un adevărat paradis, care este desemnat de natură spre salubritatea omenimei” pentru că „acea vale roman-

excursiuni”. Stîna era comparată cu „un loc de revenire, loc de recreațiune pentru puterile pierdute: aer balsamat, apa ce-ți întărește nervii”.

În 1887, profesorul Ioan Buteanu, directorul gimnaziului din Beiuș, publică o broșură întreagă despre minunata Stîna de Vale, iar în anul următor însuși Iosif Vulcan, întemeietorul revistei „Familia”, venit în stați-

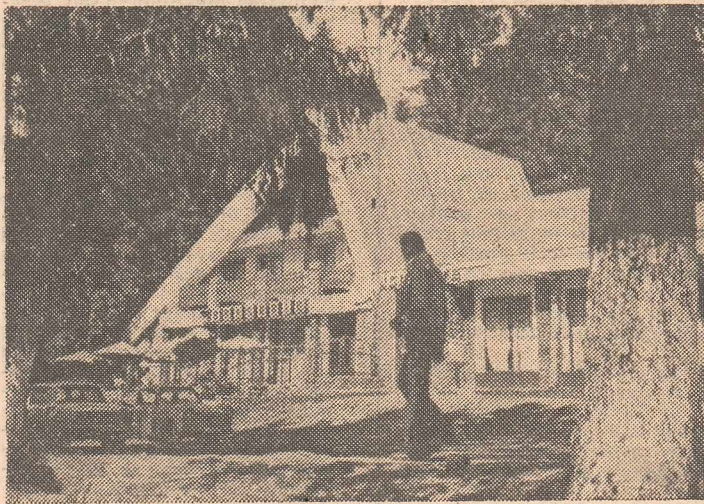
cristaline din jurul ei au o apă bogată în radii, răcoritoare, cu temperatura constantă de 4°C. Indicațiile mai importante sunt: stările de eșofare (surmenaj, n.a.), obuseală, diferite stări nervoase, neurastenii, anemie, îndurații și infiltrații pulmonare ușoare, scrofuloză, chloroza, reumatism cronic, astmul bronșial și mai ales morbul lui Basedow... Din punct de vedere turistic încă nu lasă nimic de dorit: chiar în urma situației ce o are — în creierul munților Bihorului, este un centru potrivit de unde se pot face cele mai frumoase și romantice excursii (sau incursiuni): pe la Custuri, virful Polana (1627), Muncel, Böhodei, Virful Munților, Bociasa (probabil Buteasa, n.a.), Vlădeasa, Cucurbăta, Găina, Peștera Onciasa, Smeilor, cea de la Meziad (cu stalactite și stalagmite rivalizînd cu cele mai frumoase din Europa), ghețarul de la Scărișoara, apoi de la Borțigu și renumitele „Cetăți” ale Ponorului din apropiere, cascadele: Serenade, Iadolina și Moara Dracului (valea Drăganului) și multe alte nenumărate frumuseți naturale și puncte atrăgătoare cari satisfac și pe cel mai pretențios turist”.

Într-adevăr stațiunea Stîna de Vale beneficiază din plin de una din cele mai fericite poziții cu puțință din toți Munții Apuseni: deși este la o altitudine de 1102 metri ea stă pitită ca un cuib ferit de vînturi, fiind înconjurată din trei părți de trei scuturi muntoase aflate la înălțimi de 1400—1626—1792 m. Iată de ce în iureșul marilor ninsori aduse de frontul atmosferic dinspre Atlantic și lovit de crestele Apusenilor Bihorului, fulgii de nea se adună toți ca puii sub cloșcă tocmăi în „fundul de căldare” al Stînei de Vale, dînd adevărate recorduri în grosimea stratului de zăpadă, la ora rînd această prețioasă „materie primă” pentru industria hibernă a turismului are atîta căutare! De aceea, îmi spune tînărul director al stațiunii, în ianuarie 1988 s-a dat în folosință un teleschi pe pîrtia Iadolinei în lungime

(Continuare în pag. 19)

PAȘCU BALACI ■

La stîna miracolelor

tică are o formă rotundă, ovală, giur împrejur e tivită cu brad, iar mijlocul ei u creapă un riu cristalin destul de abundante. Nu departe de la intrarea în vale, d-a dreapta, sub un culmișor este un izvor mai mic, iară d-a stînga, mai la deal, un izvor mai mare, a cărui apă cristalină și rece ca ghiața iese de sub stîncă în abundență, cit ar fi în stare să mine două roți de moară. În prejurul vlei, mai pe jos, sunt păduri seculare de fag, în cari, n-a umblat securea, numai așa — zicînd, de dor — spre miazăzi — răsărit fruntea înaltă și pleșuvă a „virfului Poienei”, spre carele caspeții ar putea face cele mai frumoase și incintătoare

une, descrie frumusețea acesteia, prorocîndu-i „un viitor strălucit”. „Previziunea” genială a lui Iosif Vulcan nu a dat greș nici în cazul Stînei de Vale, îmi spune cel mai tînăr director de stațiune din țară, economistul Viorel Popa, născut în „Sinaia Bihorului” — Pietroasa. Pentru că prin decizia nr. 55 668/10 noiembrie 1928 a Ministerului Sănătății și publicată în Monitorul Oficial din 17 XI 1928 se acorda statutul de stațiune climatică Stînei de Vale Dintr-un memoriu asupra acestei văi din 1935 rezultă că ea „este scutită de vînturile reci și neplăcute, are aerul permanent curat, primenit, plin de ozon. Cele peste 21 izvoare

Facă Redacția: București, Piața Școlii 1, căsuța poștală 3312, cod 71341. Telefoane: 17 60 10; 17 60 20, întrebare: Actualitatea politică: 25 60; Economie: 21 28; Cultură, știință, învățămînt: 14 57; Cetățenești: 14 53; Scrisori: 25 42; Reportaj-informații: 25 60; Sport: 17 00; Foto: 25 28; Secretariat de redacție: 21 23; Secretariat redactor șef: 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Căso Școlii”. Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA” — sectorul export-import presă P.O. Box 12 201, telex 10876, prestir București, Calea Griviței nr. 64-66.